

OBSAH: Vladimír Korolenko: Světélka. — Kladenský: Modlitba. — Přívozský: Já hvězdu hledal. — Fr. Smutný: Biblický motiv. — Jan N. Šanda: Jde krokem grandiosním postava smrti! — Jan Maria Romanov: Meditace duše z exercicií. — J. B.-C.: Šla láska... — Donatus: Mládí. — Fr. Doubrava: Před obrazem krásy. K. V. Lingr: Podzimní večer. — Fr. Doubrava: Umírající Psyche. — Silvius: Podzim. — Jaromír Ljubljanovič: Confiteor. — Kladenský: Modlitba. — J. V. Hradecký: Recep! na moderní erotickou báseň. — M. Olšovský: Anděl Páně. — Fr. Smutný: Zapomenout.

VLADIMÍR KOROLENKO:

SVĚTÉLKA.

Kdysi dávno, za temného podzimního večera, bylo mi plouti po zasmušilé řece sibiřské.

Najednou na ohbí řeky, vpředu, pod temnými horami vyšlehlo světélko.

Vyšlehlo jasně, silně, zcela blízko — — —

„Sláva Bohu,“ zajásal jsem radostně, „toť vesnice, nocleh je blízko“.

Veslař-Sibiřan poobrátil se, pohlédl přes rameno na světélko a opět apathicky máchl veslem.

„Daleko!“

Nevěřil jsem, světlo stále plálo pronikajíc z husté tmy. Ale veslař měl pravdu. Skutečně se ukázalo, že je daleko. Zvláštností těchto nočních světél jest, že se přibližují provázejíce tmu, bleskotají, vábí a klamou svojí blízkostí. Zdá se již již, ještě dva tři rozmachy veslem — a cesta je dokončena — — — A zatím — daleko! — — —

A dlouho ještě pluli jsme po zasmušilé řece černé jako inkoust. Rokle a skály vystupovaly, zdvihaly se a plovaly do pozadí, jako by se ztrácely v nekonečné dáli, ale světélko stále vpředu stálo, potácelo se a klamalo — tak blízko a přece tak daleko — — —

Často nyní vzpomínávám na tuto temnou řeku zastíněnou skalnatými horami i na toto živé světélko — — — Mnoho světél i dříve i později klamalo mne — ne samotného — svojí blízkostí. Ale — život teče stále v stejně zasmušilých březích a světla ještě daleko. A opět třeba máchat vesly — — — Ale přece — — — přece — — — před námi — světla! — — —

Z ruštiny přel. Jos. A. Srch.

KLADENSKÝ

MODLITBA.

K Tobě se modlím, Maria Panno,
zářivá hvězdo, lilie čistá,
aby mi bylo od Tebe dáno,
nevinnou duší potěšit Krista.

K Tobě se modlím v bolu a v žalu
s mladistvým žárem vřelého citu:
„Uchraň mne vždycky světského kalu,
dopřej mi v bouři vůdčího svitu!“

K Tobě se modlím, Matičko Boží,
o pomoc prosím v práci i v boji,
s vírou že z žití vyplníš hloží,
ukážeš cestu k světlému zdroji.

PŘÍVOZSKÝ:

JÁ HVĚZDU HLEDAL

(Svému příteli Ladislavu R.)

Ve chvílích tiché nálady
já smuten, něm jsem býval,
jak v duši tajném úkrytu
žár bolesti bych skrýval.

Když radost kolem kráčela,
blahem jí plály líce —
já hvězdu hledal v neznámu
k ní toužil víc a více.

Ach, nikdy, nikde nevzejde? —
Až mraky zmizí tmavé,
nebe se opět zasměje,
v azuru slunce smavé.

FR. SMUTNÝ:

BIBLICKÝ MOTIV.

Bouř hrozná divě válí vlny stmělé
a s hukotem tak strašných moře jeků —
A hle, tam na lodičce neumělé
sbor učedníků s Pánem příštích věků.

A moře stená, v vzdoru kolem pere,
až pěna vzteklá na všech stranách víří,
a na lodičku, již v proud zhoubný bere,
zas znov a znova v prudkém šlehu míří.

Sbor učedníků němě zírání v sebe;
vždyť smrt se jistá zevšad na ně dívá,
a nikde spásy, všude šedé nebe,
a Pán — ten v spánku tiše odpočívá!

A učedníci bázní velkou jatí
teď v naději ze spánku budí Krista:
„Ó, Pane, bouři nelze odolati,
ó, zachraň nás, nás zhouba čeká jistá!“

A Kristus vstal, a pousmál se maně,
když zřel svých učedníků bledá čela;
pak vztáhl ruku, znovu vzhlédl na ně,
a ze rtů svatých slova se mu chvěla:

„Ó, malověrní, nač ty slzy, hoře,
proč víra vaše je tak slabá, lichá?“ —
Řek' slovo — a to rozkácené moře
zas v šeptu loďkou pohrává si sticha —

JAN N. ŠANDA:

JDE KROKEM GRANDIOSNÍM POSTAVA SMRTI

Já myslím si, že přijde tak za letní vlahé rosy,
kdy víly s vlasem spustěným rousají nožky bosy.

▲ bude noc, ta letní noc... zavyje zas pes venku,
a ona přijde v závoji k nám tiše do přístěnku.

Snad řeknu jí... a poprosím: „Posečkej trochu, milá,
ta letní noc tak nádherná, ta smysly moje spíla.

Oh, otevři mi okénko... tam růže krvaví se...
A poslechně, je dobrá tak... má duše pozachví se.

Och, touho má, ty palčivá... s Tebou pak vzlétnem tiše...
snad blažení na Boží soud — do Věčna — smíru říše.

MEDITACE DUŠE Z EXERCICIÍ.

*»O, beata solitudo,
o, sola beatitudo !«*

Pojď co nejbližší ke mně, skryj mne ve svém závoji a chraň mne před světem, blažená Samoto! Tak toužil jsem po tobě! V tom hlučném světě snil jsem o tobě a v proudu snění vznikla ve mně žádost, která stupňovala se v plamenou touhu utéci z toho žhavého proudu vášní světských a spočinouti až na tvém klíně, blažená Samoto!

Již utekl jsem z domova svého, opustil rodiče, sestru, bratra, přátele, kollegy — vše, celý ten hlučný svět — všechny ty krvavé růže světských radostí, bujného veselí, smíchu a žertu, které tak chtivě a žádostivě na mne kývaly, bych je neopouštěl. Vytrhl jsem se z jejich objetí a utekl jsem pryč — až na dálný východ své vlasti — do metropole východních Čech — do Hradce Králové. Tam v studentských exerciciích chci nalézt klid — ten pravý klid, v kterém duše s Kristem myslí, mluví, žije — Tam v hustých záhybech řásnatého roucha svojí vyloužené Samoty — tam chci zapomenouti na vše, co upomínalo by mne na svět — tam chci stát se aspoň poněkud bratrem Františkovým, Bernardovým, Ignácovým . . .

A Ty, můj Kriste, moje Lásko! Zahřej studené mé srdce ohněm božské lásky, aby zahřívalo můj život. Ty, Kriste drahý, znáš mé nitro nejlépe, proto dle své vůle požehnání dej !

Počátek exercicií. Shromáždilo se nás přes 70 studujících. z nichž každý jistě z vlastního popudu přišel, aby užil těch několik tichých chvil ku zbožnému rozjímání o svém životě, o Bohu, člověku. jeho vznešeném poslání — aby ustanovil si tu každý nový program budoucího života .

Tak тихо bylo v té domácí — studentské kapli . . . Z toho zpěvu, který zazníval z mladých hrdel našich duší, které lační po sladkém slovu Božím, letěla vzhůru prosba, aby rozjímání tato přinesla žádoucího užitku. Zpěv umkl

Jako Pavel druhdy v Athenách vystoupil před výkvětem pohan-
ského Řecká, před Atheňany v Areopagu, a vykládal jim o Bohu, kterému oni zasvětili oltář „Neznámému bohu“, tak dnes mluvil k nám kazatel o tom Bohu, u nás známém, ale, bohužel, výkvětem národa — intelligencí — tolik zneuznávaném.

Můj Bože, tak jsem lačněl po slově Tvém, po tom májovém dešti, který by napojil schnoucí nivy mojí duše — Cítil jsem tu rosu v sobě, která vlhými krůpějemi pokrývala úhor mého srdce . . . I v mém nitru, můj Bože, je ten oltář jako v Athenách. na němž však jest nápis „Známému Bohu“. Ale jak často byl jsi opuštěn, oběti uhasly a duše moje zapomínala až mnohdy zapomněla. A dnes? Sám jsi, můj Bože, poslal kazatele, aby ukázal mi na ten oltář opuštěný, aby přivedl mě zase k němu. Dnes, zklamán ve světě, přicházím nazpět a stírám prach, který vítr světa navál na Tvůj oltář, stírám bláto pomluvy a hany, kterým hází po oltáři Tvém, bohužel, naše moderní intelligence — výkvět národa — Přicházím z rozbouřeného moře světského, kde zemdlen potácel jsem se ve vírech vášní a člun můj rozbíjel se o ostrá úskalí.

Opuštěný od svých přátel jako marnotratný syn přicházím k Tobě a klesám na posledním stupni Tvého oltáře. Na opuštěný oltář, který vystavěl jsem v srdci mém, kladu Ti za obět, co ještě mám a co mi svět ukrutný ještě nevyrvál — svůj život budoucí. Rozplamení srdce mé zase ohněm lásky k Tobě a okem milosrdenství svého shlédni na hříchy mé. Dej, ať od oltáře Tvého vyplují silen a věren heslu, které na veslo vryla božská ruka Tvá. „Od Boha, pro Boha, k Bohu!“ Tys mne stvořil, Bože, to věřím. Kamkoli pohlédnu, všudy vidím dílo rukou Tvých, které jen ku blahu člověka jsi stvořil. Proto přijmi aspoň díky mé vroucí a lásku upřímnou nehodného tvora. Vložil jsi do srdce mého touhu státi se knězem, proto řiď kroky mé, tužby a snahy ať směřují ku větší cti a chvále, ať rád vždy konám povinnosti, které život mi přinese. . . Sloužit Tobě skrze lidstvo, toť touha, která táhne mne do kněžství. Kněžství jest moře, po kterém má plouti loď mého života a veslo, Otče, které přijal jsem z Tvé ruky, nechť provází mne až do přístavu věčnosti, kde odevzdám je ve Tvůj klín.

Od Boha — pro Boha — k Bohu!

Co ve světě hesel lákavých, ale tak mělkých! A naše intelligence — náš student? Jak často bývá stržen v proud těchto mělkých hesel a jak mnohý ve víru jejich ztratí svůj největší poklad — víru.

Kdesi utvořil se spolek studujících — spolek filaretů, který zvolil si heslo: Věda, ctnost, vlast!“

Takové filarety — katolickou intelligenci potřebuje naše doba. S vědou víra jako věrná družka unáší duši mladíkovu, ověčenou ctnostmi nevinnosti a čistoty, prodchnutou láskou k Bohu, bližnímu a vlasti — k sferickým dálkám v mystické háje samého Božství. . . Proto nedej se zlákat, mládeži naše, tím světským davem, který spěje ve svou záhubu, zdvihni hlavu vzhůru k Bohu a povrhni kalem a špínou, v které brodí se nynější svět. „Ora et labora!“ je staré a osvědčené pravidlo — modlitba a práce je také nutným prostředkem našemu studentstvu k dosažení jeho cíle.

„Kdo miluje nebezpečensství, zahyne v něm. !“

„Věda — ctnost — vlast“, budiž heslem našim filaretům, naší intelligence!

Náš život a všecko stvoření jest k oslavě Boží. To jest tedy první a poslední cíl náš — oslava Boží a s ní spojena spása člověka. Toto největší dobro člověka jest také největším jeho štěstím. Věci světské nemohou nám přinésti pravého štěstí, čehož důkazem jsou tak četné samovraždy boháčův a těch, o nichž svět myslí, že jsou šťastnými.

O, jak klamné to mínění!

Hannibal, když táhl přes Alpy do Italie, dodával umdlévajícím vojínům statečnosti: „Post Alpes—Italia!“

Po této skalnaté pouti životní jest naše Italie — naše spása!

Můj Bože, v těchto duchovních cvičeních duch stále výš a výš se vznáší k Tobě. . . Dej mi sílu, ať statečně vytrvám v boji s hříšným světem a radostně ať nesu trnovou korunu, kterou snad pout životní mi vije. . . Bože můj, tak touží duše má po Tobě, že musím volati se sv. Augustinem: „Nepokojné jest srdce moje, dokavád nespočine v Tobě. !“

Ano „Per aspera ad astra!“

S jakou touhou jsem jel na duchovní cvičení, s takovou láskou tu zase prodlévám. Jsa vzdálen svého domova, mohu o samotě, ne-

rušeně mluvit se svým Bohem. Vše je tu tak klidné, milé Posvátné silentium vznáší se nad hladinami duší, které sešly se na popud svého nitra .. Proto každý ret tak vroucně pěje hymnus nebes Pánu a když tak pohříženi jsme v rozjímání, tu zdává se mi, jakoby tím tichým hájem našich duší procházela božská postava Kristova a kojila naše lačné duše... V těch chvílích přenesen jsem často tam, kde klid nebeský sídlí, kde mnozí světci jako Ignác, František, Bernard našli své štěstí, svůj pokoj — do svaté samoty, kde jen Bůh a duše lidská snoubí se věncem lásky ..

Bože můj, zda dojdou jednou trvalého klidu — žádoucího pokoje Ty to jediné víš! Je-li to Tvou božskou vůlí, dojdou ho a budu šťasten Můj Kriste, jen dej mi zapomenout na ten hříšný svět..!“

Druhý den našich duchovních cvičení chýlí se ku konci. Opravdu duchovní cvičení mocně působí na srdce člověka. Vždyť ony mají původ svůj v tom velikém poustevníku maureském Ignácovi z Loyoly. Ovšem že jistě za vnuknutí Božího vyrostlo toto duchovní dílo ze srdce velikého světce. Když vžije se člověk do nich, tu čte tam takřka dějiny vlastního srdce, takže musí se diviti, jak chudý tento poustevník maureský znal srdce lidská a cesty Prozřetelnosti.. Duchovní cvičení navádějí k tomu pravému zušlechtění srdce lidského nebo, jak praví sám sv. Ignác, že „směřují k tomu, aby člověk sebe sama přemohl, život spořádal a nedal se vésti žádnou nezřízenou náklonností“ Do duchovních cvičení vchází se otázkou „Proč žiješ?“ a dochází se k věčné Lásce, která objímá celé lidstvo Co skýtají duchovní cvičení srdci člověka, jak odpovídají na jeho otázky, pochybnosti, jak přivádějí klid a pokoj do duše — toho nelze vůbec vysloviti — to lze jen a jen prožiti . Když ponoří se duše do mystických vln, které proudí z duchovních cvičení, tu musí proniknutá láskou k Bohu volati se svatým Ignácem:

„Přijmi, o, Pane, mou vůli docela; přijmi všecku moji svobodu. přijmi mou paměť, můj rozum. Cožkoliv mám a čím vládnou, Tys mně dal. Tobě vše vracím a odevzdávám úplně v řízení Tvé vůle Jen lásku svou a milost mi dej a já dosti bohat jsem a ničeho jiného nežádám“.

Dobrý strom podle dobrého ovoce se pozná. Nuže! Ze vznešeného šlechtice a vojína světského — Ignáce z Loyoly — duchovní cvičení učinila svatého zakladatele Tovaryšstva Ježíšova. Ano Tovaryšstvo Ježíšovo jest řehole, která vznikla přirozeným rozvinutím zásad a pravd, které obsaženy jsou v duchovních cvičeních.

Veliký světec Karel Borromejský říkával: „Jestli jest ve mně něco dobrého, za to vše děkuji duchovním cvičením. A jeden z prvních bratrů Ignácových sv. František Saleský praví: „Duchovní cvičení obrátila více hříšníků než písmen obsahují“

„Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím,“ to plným právem platí o duchovních cvičeních. Kdo má před sebou nějaký důležitý krok a neví si rady, jak začít, nebo je-li krok ten správný. ať prožije jednou pořádně exercicie a dojde rady co nejlepší. . Kdo zklamán od svých přátel a opuštěn stojí ve světě, ať jde na duchovní cvičení a tam najde v Kristu jistě přítele nejvěrnějšího . Kdo zmítán prudkými vlnami vášní neb otráven žhavými jedy smyslnosti, leží odkopnut a pošlapán od nevděčného světa, nechť okusí nápoje z kalicha duchovních cvičení a mystická rosa svlaží úhor jeho duše ..

A tak každý, kdo nějakým duševním neduhem trpí, nechť jde a v duchovních cvičeních nalezne duši upřímnou — lékaře nebeského

— Krista Tam jdi, duše nemocná, obětuj Kristu trnovou korunu
a kříž, on pak podá tobě palmu radosti — štěstí...

Kdo prožil jednou duševní proces při exerciciích, dá mi jistě za
pravdu.

— — — — —
Tak i moje duše potřebovala klidu, toho svatého klidu, který
svět jí dáti nemohl. Po maturitním studiu přišly starosti o volbě stavu
a při tom při všem svět dráždil, doléhal, až konečně zvítězil nad mou
slabou vůlí. Když schvátil duši mou a ji jedem svým nakazil, pak ne-
mohl dáti jí léku — ano on nechtěl a nechal ji ležeti nemocnou a ostny
hříchu zkrvavělou v prachu zemském. Marně volala; nikdo z celého
davu si jí nevšiml, každý se svým mamonem a žhavou vášní přešel
a jen s hrdým úsměškem povrhl jí zohavenou. Tak odplatil jí lstný
svůdce. Má duše volala a sténala dál, leč blas a sten její zanikal
ve světa vřavě... Když zmlkl svět, tu zdálo se jí, jakoby cítila nad
sebou mávání křídel. Procitnuvši náhle ze spánku resignace a zoufal-
ství, slyšela hlas, který ji volal do duchovních cvičení. Přišlo to tak
náhle, ale nemocná duše poslechla, neboť hledala lék na své rány...
Tam slyšela, že člověk není stvořen k radovánkám jedovatých vášní,
ale ku oslavě samého Boha. Oslava Stvořitele a spása člověka jest
první a poslední cíl člověka. Vznešený to cíl! Spásy této a spojení
věčného s Bohem mohou dosáhnouti jen duše čisté — duše zdravé.

(Pokračování.)

J. B—C:

ŠLA LÁSKA,

Šla Láska jasnou nocí,
šla s tichým jejím vánkem,
kol písňů sela všude
a prchla zas červánkem...

Tkla růží se a poupat,
tkla květů se již spících
a ptáku, pěvci svému,
sen položila v lících.

A jednu z těch svých písni,
mí v řader vrhla strunu
Já viděl ji tak bledou
a krásnou jako lunu...

DONATUS:

MLÁDÍ.

Jak rád jsem sedal ve světničce milé,
jež noří se mi ze vzpomínek mládí,
u nohou babičky své stříbrovlasé.
Já dosud zřím ji, hlavu jak mi hladí,
a stýská se mi po tom milém hlase.
Kam prchly jste, vy, mého mládí chvíle!

Když sedali jsme přituleni k sobě,
ve večeru pozdním, v jizbě tiché,
já a malá sestra, vedle babička,
když hvězdy zářily, zrak v touze liché
sníl, či z nás as ona hvězda maličká,
já šťastnější jsem nebyl, leč v té době.

Ach, mládí prchlé jiného co jesti,
než útlý pták, jenž přes moře se chystá,
a prvně opouští rodnou zemi,
posledně obletuje drahá místa.
Tak smutno, jako tomu ptáčku je mi,
neb vím, že život nedá růžím kvéstí.

PŘED OBRAZEM KRÁSY.

Ty, jež jsi z Božství milostenek nejsvůdnější,
již nedotkl se temný chaos rmutem svým,
jež před stvořením v edenu jsi dlela s duchy,
proč's bledá teď, proč teskníš v bolu intimním?

Změnila tebe chvíle, v kterou na Golgotě
umíral Boží Syn... Vždyť není krásným květ,
na tváři nevěstky jenž rozvíjí své vnady,
ty krásnou jsi, již čistou zrodil vyšší svět.

Ze stínů vyšla's Věčnosti, a Pravda, Dobro,
ty velké dcery Boží sestry tvoje jsou —
a proto miluji tě, a až bolest moje
mě očistí, pak vzlétnu v krásnou říši tvou!

K. V. LINGR:

PODZIMNÍ VEČER.

Mám rád ty temné a tiché večery podzimních nocí. Šedivá mlha
se těžce vznáší nad vlhkými luhy a vodou. Temný smutek dýše krajem.

Hvězdy sotva probleskují a šedivým nebem pomalu šine se veliký
rudý měsíc...

Vše chvěje se a splývá v neurčitých stínech, v mlze — zdá se mi,
že kraj celý s tichou resignací čeká na svoji smrt...

Do nebe rysují se temné stromy a keře, listí sežloutlé... A po
lukách se sem tam třpytí zbytky ohňů a válí těžký kouř. Z dálky šumí
divoká Orlice svou monotonní píseň.

Kraj usíná v mlhách. Vysoko na jasnějším nebi táhnou kachny,
při zemi krouží neslyšně sova a koroptve se ozývají z brambořiště.

Kraj usíná, tichne — po holých, dávno již sklizených lukách
s puškou přes rameno kráčí pozdní střelec a za ním zmáchaný pes
sbírá vítr

Mlha nad vodami. Ticho...

FR. DOUBRAVA:

UMÍRAJÍCÍ PSYCHE.

Slunce žití k západu již se chýlí,
hloubky své mu okean otevírá;
z mlh se porí nezužené horizonty —
Thanatos olízko!

Psyche pohár dopíjí s žhavým vínem,
zatím co z triklinia prchá Venus,
Gracie i milostný Amor v strachu
před stíny Lethe.

Opuštěn chvěje se Psyche; žádný
z bohů, které věřila, nepřichází...
Kam jít, neví — Tartaros překvapení
chystá jí strašné!

SILVIUS:

PODZIM.

Jde zase chvíle tísnivá
a smutek kráčí v duši mou,
ty stromy cize vyhlíží
a vše má skrání tesknivou.

To slunce je jak ospalé
a jeho paprsk mdlý má jas —
ta jeseň mě tak dojíká,
že cítím bolest zas a zas.

JAROMÍR LJUBLJANOVÍČ:

CONFITEOR.

Já s žalem vidím lýru svou
po písních snivou touhou nýti,
jak vánek chvěje přírodou,
zřím nervy strun se po nich chvěti.

I s touhou zírám v žití číš,
zda perlu najdu aspoň na dně,
již vstup bych koupil v písní říš,
kde lýru svou bych rozchvěl ladně

KLADENSKÝ

DUMA.

Nevím, proč se nepoznaný
smutek na paty mi věsí,
proč, když slyším zvonit hrany,
proč se nitro mé tak děsí.

Divným steskem duše zmírá,
do očí se slza tlačí,
divá touha nitro svírá —
ó. že nemám křídla ptačí.

J. V. HRADECKÝ:

RECEPT NA MODERNÍ EROTICKOU BÁSEŇ.

Blín, žhavý ret a ňadra rozkypělá,
řeč banální a plná dvojsmyslu,
pak řeky šum, by rým též báseň měla,
smrt milenců a — sláva nesmyslu!

FR. SMUTNÝ

ZAPOMENOUT

Tak stlumit cit a zapomenout,
co v duši mou vryl krutý čas,
a vnořit čelo v dětské snění
a srdce dětské mítí zas!

Ach! na vše, na vše zapomenout
a býti volným jako pták
a z mysli vyrvat marné touhy —
to krásný život byl by tak!

Však darmo toužím a klid hledám,
ten naleznu as sotva již,
vždyť kořen snivé lásky, touhy
mou ryje duši níž a níž — — —

MILOSLAV OLŠEVSKÝ:

ANDĚL PÁNĚ.

Ach zvoní — — zvoní klekání —
tam doma šedých od strání
ozvěna sladce zní, jemně —
modlí se vesnička, celičká země.

Modlí se vesnička — modlí se matička,
modlí se ozvěnou stráně;
i tam tou hvězdičkou, oblohou celičkou
zní „Anděl Páně“.

Když srdce zabolí, duch letí přes hory,
kde tolik bývalo něhy;
při znění klekání, ozvěny od strání
ze srdce padají sněhy.

OBSAH: Jan Maria Romanov: Meditace duše z exercicií. — Alois Válek: Písně lásky. — Ant. Maria Hausbergský: Vzpomínky. — Ant. Maria Hausbergský: Modlitba. — Ferd. Přivozský: Podzimní motiv. — J. V. Hradecký: Panu J. S. Macharovi. — Š. B.: Zvadlý květ. — K. V. Vojta: V chvil dávných zasnění. — Martin Chýle: Nevrátit se — Dominik D.: Tak veselo. — Dominik D.: Otcí. — Serfiliol: Hle, na kolena před Tě padám! — Ivo Jaroslav: Vzdálené.

JAN MARIA ROMANOV

MEDITACE DUŠE Z EXERCICIÍ.

»O, beata solitudo,
o, sola beatitudo

(Dokončení.)

A ty, duše, jsi čistá, jsi zdráva?

Kdo zohavil ti líce, kdo zkrvavil tvé tělo?

Svět a vášně!

Svět a vášně, které jsi měla přemoci, které jsi měla učinit svými otroky a vítězstvím nad nimi měla jsi si získati své spásy — klínu u samého Boha. Než tyto staly se tvými pány, učinily tebe svou otrokyní!

Ó, jak jsi klesla hluboko!

Kdo vyvede tě z toho ponížení, jak usmíříš Boha rozhněvaného?

Kdo setře hanu na tvých lících, kdo naleje oleje a masti do ran tvých?

Nevíš, že kdyby Bůh chtěl, ještě tuto chvíli mohl by tě zničit a víš, kam bys odešla, když tvář Boha Spravedlivého od tebe je odvrácena?

Jen uvažuj o tom chvíli!

Tu přichází hrozný okamžik. Z toho vyvádí ji tajemná ruka, ukazujíc na zpovědnici. Ano — tam jsou věčné lázně, které smyjí každou skvrnu. Kněžský talár setře hanu, obváže rány zkrvavělé po zázračných slovech božského lékaře: „Jdi v pokoji, odpouštějí se tobě hříchy tvoji!“ Tu přichází ta pravá, dokonalá lítost, když člověk vidí tu velikou lásku boží, kterou urazil a ještě větší Milosrdenství, které mu náruč otvírá... Proces duševních cvičení dochází svého vrcholu. Nastává obrát. Člověk poznává svou nicotu a velikost Boha. Uvědomuje si, jaký je poměr člověka k Bohu a jak Bůh k člověku se zachovává. Poznává velikou péči a lásku, kterou Bůh člověka obdařuje. Na člověku jest, když už ne více, tedy aspoň podobně by Mu splácel, totiž láskou, úctou a zachováváním přikázání. A zatím — člověk od Boha se odvrací, přikázání přestupuje a nevděčností se odplácí. Bůh mohl by tedy dle spravedlnosti potrestati a zničit toho bídného tvora, aby pohoršení jinému nedával. Ale Bůh je milosrdný od té doby, co Kristus zemřel za lidstvo. Dokud člověk jest na zemi, dokud jest živ, převládá nad spravedlností božskou milosrdenství, kdežto po smrti vládne jen spravedlnost. Tehdy hříšník s kajícím srdcem se vrací a Bůh neodmítá jej, ale rád a ochotně otvírá mu svou náruč. A v člověku, když to vše pozná, stupňuje se lítost nad hříchy a láska, tak že

po zpovědi zatouží po klíně svého Vykupitele, aby mohl umýti se v božské Lásce

„Nepokojné je srdce moje, dokavad nespočine v Tobě

Proto ta horečná touha po sv. přijímání. Když ten Otec, kterého člověk tolik urážel, proti kterému tolik se prohřešil a který přes veškeren nevděk opět se o něho stará, zase zavítá do srdce hříšníka, tu nastává chvíle radosti — štěstí nevysvětlitelného . . . Šťastný tento okamžik nelze žádným způsobem vylíčiti. Těsného objetí Kristovo s duší člověka lze jen prožítí . . . V okamžiku tom zapomíná člověk na svět hříšný a zdá se mu, jakoby octl se náhle nad hvězdami, kde radost a veselí jest věčné . . . To jest nejlepší okamžik, kterého můžeme zde na zemi dosíci. To jest svátek duše.

Můj drahý Kriste! Tys vedl kroky mé na duchovní cvičení, abych poznal život svůj, vymanil se z poroby hříchu a s čistou duší, abych šel zas za Tebou. Tak dlouho jsem Tě urážel a Tys na mne čekal. Jakou lásku Ty máš k člověčenstvu, kdo to může pochopiti? Do mého srdce, kde hřích a nepravost bujela, Ty — Nejsvětější — neváhal jsi přijíti, Ty nepovrhl jsi bídým tvorem, ale otevřel jsi náruč svou, když jako marnotratník jsem se vracel. Když nyní, můj Mistře, mé nitro hříšné prochvíváš přítomností Svou, když ledové mé srdce taje na božském Srdci Tvém, když rosa Lásky Tvojí zavlažuje úhor mojí duše, nakloň sluchu prosbě mé:

Mám rodiče — jich péče, láska směřuje jen k mému dobru, k mému štěstí. Přijmi je na milost, odpusť jim jich provinění, odplaf jim klidným a šťastným životem a až večer života jejich nadejde, otevři jim stánek věčných radostí . . . Mám sestru a bratra — veď kroky jejich tou pravou stezkou, která vede jen k Tobě. Utrpení-li je čeká v světě, dej jim sílu, nechť neklesnou; pakli štěstí ustele jim v růžích, ať nepohrdnou svatou vírou Tvojí . . . Mám přátele a dobrodince — odplaf jim za lásku ke mně . . . Mám vlast drahou — která opouští víru otců syých, dej jí vůdce věrné Tvým zákonům, dej jí učitele a vychovatele katolické, dej poznati jí, že kráčí ve svou záhubu, nevrátí-li se zas k Tobě . . . Veď kroky hlasatelů víry, nechť rozsévají símě Tvoje pravé, žehnej matce mojí církvi a za nevděk lidstva přijmi život můj . . .!

VÁLEK ALOIS:

PÍSNĚ LÁSKY.

I.

Kdys k večeru jsem do přírody vyšel
a pozoroval život kolem kol —
neb člověk též chce vidět stromy v květu
a slyšet zpívat ptáky písně v moli

Ty písně jejich všechno vyzpívají
a vše jde vyčíst z jejich zpěvných vět:
a nejvíc lásku bolnou slavit znají
a zpívat drobné trylky ptačích béd.

Ta láska ptačí divným tónem hraje —
ta píseň jasným zvukem hlučně zní,
pak ihned tesknou melodií pláče,
a člověk cítí teskné boly v ní — —

II.

Slyš, kděsi v houští slavík pěje vroucně,
a člověk marně hledá k tomu slov,
neb nejvíc láska bouří v písních těchto —
než lásky krom i jiných citů houf.

Proč nedal's, Bože, lásce mnohá slova,
proč nedal's lásce aspoň tolik slov,
že vyzpívat by mohla všechny city
tak zvukným hlasem jako zvonu kov .?!

A bída má přec výraz pro své boly,
neb člověk jenom k bídě zrozen je
a nese životem si velké tíže
a nesmí k němu říci vzdorně: ne!

Kde konec všeho!? Každý konec tuší,
neb láska také zhyne v prsou kdys,
a zhynem také my, neb všechno zhyne
— — — — —
ó Bože, láska, květy, všechno nic .!!

ANT. MARIA HAUSBERGSKÝ

VZPOMÍNKY.

Vesnický hřbitov! Co v slově tom tajů,
kolik to vzpomínek oblétá skráň
tmavých jak havrani, když letí z hájů
na pustou, skalnatou hřbitovní stráň.

Vzpomínka na mládí v otecké chyši
na šťastný mladosti veselý čas,
radost, jak ze srdcí všechněm nám číší
v oku se jeví všem radosti jas —

Kalí se znenáhla vzpomínkou jinou,
vzpomínkou smutnější vzpomínek všech.
Vidím, jak tatíčka ruce mě vinou,
snaží se ulehčit bolestný dech.

Slyším pak truchlivé zvonění zvonů,
zpěváků žalostný pohřební zpěv,
cítím, jak pod dojmem truchlivých tónů
stydne mi po těle, stydne mi krev

Chladnou zem za lůžko ustlali tobě,
pod hlavu dali ti opět jen zem,
kvítka pak naseli na čerstvém hrobě,
pomněnkou zdobili hrobový lem.

Tam ležíš, tatíčku, pod lípou stinnou,
u kaple hřbitovní dřínáš svůj sen . . .
Ačkoli za příkrov kámen máš s hlinou,
nemučí přece tě ni žádný sten.

V létě, když lípa se ozdobí květem,
přiletí ptáček si na větev pět,
zabzučí včelka, když pozvolným letem
usedá ve vonný lípový květ.

Tehdy snad srdce tvé v těle zas hřeje,
radost zas oblétá šedivou skráň —
tehdy i srdce mně v těle se chvěje,
vidím-li omšenu hřbitovní stráň. —

MODLITBA.

(M. D. ze Ž.)

Ó Máti má, ó viz, jak nebe sivé
se mračí v zesinalé vztekem tváří
a zuří, burácí a v zlosti divé
se směje, šklebí v blesků hrozné záři,
jak peklo chystá neodvratné boje . . .
Ó Matko má, ó viz mě, Matko moje!

Ó Máti má, ó slyš, jak bouře hučí,
jak vichor zloby kol kolem nás jásá,
se chechtá, výská, hned zas zlobně skučí
jak ďáblů divých rozbouřená chasa,
jak peklo zuří, šikuje své voje —
Ó Matko má, ó slyš mě, Matko moje!

Ó Máti má, ó chraň mě přede děsy,
již hrůzou plní duši ubodanou,
a zapuď, zahlaď pekelné ty běsy,
ať peklo vidí, že jsi mocnou Pannou,
jež neleká se satanášů roje —
Ó Matko má, ó chraň mě, Matko moje!

Klid v duši dej mi, drahá Máti moje,
a srdce ukoj, duše žalné stony,
bych mohl hymny vesel pěti Tvoje
a zpívat, Tobě vyzvání-li zvony:
„Jak dobrá jsi, ó drahá Matko moje,
že láskou krmíš slabé dítě Tvoje!“ —

FERD. PŘÍVOZSKÝ

PODZIMNÍ MOTIV.

Vše neurčité, bez barev . . .
A u zdi hrozen těžký, naltý, jak temná krev,
v mdlém slunci podzimním, jež v rudém listí hraje,
tak tiše zraje.

Vše bez života, bez síly
K nám píseň minulé svou perutí teplou neschýlí.
V stín mlčící a bledý zhaslý reflex vhozen,
jak smrti zrozen.

Jdeš nyní promenádou tich,
kde za rozkvetlých večerů zvoníval dívčí smích,
jásaly hvězdy . . . Písní andante ti znějí zádumčivá
a tichá, tklivá

Krůpěje mlhy sráží se,
by zvlažily ret čistých, vyprahlých dnů. Blíží se
již dlouhé večery, jež v duši kladou příštích stínů chlad .
Já přec je mám rád!

J. V. Hradecký :

PANU J. S. MACHAROVÍ.

J. S. MACHAR:

„Mám srdce chladné jako skálu
a v srdci nenávisť a vztek.“

JÁ:

To snad jen proti klerikálu?
Což Rothschild nemá pro vás lék?

ZVADLÝ KVĚT.

Nedaleko zapadlé šumavské vísky N., která jest obklopena kol dokola velebnými modravými lesy jakoby černým závojem, jest osamělý kříž, nad nímž sklánějí se dvě šumivé lípy. chráníce jej před všelikou nepohodou. Krajina kolem má svůj sváteční ráz, a jakási vážnost jest v jejím vzhledu. Časem, když zavane z dálavy vítr, zasténají obě lípy u kříže, jakoby oplakávaly toho, jenž u nich dokončil svoji životní pout.

Místo to stalo se jevištěm hrozného činu, jež spáchal ten, jehož zkázu přivodila špatná, zkažená společnost! — Syn rolníka R. byl dán do blízkého města na studie gymnasiální, jsa vydržován svým otcem, jenž v potu tváře dřel se na svého jedináčka, aby ten jednou stal se pánem a nemusil orati otcovskou půdu. Starostlivá jeho matička s velikou péčí vypravila svého synáčka na studie a žehnajíc ho křížkem na čele, prosila jej, aby zůstal zbožným a hodným a aby se dobře učil a působil jí i otcí radost a potěšení. Se slzami v očích opouštěl synáček svou rodnou kolébku — otcovský dům. — kde prožil chvíle nejútlejšího dětství a zažil tolik rozkošných okamžiků. Opouštěl ty lesy šumavské, s nimiž častokráte rozmlouval a ke kterým úplně přilnul. Šel nerad — šel na cestu do života — na studie

Byl hoch velice čilý a rychle chápavý a svým přirozeným vystupováním získal si přízeň všech pánů professorů. Studium to bylo, pro které žil, jsa pamětliv své drahé matky, po níž se mu často zastesklo. První vysvědčení, které přinesl, bylo s vyznamenáním, a podobně i druhé vysvědčení nižšího gymnasia. Čas rychle letěl, a nežli se náš student nadál, měl 4 třídy za sebou. Nyní přišel do vyššího gymnasia, do páté třídy — nastal tu nový život. Svými spolužáky byl uveden do společnosti žáků vyšších tříd a žáků jiných ústavů, kteří začali mítí na něho nesmírný vliv: Zábava, spolky, tance — to byly hlavními úkoly jeho spolužáků, a on jich vlivem nacházel v nich ponenáhlu větší zalíbení než ve studiu. Záhy počal dávatí přednost zábavě, a prospěch jevil se horším. Ale hlavně na jeho duši zhoubně působili spolužáci. Začal se zajímati o politiku, o osvětu lživě hlásanou, začal čísti štvavé časopisy proti víře čelící, a v duši jeho pučela pochybnost o té či oné věci jedna za druhou. — V jedné taneční zábavě seznámil se s dívkou, kterou si tak oblíbil, že dělal si s ní plány do budoucna. Láska jeho byla ohnivá, vřelá. S milkou svojí strávil mnoho líbezných večerů a po rozloučení se s ní vždy proklínal osud, že jest přikován jen k té bídne knize!

Zase minula léta, a náš student oktávánem. Ta píle a pevná vůle, s jakou pracoval v nižších třídách, ta vzala za své, tu zničily pokrokové, převrácené názory. Nyní klesal hloub a hlouběji, a prospěch byl co nejhorší. Milenka jeho často jej napomínala, aby si více hleděl studia, že jen tak může se plán jejich uskutečnit. Však on nedbal, až stihl jej ten osud, že propadl z několika předmětů právě tehdy, když měl jeti na vánoce. To vědomí, že propadl, hlodalo jeho nitro, a strach, jak jej starostlivá matka uvítá, to vzdalovalo jej domova, tak že se rozhodl domů nejiti. Leč na domluvu milenky poslechl a vracel se k domovu, který jednou se slzami v očích opouštěl. Jak mu bylo, když viděl siné hvězdy šumavské a střechy své vísky, kde se zrodil. —

Šel loudavým krokem, šel nejistě . . . až došel k tomu místu, kde šumí dvě lípy, a tam — kulí prohnáv si hlavu, zavřel oči k věčnému spánku.

Kolem bolestně šuměly lesy a otráslly se hrůzou nad podivným zvukem, který hlásal neštěstí .

Když přijdu k tomu kříži, vždycky zapláči jsa naplněn nesmírným bolem a proklínám tu společnost, jež zmařila půvabný lidský květ.

K. V. VOJTA :

V CHVIL DÁVNÝCH ZASNĚNÍ

Co nezdařených rozběhů a vzletů,
vášní, jež nemohly se vybouřit,
co vzdušných snů a zamlžených světů,
v jichž výš jsme nedovedli vystoupit,

co marných stesků, hořkosti a trudů
a nadějí, jichž neuzrál v plod květ,
co bouří, zmatků, oklik, trapných bludů —
než v posled přece vrátíme se zpět,

tam, odkud jsme se sami vypudili,
když pochyb chmurný stín nám v duši dech,
když po prudkých jsme vášních zatoužili,
jež roztály teď tichý na povzdech,

tam, kde vše, čím kdys ranil tebe v boji,
v němž v prvním šiku stál jsi, život zlý,
snů starých lék tak bez bolesti zhojí
a srdce tvého rány zacelí.

A šťasten ještě, kdo se mohl vrátit
dřív, nežli zcela vykrvácel z ran,
než, přinucen vše na bojišti ztratit,
pad' v náruč smrti, štěstím nepoznán,

kdo mohl v posled znovu ještě kvést
nechť astrou pouze v stinné jeseni,
kdo ztracený klid našel zas a štěstí
v chvil dávných novém, tichém zasnění . .

MARTIN CHÝLE:

NEVRÁTIT SE

Oh, zůstat zde a nevrátit se více,
zde v háji dosnít mládí pyšný sen,
když potupy smích kdos ti hodil v líce
a klesáš resignován, unaven.

Zde klidně můžeš spočinouti v mechu,
— kam v rosu úsměv slunka padá jen —
zde nebude víc v rozzuřeném echu
ti bouře jakás kalit smavý den.

A neuzříš zde vášně velkých davů
a neuslyšíš „Panem — circenses“,
zde snad jen žluva výkřik střese v travu
tak rychle jaks, by zase prchla kdes.

Nic nesrazí tu tvé sny v smělém letu,
je můžeš tyčit třeba v slunka svit —
chtít zapomenout můžeš boje světů
a nikdy víc už v ně se nevrátit .

DOMINIK D.:

TAK VESELO

Tak veselo, až do skoku dnes je mi,
že vše bych objímal a líbal, hladil,
že zpestřenu a šťastnu vidím zemi
a srdce šeptá, bych zpěv jarem zladil,
bych zajásal a plnil nadějemi
i duši těch, jichž žár snad život schladil.
Nuž, trudy, pryč, jen štěstí, láska ke mně,
rád vítám vás a v náruč tisknu jemně!

Vše vidím tak, jak v dětství zlaté době,
vše ametysty leskne se a třpytí
a dětství mé, ač dávno dřímá v hrobě,
jak vstalo by a pohádkové kvítí
mi stlalo pod nohy; vše vykrášleno nově,
vše blízké tak, že radost budí k žití;
pryč, všednosti, dnes krása duši vábí,
vždyť celý svět se oděl do hedvábí!

Dnes zas tě vidím, drahá chatko rodná.
jak od dětství tě v srdci nosím skrytu,
dnes zdá se mi tvá zahrádka tak svodná!
Snad ukrývá se v luzném kvítek třpytu
roj dětských snů, jichž vůně přelahodná
již dávno z duše prchla ku blankytu.
Však neželím vás, prázdní, zašlí snové,
dnes z číše štěstí pít chci křišťálové!

Nač vzpomínat, když radost srdce plní,
nač snít jen, když skutečnost nás blaží,
když zlatý vzduch se teplem lásky vlní,
a v objetí zve na sta toužných paží?
Dnes růže zřím bez bodavého trní,
jež osud zlobný v srdce šťastné vráží.
Jen zazvuč mocně, struno veselosti,
ať jásá vše a duši stínu zhostí!

DOMINIK D.:

OTCI.

Když děckem byl jsem, obrem zdál jsi se mi,
můj otče, být, já s podivem zřel k Tobě,
a když jsi někdy sklonil se až k zemi,
bys do výše své milované robě
jak pírkem zvedl, tu udiveným okem
jsem na Tvé hleděl ruce zimozolené,
na oko slzou lásky zamlžené,
Tvůj velký krok jsem se svým měřil krokem.

Když lesklým pluhem na jaře jsi zřýval
svůj malý lán, bys v létě mohl žítí
a při tom tiše zbožnou píseň zpíval,
jí požehnání chtěje vyprositi,
já v brázdě skryt, jsem často volal na Tě:
tu s pousmáním, objev brázdu, ke mně
jsi přispěchal, má líčka hladil němě
a šťasten byls i v chudičkém svém šatě.

Věk dětský prch! Snad na mě nyní s žasem
jak na obra zří oči jiných dětí;
Ty však jsi vzrůstal s prchajícím časem
v mém srdci dál. Vždy více po objetí

jsem toužil Tvých prací ztvrdlých paží,
neb stále víc jsem cenu jejich díla
se učil znát: jak dýmant zazářila
mi láska Tvá, již srdce nadováží.

Vše, co jsi měl, vše daroval jsi dětem,
svou práci, žití, srdce obětavé
a ještě, když ses loučil s tímto světem,
Tvé oko na nich spočívalo tmavé,
a ústa vroucně šeptala jich jména.
V té chvíli zdál ses víc než obrem býti,
tak v srdci chci Tě, ve vzpomínkách míti,
kéž láska Tvá jest nebem odměněna!

SERFILÍOL:

HLE, NA KOLENA PŘED TĚ PADÁM!

A. K. věnováno.

Hle, na kolena před Tě padám,
Tys mořem bolestí,
své srdce v Tvoje ruce skládám,
viz moje neštěstí!

Hle, jak to srdce v bídné muce
se svíjí Tvojím před zrakem:
to moje srdce ve své lásce
stop, uzdrav lásky zázrakem!

Jen jedno jenom nauč myslit,
jen jednu lásku znát,
z svých očí jeden skytni zásvit
bych nebyl větrem svát!

V svá ňadra láskou dýchající
vlož moje srdce milující,
tam budiž jeho stan;
a v bolestí svých siné moře
stop mojích hříchů žalné hoře,
to srdce očisť tam!

IVO JAROSLAV

VZDÁLENÉ.

I.

Až vzdálen Tebe budu,
ať úsměv štěstí na mne zaskví se,
ať padne břímě trudu —
vždy vroucně duše naše spojí se.

Přes strmé hory, řeky širé
já v touze k Tobě zaletím,
vše krásné nadpozemsky čiré
jen Tobě, drahá, zasvětim.

A až dovolí nám tvrdý Čas,
šťasten přivinu Tě k sobě zas!

II.

Když v duši vstanou smutky šedé,
a stíny zašlých bolů zalévají nitro,
mne vzpomínka vždy k Tobě vede —
a v srdci zas je smavé, vlahé jitro.

Já vzpomínám, všech šťastných chvil,
jež život dal nám prožít spolu,
Tvá Láska dodává mně nových sil,
když musím píti z číše bolu.

Vždyť Tys mne naučila milovati
i ty, kdo šlapali mé ideály,
kdo z duše květy chtěli vytrhati,
jež vírou v život ještě plály!

OBSAH: Dolenský: *Tři hvězdy*. — V. Quintanius: *Je těžko být básníkem*. — V. Cholunská: *Meditace*. — F. H. Orlický: *Návrat*. — Q. Živan: *Ty's odešla*. — Jan M. Novar: *Hovory podzimní*. — Hynek J. Smrk: *Květy vzpomínek*. — *Večerní reminiscence*. — Miloslav Olševský: *Kouzlo večera*. — A. M. V.: *Kapitola o zapomenutých*. — Miloslav Olševský: *Jdem životem ruku v ruce*. — Martin Chýle: *V resignaci*. — Ferd. Přivozský: *Nálada*. — Piseň. — K. V. Linger: *Silhouetta*. — Ant. M. Hausbergský: *Již zmlkla píseň*. — A. M. V. *To vše mi zbylo*. — F. H. Orlický: *Fragmenty a skizzy*.

DOLENSKÝ

TŘI HVĚZDY.

Co jest život? Kratičká cesta, již zřídka komu osud vystlává růžemi, kratičká pout, plná svízelů a trudů. Když neúprosný osud drtivou tíhou vloží pádnou ruku svou na bedra Vaše, tu cítíte, jak nicotnými, jak malými jste, pouhým zrnkem písku v poušti, slaboučkým lístkem, jímž orkán sápe. Znáte zajisté verše nezapomenutelného pěvce: „Vetchý vrak jsem, jenž se hroutí, třtina, jež se větrem kroutí, celý život žal. Vskutku celý?“ táže se dále básník. Kromě toho nevinného, nezapomenutelného dětství, které i později po letech, když již zrádné stříbro ve vlasy se vkrádá, nejkrásnější vzpomínkou zůstane, nevím, zda nebudou tisíce a miliony smutně přisvědčovati. Bůh vložil člověku v srdce cit a duši stvořil k obrazu a podobenství svému. Jděte ulicemi města! Tu staříčký a neduživý kmet prosí o milosrdenství, tam zase chudá žena s dětmi krčí se a chvěje zimou. Nahlédněte v tmavé, zapadlé příbytky, kde bída denním je hostem a nouze ze všech koutů zírá, všimněte si bledých líček dětí chudiny, patřte na nešťastné mrzáčky, v jejichž oku mimoděk výčitku čtete a srdce se chvěje bolestí nad cizím bolem. Než život každému trní a hloží přináší. Dnes jste šťastni a veseli; zda můžete říci, že zítra nebudete prolévat slzy nad ztrátou těch, kteří Vám jsou blízcí, tak blízcí a drazí, že vlastní krev rádi byste za ně dali? Stojí v Písmě svatém: Bděte a modlete se, neboť nevíte dne ani hodiny. Namítnete snad, v práci je zapomenutí, v práci je útěcha. Leč, nezastihl Vás ještě nikdy náhlý, netušený bol? Neprojela ještě nikdy Vaším nitrem prudká, nečekaná rána jako ostří meče? Ba ano, v práci je kapka útěchy pro moře bolu, ale nikdy ne zapomenutí. Myšlenky znovu a znovu se vracejí, obletují Vás a horké slzy v oči loudí. Jsou bolesti, jsou ztráty, jež stravují ohněm celou bytost lidskou a ochromí dříve čilého ducha. Pomyslete, že někdo z těch, které jste milovali, odešel tam, odkud není návratu. Zapomenete v práci? Nikoli, nemůžete! Kde tedy jest útěcha, kde opora v těžkém zármutku?

Jediná jen hvězda třpytí se tu pro Vás na zachmuřeném nebi, velická, krásná hvězda stálice: Víra. Víra Vás potěší, Víra Vás posílí. Jest psáno v srdcích lidských „esse Deum“ Nikdy tak praegnantně a jasně necítíte hlubokou pravdu této známé, klassické sentence jako v bolu. Jak mnohý z těch, již víry se zřekli, zármutkem zkrušen, velmi často potají si vzdychne: „Bože, dobrý Bože můj.“ To je ta zářivá nádherná hvězda, jež přináší ztýrané duši opět klid a novou sílu, novou potenci k žití. Vždyť Bůh dopouští, ale neopouští. Jen upřete pevně hled ke zlaté stálici a pojměte bílé světlo její v duši svou. Bude Vám svítiti temnotou žití, zjasní slzami zamžený zrak, že spatříte i druhou

hvězdičku na daleké klenbě, jejíž zelený svit poceluje rány Vaše. Chcete znáti jméno druhé hvězdy? Jako dobrý hvězdář rád Vám povím: Naděje. Hle, Vírou se vynořila, vedle ní roste a mohutní. I v nejtěžších ztrátách, v největším bolu vrátí Vám poklid.

Jest kratičkým pozemský život. Bůh však vdechl člověku nesmrtelnou duši. Tělo vrátí se v matičku zemi a duše, to movens těla, ta lepší jeho část, jako bílá holubice odletí v nadhvězdne výšiny. I ti největší nevěrci uznávají princip nezničitelnosti jak materie tak nezničitelnost energií ať již potenciálních či aktuálních. Nic nemůže se rozplynouti v budhistickou nirvanu. Tím spíše i duše, opustivši tělo, žije dále, a proto též my všichni, jak tu dnes pospolu pracujeme, byť neštějně jsme padli v chladnou náruč smrti, sejdem se zase u stupňů trůnu Všemohoucího vzkříšení a očistění.

Hle, ta zachmuřená obloha života září třetí rudou hvězdou. Jest krátká naše pozemská pout, příprava pro život věčný; proto nutno dobře využití času a vyplnění řadou skutků, za něž netřeba se řdit před Tím, který nás na svět poslal; k těm dobrým skutkům dovede Vás ta třetí hvězda: Láska. Neplačte nad těmi, kteří předešli Vás v blaženost věčnou, přejte jim, že došli cíle pouti své, k němuž Vy teprve spějete, přejte jim, že patří v dobrotivou tvář Stvořitele, neznajíce již lidských vášní. Jim náleží jen modlitba a čestná vzpomínka Vaše. K těm však, kteří tu s Vámi žijí, obraťte zraky své, milujte je, pomáhejte a povzbuzujte. Buďte dobrými, obětavými, schopnými sebezapření a to nejprve ve vlastním kruhu rodinném a budete jimi též vůči všem bratrům a sestrám užší i širší své vlasti i vůči všem svým bližním. Nezatvrzujte srdcí svých proti chudině, mějte slitování, přispívající každý dle možnosti slovem i skutkem. Budete-li takto žít, pak zajisté, až jednou anděl smrti volně pokyne Vám, klidně a s úsměvem odvětíte: „Satis Vixi“

V QUINTANIUS

JE TĚŽKO BÝTI BÁSNÍKEM.

Je těžko býti básníkem
a k nebi vzlétat blíže,
když těla pouto nezlomné
mne k hroudě světa víže.

Je těžko být dnes básníkem,
je těžko pěti píseň,
když do srdce se vkrádá mi,
i v hruď mou, teskná tíseň.

Je těžko býti básníkem,
pět' lidem o radosti,
když srdce jejich zkažené
svých rozkoší má dosti.

VÍTĚZSLAVA CHOLUNSKÁ:

MEDITACE.

Zpěv ptačí zmlkl v přírodě,
v ní květy zvadly všude —
a člověk ptá se zadumán,
jak dlouho as zde bude.

Však — díky Bohu! duše žít
i za hrobem tam budou;
jen schrána jich je přikryta
tou černou země hroudou. —

Je život lidský rychlý pták,
jenž stále k cíli letí —
a cílem tím je nám všem hrob,
v němž jednou budem tleti.

Je život krásný dar, jen vážit si ho třeba —
a žít jej tak, jak člověk má jej žíti;
ni v shonu, v pachtění za kouskem chleba
nemusí duše krutým hladem mříti.

NÁVRAT.

U cest jsou holé akáty,
a listí smutkem šelestí,
zastesklo mně se po štěstí,
jež s jarem zpět se navrátí. —

Jež s jarem zpět se navrátí,
jak dítě vstříc se usměje,
až duše zkvetou aleje
i bílé u cest akáty.

A. ŽIVAN:

TY'S ODEŠLA.

(M. H.)

Ty's odešla v ty kraje růží bílých, vůně omamné,
v ty zahrady, jež v nekonečno táhnou, v dálce splývají.
V ty sady stromů plodných, v chaos pestrých vonných květů,
v ty háje tmavé, stinné, v lesy štíhlých šelestících palem,
v jichž lůně prýští ze skal křišťálových pramen vody živé,
v ty hrady pevné, tvrze velkolepé, zámky zlaté třpytné,
v ty kraje luzné, rozkoš s radostí kde sídlo svoje mají,
v ty říše nadhvězdne, jichž podnoží jest zlato hvězd a sluncí,
v ta místa krásných snů se vznesla duše Tvoje ideální. —

Ty's odešla, když jeseň dýchla v kraj — my zůstali jsme tady.
Znáš skryté, lidem nedostupné taje světů nadhvězdých?
vždyť ssaješ vůni ráje, váněk rajský ovívá Tvé čelo
a rty, jež prahly „krásno“ píti kdys', teď spájíš v zřídle „krásna“.
Jak blaze, ach! tam na nebesích v záři jasných, žhavých sluncí.
My zůstali jsme tady v hořkém, bídném, bezradostném žití
a čekáme, až anděl míru s chladem políbí nás v čelo.
Nám smutno tak! Zda slyšíš výkřik náš, zda cítíš naše boly?

JAN MARIA NOVAR:

HOVORY PODZIMNÍ.

(Olze Cermanové.)

Hleď, duše, jen:
to v dálkách dohořívá den
a noc se plíží v kraj...
Teď v myšlenek tvých teskný kraj
pad smutek přívalem —:
a ty chceš vzpomínat
o štěstí minulém?

Hleď, duše, jen:
tvá láska byla pouhým snem
a prchla v obzor krvavý
s tím zlatem, které roztaví
a na oblohu vlije — — —
Ten západ bude vzpomínkou —
ten západ bolest smyje — — —

Když světla na západě hořela
a zoufalost mi byla do čela,
já kleče teskně vzpomínal,
jak v životě mi kdosi Cizí
svou smutnou Píseň zazpíval — — —

HYNEK J. SMRK:

KVĚTY VZPOMÍNEK.

Je krásné tak jít lučinami duše,
když život kolem bouří, hýří, zpívá,
jít tiše, nevšímavě, hluše,
a trhat kvítka upomínek snívá.

Z nich mluví k duši tolik vznětů,
a tolik nedosněných snů a přání,
jež říci chtěl jsem kdysi světu,
jež zůstaly však — myšlenkami.

A z toho všeho, Bože, jenom zbyla
ta hrstka květů chudé, prosté vůně,
a duše, která v smělých plánech žila,
se těší jimi, samotou když stůně!

HYNEK J. SMRK:

VEČERNÍ REMINISCENCE.

(Věnováno M. T.)

Na západě ohně rudě plály,
noc se vlahá chvěla nad krajem,
v korunách lip tajné zkazky vály,
a kdos teskně zpíval pod hájem.

A pak duše naše sblížily se
jako dlouho odloučení přátelé,
kteří po letech zas shledali se
v cizím kraji, v noci ztemnělé.

Tehdy prvně jsem já poznal Tebe,
když Tvé oči plály hvězdami,
a v mé duši zjasnilo se nebe
pohřbenými dávno touhami.

Dnes již alej pustá, tichá stojí,
větry strásly k zemi všecken list,
nás však oba věčný svazek pojí,
a já kráčím žitím hrd a jist.

A když kraj se zastře rouchem noci,
a já hledím v zamyšlení do dálí,
vzpomínky mne pudí silnou mocí
v místa, kde jsme po prvé se shledali.

MILOSLAV OLŠEVSKÝ:

KOUZLO VEČERA.

Soumrak dolehl tak lehce na krajinu,
velebné se vnesly mlhy v údolí .
koruny své nebetyčné v temnu
tyčily až k nebi bílé topoly.

Nad potůčkem mlhy sítě tkaly,
od lesů se táhl tichý noci dech ;
pozdravením luhů, pozdravením lesa
voněly tak květy, voněl svěží mech.

Hvězdičky — co lampy na nebičku,
bledý měsíc vyhoup' nad strání;
velebným svým zvukem stříbrohlasé zvonky
pěly tichým dolem noci klekání.

Ach — jak zněly sladce tichým večerem,
ozvěny se nesly temných od strání .
na zápraží snívá, modrooká děva
modlila se vroucně noci klekání.

A. U. V.:

KAPITOLA O ZAPOMENUTÝCH.

(Těm, kteří mi rozuměli.)

Po svém příteli zdědil jsem několik dopisů a zápisník. Tvrdými, hluboko ryjícími větami tam vepsán celý jeho život. „Chtěl's památku a moje duše právě prázdná byla, nic neměl jsem než toto, co Ti daruji. Snad duše chorá píše to a divná melodie písňe umírání ne písňe žití v tom . “ Tak psal mi. Jeho památce posvěcuji tyto řádky.

Vzal jsem zápisník.

Šeré dny — šed' těžké únavy mi padla do duše — dnes — po dnech nádhery a štěstí. Mlh clona bílá mne obestřela a já jsem snil . . o neznámu a nekonečnu, kde hory líbají se s mlhami. Tam odkuds do snů kýval mi květ bledý mého mládí — a já jsem zpíval písňe umírání.

Dopis.

Synu drahý,

... buď smírcem Boha všemocného, buď smírcem rodu svého. To těžké tajemství, jež duši moji tísní až jindy zviš . jen smírcem buď!
Tvůj otec, Bohoušku.

Synu,

.. Čekám marně. Víš, jaký to bol, být vzdálen, čekat, toužit a jen doufat? Víš, co je hřích a čím se léčí? Obětí! Chceš býti smírnou obětí — za vinu otcovu?

— — — — —
Za vinu otcovu, za . vi . nu ot . co . . . vu . .
mám obětí být . Mám síly dost? Smím doufat? Snít kletbu z rodu!
Ach, chápeš, otče můj, co žádáš? Mé celé já se vzpírá, však láska volá „buď“! Toť vyšší příkaz . Nač ještě váhám? Jsem obět smírná, otče, buď .
Své, Bože, skláním koleno před Tvým Majestátem, qui scrutas reues et cor nostrum.“ Accipe hauc oblationem
— — — — —

Tedy přec, můj synu, ó já to věděl, teď mám klid — či ne — snad je to málo? Byl štědrý večer . Pamatuješ na chvíle dětství, zapadlého štěstí? Já šel jsem k matce na hřbitov . . Jen mlha prosincová, šedá, těžká a ticho bdělo tam . O Tvoji oběti byl jsem jí říci, Bohoušku!

— — — — —
Matka, moje matka, co vše je skryto v onom slově, kdo pochopí? Tvé požehnání, matko drahá, mi hvězdou září žití do pustin. Ty neopustíš dítě v tísní, matko . Tvá ruka něžná povede mne, matko. . . jdu kliden, . . jdu v obět . A otec nepíše . má klid? Psal mi kdys, že obětí se usmíruje vina . . Stačí to? Já tehdy nepřemýšlel o tom . Proč nesvěří se? Svěřit se, snad to může být lékem. I svěřit se . toť zpověď
— — — — —

Synu,

zpověď? . . . Že obět nestačí? Zpověď, díš, že uzdraví mne? Já se lekám. Vždyť, co mi zbylo z mého štěstí — svou lásku — dal jsem v obět — Tebe . snad odpustí mi, synu, nebe. To božské dítě, jeho svatá máti, snad doporučí obět moji .

A marně hledám klid a v prudké křeči má duše sirá svíjí se a odpuštění sobě žádá . . Odpuštění . smír. Smír s Věčným, Spravedlivým Soudcem. Mám ku knězi jít . pravíš — ku člověku, svou vinu říci mu, své tajemství, o kterém nikdo neví, než ta černá noc a Vševedoucí? Ani Ty, oběti!

— — — — —
Nuž dobře, váhám dosud, však zdá se mi, že půjdu . . . půjdu
jdu
— — — — —

Jsem šťasten, přec ta obět moje tak marna nebyla . díky Dobrotivý! . . jsi spokojena s Bohouškem svým, matičko . Ó sladké shledání s Tebou
— — — — —

Ona mi také odpustila, Bohoušku, ta dobrá Tvoje matka! Zas byl jsem u ní . Vrba smuteční i cypřiš tmavý mi šeptaly, . že vše . . jest odpuštěno . Jak kněz onen stříbrovlasý ve stínu temné kathe-

drály . . . mi řekl: odpuštěno . . . vše . . . Mně odpuštěno a ty.
má oběti? Můžeš a chceš i ty mi odpustiti?

Kdo milovat umí, odpouštětí zná a žehnat ruce, která bije
Má matka učila mne milovat!

MILOSLAV OLŠEVSKÝ

JDEM ŽIVOTEM RUKU V RUCE.

(Ballata.)

Jak k tanci — — v život každý spěchá,
závratným vírem proletí . . .
a štěstí, jak včela v podletí
jen z květu na květ těká.

Běh života jak ku souzvuku
žebráky k prahům bídou zdrané klade,
tam boháče zas k hodokvasu.
Však životem jdem v ruce ruku
k té metě zářné — — starci, děti mladé
ať sluncem štěstí zlobou času,
přec toužně pijem nekonečnou krásu
na pestré, širé světa nivě
tak toužebně a dovádívě.
Jak k tanci — — v život každý spěchá.

MARTIN CHÝLE:

V RESIGNACI.

Já tiše ležím již a nechci s tebou, osude, se rvát.
já vzdávám se, kdes v dumách prožítí chci mládí léta,
a v ústraní, kam vzteklý dech tvůj nikdy nezalétá,
chci klidný ve náruči němé resignace spočívat.

Chci kliden být a zapomenout bojů, jež jsem s tebou ved'
My příkře stáli proti sobě — to mi dáno v věno —
tys každý květ, jímž moje chudé pole obdařeno,
mně záviděl a v každý slunný den můj mrak a prach jsi zved.

Já bil se s tebou, neb v svou velikost věřil jsem a v pevný let —
ach, zlomena má křídla, básníků jsem ztratil touhy
Však cítíš ty můj hrdý, ocelový pohled dlouhý?
Já zapomenout chci, však pohled ten je moje odpověď.

FERD. PŘÍVOZSKÝ

NÁLADA.

V samotách stromy stály, s větví stékal těžký klid
v chorého srdce kalich, poutník jež přines uzdravit
nočního šera tajným zázrakem.

Z neznámých světů kanulo hvězd deštěm utišení,
v květ žhavých extasí se rozvil pocit mého snění
a v žilách stávil horký krve proud.

V modrých vln záchvěvech kdes spaly hloubky lesů
A mrtvých retů chlad jak echa opuštěných plesů
sepnutí sdílí rukou tajemných.

Svou sílu hasnoucí vdech měsíc v mrtvé noci tvář,
v mdlé tělo žhavého lil stříbra skvělou zář,
bílého jitra chvěl se tušením

PÍSEŇ.

O lásce zpívej — volal kdos —
pěj o radostech, štěstí!
Své struny v sladký souzvuk zlaď,
zpěv doprovázej rajskou zvěstí!

Kde láska, Bože, o níž pěti mám,
kde slunné hrady staví?
Kde v idyllických krajinách
své svátky jarní slaví?

Než, půjdu hledat cestu k ní,
cit touhy plamen vznítí,
a budu bloudit v neznámu,
kde mrtvé hvězdy svítí

Vím, marná cesta má:
květ lásky jinde kvete
Ten hledám v nocích magických
a spínám ruce světe!

K. V. LINGR:

SILHOUETTA.

Bylo to u nás na vesnici. Omšelé štíty statků a chalup němě kynuly na pozdrav.

Byl konec září. Šedivé mlhy plížily se po lukách a paloucích. Celý kraj dýchal mrazivou tesknotou. — Listí žloutlo, padalo!

Jednoho jitra, sotva první paprsky světla vnikly skulinami okenic, temně, smutně rozplakal se umíráček. Kdo zemřel? Dítě, žena v plném květu mládí — patnáct let. Škoda. . . a poslední sežloutlé listy lípy šumně přitakaly. Patnáct let. Sotva první paprsek života, první paprsek lásky zazářil na dlouhou cestu, na cestu na věčnost. Patnáct let Děvče s prvním pelem mladistvé krásy .

Vidím ji dosud před sebou. Černý, havraní vlas jak mile slušel bělostnému čílku . . . A ty krásné, důvěřivé, hluboké modré oči .

Dosud zřím ji, jak ležela v rakvi. Bílé šaty, bělostné čílko vroubené vranou kadeří; však ty krásné, důvěřivé, hluboké modré oči zavřely se na vždy. Jak byla krásná . . . Něžný myrtový vínek v kadeřích . .

Měl jsem rád to tiché dítě. — Jak dávno tomu, kdy svěřila mně s něžným uzarděním, že miluje a je milována . Bylo to brzy z jara, pučely první prvosenky v podrostech. Škoda, věčná škoda. —

Zaznělý táhlé zvuky smutečního pochodu, mládenci chopili se mar

ANT. MARIA HAUSBERGSKÝ

JIŽ ZMLKLA PÍSEŇ

(Sl. Mařence D.)

Již zmlkla píseň — Housle zticha lkají
finále truchlé žalostnými tony . . .
Vše ticho kol — jen housle svými stony
se táhnou sálem — mlknou — zanikají . .

Jak divná píseň! Radost, vášeň, touha
jen krátce zazvučely. Tu však náhle
se z houslí zvuky derou bolné, táhlé
a táhnou sálem, doznívají zdlouha.

Jak divná píseň! Srdce zachvívá se
a slza horká volně z oka kane
a oko kalné leskem divným plane
a v duši osten bolu zatíná se.

Ach, ano, vím již, co se v tobě tají,
ty písni života, ty sloko mládí,
a vím, jak tichnou, mlknou, zanikají
ty zkazky slední, že jsme byli mladí.

Vše prchlo kvapem — Duše marně volá
těch zašlých časů upomínky slední.
Však marno všechno — Zrakové jen lední
z těch zbyli časů — mohyla to holá —

F. H. ORLICKÝ

FRAGMENTY A SKIZZY.

(Dp. Al. Štanclovi.)

NA NOVÝCH CESTÁCH.

A stane se, jak duše řekla ve dnech hořkého smutku a bolestného zklamání. Dozraje, co vyklíčilo — (zaseto za jarních prudkých větrů, kdy zima obrací se na odchodu a mrazným pohledem sežehne útlé vřhonky Naděje) — sklizeno bude v čas podzimní, až rozkáže Pán, a žeň podle pohody a roků života hojná bude. — Tak duše řekla. — A stane se. — Nikdo nepřijde ke mně víc a Lásku (tu číši naplněnou mokem s vůní ambry) žádné srdce lidské mně žíznícímu nepodá . . . Neb zdroje, ze kterých prýstiti má, zasypány jsou. — Neznámý jest pramen. A všechna srdce tvrdá skála jsou — bezcitná a němá — vřídla nebeská ztajena trátí se nepoznána, neprobuzena, jak zlaté sluje v hlubinách země . . . A Mojžíš nepřichází . . . Nemá síly čekati ještě ztrýzněná duše má . . . Vždyť země zalité a prosvětlené jarním sluncem v dálkách hoří září velebnou. — Tam zaměříme kroky své . . . Vždyť lodě k odplutí již přichystány. K zemím těm do samot odlehlých vyplujeme, kam málo duší jde, leč ti, kteří povýšení nad život jsou a sami sebe našli. Za svity bílými nočních visí zaměříme nové cesty své. Tam pokoj bude, klid a mír. Neb duch vyšší přebývá v prostorech těch a ochraňuje vše, co život ssaje z dechu země té. A ta zve se zemí lepšího života a nejvyšší Lásky oblažuje ji . . . Tam půjdeme — řekla po dnech hořkých a zoufalstvím naplněných duše má. Pane, Tvá vůle se staň!

V OČEKÁVÁNÍ.

Není kam jít . . . Voláme a nikdo nepřichází.

Jen z dalek, rozlitých až v nekonečné prostory Tajemství vane dech a vůně květů mystických vyrostlých z lůna země a krásné jako ráje ztracené.

A do těch končin voláme — zoufale spínáme ruce a prosíme: Ó přijď mocný a tušený Ty Vládce z tajemných těch sfér — nechť slyšíme hlas Tvůj zvěstující nám zoru jarního dne života. Nechť otevrou se brány zamlklých a němých dalek a propustí Světlo a vydají svědectví našim snům. Ty pak rozkvetou na výsluní božské milosti a světla propuštěného, že podobati se bude duše čekající zahradě rozkvetlé a vonící liliemi.

V den ten pak vyslyšeny budou prosby naše a objeví se před zraky daleké nové obzory a Slunce života vycházeti bude nad horami našich roků. Víc nadarmo nebudeme volati a bílé ruce Touhy vzpínati nad zlomenou a trpící duší; v hrozně agonii šileti žádostí po zemích zalitých vůní a krásou nebes, kde rodí se ze chvil bolestných meditací světlo Víry, které otevře nám kraje ony a dá Lásku na nové cesty životem. Přijde Očekávaný a otevře brány a cesty ukáže. To chvíle bude radostná a nejlepší, neb v den slunný tak stane se, jenž zasvěcen jest Poznání.

OBSAH: K. V. Lingr: Petr Bezruč. — Jan M. Novar: Hovory podzimní. — Hynek J. Smrk: Motiv z národních písní. — Josef Mitoslav: Ballada. — Št. Gabriel: Píseň. — S Bohem. — Modlitba. — Z Herderových „Listů z minulosti“: Postava člověka. — Saito: „Na žaponské motivy“: Sestře. — J. Žal.: Hvězdám. — Touha. — Do památníku. — Útěcha. — Milé. — Jørgensen J.: Naše Milá Paní Dánská. — Dominik D.: Modlitba lodníků. — Evja: U Bledu. — Edita Kais: Klekání.

K. V. LINGR:

PETR BEZRUČ.

Znáte jistě to malé Slezsko a ubohý, nešťastný a ujařmený jeho lid. Znáte jistě, že obyvatelstvo české národnosti z hladu a bídy je nuceno pracovat v továrnách, hutích a dolech, v kterých ubíjí se v něm poslední národní vědomí, v kterých náš dělník pro chleba musí prodati svůj jazyk, čest i svou vlastní krev — své děti. Český pot pomáhá německým a židovským továrníkům k bohatství a síle. Svou vlastní práci dělník pomáhá germanisátorům, získává kapitály, za které budou odcizeny jeho děti. Nemůže jinak, nemá síly ani odvahy k odporu, nebrání se. Snad jenom potají zvedá pěst a zahrozí k temným továrním komínům.

Z takového prostředí zrodil se Petr Bezruč. V tvrdých slokách zpívá píseň svého lidu. Píseň nešťastných, utiskovaných národnostně i sociálně. Chápe a zcela jasně pojímá situaci — vše téměř marno, píseň jeho jest písní pohřební těch slezských duší pod Bezkydem. Petr Bezruč nevydal mnoho básní; dvě sbírky „Slezské číslo“ a „Slezské písně“ máme v literatuře. Bezruč přichází nepoznán, charakterisuje se sám krásnou, však spíše děsivou básní „Já“ v „Slezském čísle“.

Básník zná svůj lid:

*Jsou duše drsné, co samy šly žitím,
hroty a ostny je zalily nachem. —
Co měly v srdci,
kvetly-li jednou a kvetly-li v noci,
hled, rudým květem.*

(Červený květ.)

Bezruč ví, že slezský horal je vykořisťován židy i Němci, ví, že vodka a hlavně vodka na dluh ubíjí poslední vědomí.

*Tak různou ti dva mají krev
a jedno stejné zaměstnání,
tož vodku pálí Leiser Löff
a pálí vodku markýz Gero.
Lid pracuje, až dým jde z cév
a přes noc pije do svítání.*

*Do pusté noci zní můj zpěv,
snad zahynem než jitro vstane.
Půl zásluhy mé Leiser Löff
a druhou půlku markýz Gero.*

(Par nobile.)

Bezruč chápe tupou resignaci lidu

*Ale prve nežli zhynem,
necht se spijem rudým vínem,
rabka s dcerou, chlop se synem
před Těšínem, před Těšínem.* (70.000.)

Znáte všichni zajisté jeho práce, krásné svou lidovou mluvou, znáte jistě jeho Kantora Halfara a Máryčku Magdonovu, tak často přednášenou při našich slavnostech. Básník posuzuje příkře lásku. Snad myslí, že jeho lid nedovedl by již milovati, že jeho lid má své ideály mládí ve vodce a práci. Básník ví, že ještě

*Sedmdesát tisíc je nás
před Těšínem, —*

však také, že

*Sedmdesát tisíc hrobů
kopají nám před Těšínem* (70.000.)

a že sám je již posledním bardem těch sedmdesáti tisíců.

Hlava myslícího Slezana se kloní žalem a v duši objeví se strašný přízrak budoucnosti větve sedmimillionového národa — smrt. Nepomůže jednotlivce, nutno jen resignovati s osudem.

*Hořem půl, vodkou půl opilý,
vázal jsem věnec svých písní,
z bodláčí, z kopřivy nehezké,
z trní a slezu byl uvít.
Já sto Pieronův! byl ze Slezské,
já jinak neuměl mluvit.*

JAN MARIA NOVAR:

HOVORY PODZIMNÍ.

I.

Mně chvěje se dnes v duši tiché vzpomínání
a holest, skrytá hluboko kdes v ní,
dnes nebolí a duše v roztoužení sní
o zašlých chvílích, marném milování — — —

A stará láska v duši mi dnes lká:
vzpomínka tichá na dávno zašlé dny —
vzpomínka touhy — v níž zaplakaly sny —
Můj Bože! svírám hlavu — Vzpomínám!

II.

Myšlenky hlavou teskně jdou
spálenou citů zahradou —
Měsíc jim zpívá na cestu,
že jdou si hledat nevěstu.

Že jdou si hledat nevěstu,
měsíc jim zpívá na cestu.
Zpívá jim píseň dumavou
na dlouhou cestu ospalou.

Na cestu trní, kamení —
v níž život nic už nezmění.
Na cestu tesknou zemdlených, —
na cestu snů mých zmučených.

Myšlenky hlavou teskně jdou
spálenou citů zahradou:
zpíval jini měsíc na cesty —
A nenašly si nevěsty — — —

III.

Tichý večer nad horami —
zvoní klekání — — —
Tichý večer nad horami,
lesy, po stráni —

Tichý večer nad horami —
v duši teskno tak —
Tichý večer nad horami —
v duši černý mrak — —

Tichý večer nad horami —
v duši teskno zas —
Kde je moje nejmilejší —
kde že bloudí as — — ?
— — — — —
Tichý večer nad horami — —

HYNEK J. SMRK:

MOTIV Z NÁRODNÍCH PÍSNÍ.

Na hory, na doly
večer se klade,
co pak as dělává
děvče mé mladé?

Zdali pak vzpomíná
v dalekém kraji,
či snad již jiného
její rty znají?

Zdali pak zasteskne
po hochu sobě,
který ji líbával
na líčka obě?

Na líčka líbával,
v srdci ji nosí,
na ni si vzpomíná
za dlouhých nocí.

JOS. MILOSLAV

BALLADA.

U potoka v noci stínu
krásné slibování,
věřila — květ rozmarinu
zachvěl se jí v skrání.

Odešel — ni slovem již
nevzpomněl si na ni,
ona věří, v nebes výš
vysílá své lkání!

Srdce chová ve své vině,
marně zrak v dál chýlí,
v zoufalství jí ve hlubině
kynou v pozdrav víly.

Rozhodil své měsíc kvítí
v tanec vodních žen,
nad vodou — hle — šat se svítí,
srdce spí teď sen.

ŠT. GABRIEL:

PÍSEŇ.

Uvadla růže, uvadla
a listí padlo v zem,
vítr je rozvál po kraji
a zmítal tam i sem.

Uprchla mladost, uprchla,
kam, Pán Bůh sám ví jen,
udiven hledíš za sebe... :
zda byl to sen, ach, sen?

S BOHEM!

Zapadl chodníček,
roste na něm tráva,
za ním moje milá
šátkem s Bohem dává.

Šátkem s Bohem dává,
naposledy kyne,
musíš sobě, chlapče,
hledat děvče jiné...

MODLITBA.

Můj stůl je plný listů,
z nich každý má svůj znak,
svou každý pravdu hlásá
a chválí do oblak.

A nikde lásky není,
jen boje slyšet ryk,
boj synů jedné matky;
já poslal k nebi vzlyk:

Ty, Pane, vládneš bouři
a vichru kážeš: Stůj!
Můj malý národ drahý,
Ty, Pane, opatruj!

Z HERDEROVÝCH „LISTŮ Z MINULOSTI“.

Z něm. přel. Maria P.

POSTAVA ČLOVĚKA.

Tvůrce sestoupil a všichni andělé seskupili se kolem velebnosti Jeho, aby patřili na dílo Jeho.

I zavolal Hospodin prach. A prach slétl se se všech dílů světa. Anděl země pravil: „Smrtelným stvořením bude tento, kdokoliv bude žít na zemi, neb prach jest a v prach se obrátí.“ Pak rozkázal Tvůrce nebeskému mračnu, aby navlhčilo prach. Tu válející hlína se klenula, tvoříc mnoho vnitřních dutin. A anděl vodstva pravil: „Ty budeš potřebovati potravu, umělé stvoření; hlad a žízeň budou pudy tvého žití.“ A hle, v dutinách utvořila se různá ústrojí a zvenčí přibývalo údů. Tu anděl živých zvolal: „Mnoha žádostem budeš podrobena, umělecky cenné stvoření; láska tebe opanuje.“

Tu přistoupil Hospodin k tělu smrtelnému se svými dcerami Láskou a Moudrostí. S otcovskou něžností vdechl mu polibkem nesmrtelnou duši. Vznešený člověk stál zde — rozhlížeje se vůkol. A Bůh promluvil k němu: „Všechno to, co vidíš, tvé jest — tys pánem všeho stvořeného na zemi. Ale ty — tys můj. Duch tvůj opět vrátí se ke mně, až přijde čas tvůj.“

Dcery boží, Láska a Moudrost, doprovázely člověka do života. Učily jej znáti květiny, jmenovati zvířata, hrály si s ním a radost jejich byla dlíti s ním.

Tak prožije člověk několik okamžiků zde na světě, jež mu vyměřila Láska boží. Poté zavolá Bůh duši lidskou ve svou náruč a tělo vrátí se v zemi, z níž stvořeno bylo.

SAITO :

NA ŽAPONSKÉ MOTIVY.

Sestře.

Ty naříkáš si, sestro má,
že dělí nás teď množství řek,
ba také moře ohromná
a hory, doly bez počtu?

Co vadí to? Víš předobře,
že spějí srdce přátelská
i přes hory a přes moře
a že si také rozumí!

J. ŽAL:

HVĚZDÁM.

Vy jasné hvězdy, na nebesku,
vy jasné hvězdy, nad námi —
z těch žhavých očí, věčných blesků,
k nám hledíš — Bože neznámý.

Jak velký je, kdo z hlubin Věků
nám cestu k Sobě dává znát —
jak dobrý je Ten na nebesku,
kdo naučil nás milovat!

Ó sviťte jasné hvězdy s výše,
na širá pole, celou zem,
a sviťte všude, kde mír dýše
a kde je láska domovem.

TOUHA.

Ach kdyby se tak v životě,
jak ve vzpomínkách žilo!
Jak krásný by ten život byl,
jak prudce srdce bilo!

J. ŽAL:

DO PAMÁTNÍKU. (Příteli!)

Když slunce mládí žhavé jen čela hor už zlatí
a naše touhy vřelé se v modrých dálkách tratí,
když hrud' se k zemi nachýlí, jak zvadlý bezu květ
a ty po cestách života se poohlédneš zpět —
věř ucítíš, že nade všecku slávu, všecken žití ruch,
je ruky drahé stisknutí, je věrný z mládí druh.

J. ŽAL:

ÚTĚCHA.

Pod stromy v údolí
vodička skáče.
Má milá, rozmilá
nad vodou pláče.

Neplač má panenko,
veselá buď!
Jestli tě oklamu,
Pán Bůh mě suď!

J. ŽAL:

MILÉ.

Černé oči, bílé ruce
mého děvčete!
Také kvítí jako u nás
nikde nekvete.

Černé vlasy, bílá líčka
mladých let!
kdo pak jednou bude líbat
tento květ?

JÖRGENSEN J.:

NAŠE MILÁ PANÍ DÁNSKÁ.

Bylo to na konci let osmdesátých. Radikální „Studentský spolek“ v Kodani slavil svou velikou výroční slavnost. Officielní řeči byly již proneseny, první písně odzpívány; už také minula hodina příležitostných řečníků a kluzkých kupletů.

Najednou bylo viděti, kterak povstal mladý, štíhlý a bledý muž. asi dvacetiletý, s jedva vyvinutým vousem, aby se ujal slova. Kdosi mu udělil slovo. S hlasem, který s počátku se chvěl, potom však se stal pevným a jasným, pravil toto:

Studenti!

Noc již valně pokročila a my již značně mnoho piva a značně mnoho whisky vypili — vždyť my nejsme přece žádnými romantiky, kteří pijí punč, nýbrž positivisty, jimž nemůže býti příjemným jenom střízlivý požitek, páchnoucí po rašelině. Vypili jsme značně whisky, svobodným právem individua píti, a teď už je pozdě. Brzy bude po slavnosti, sál se vyprázdní, světla zhasnou a okna se otevrou, aby se vyvětralo. Jen dlouhé stoly s jejich mokřými kolečky, páchnoucími kalužemi rozlitých nápojů, budou svědčiti o naší pitce. Za nedlouho rozbřeskne se pošmourný den a jestliže se zde zítra ráno objevíme, ochablí a s kocovinou, pak už tu nebude nic, než starý zápach tabáku a piva. A rozmrzele budeme přezvykovati bezbarvé časopisy,

v koutě pohovky, nebo tupě dáme si hojně nasoleného sledě s říznou sodovkou.

Studenti, k čemu to? Proč máme se za nedlouho courati ulicemi a pachtiti za ubožáckými „dobrodružstvími“ a za ubrečeným milkováním? Což nejsme k něčemu většímu zrozeni, než k nočnímu nerozum s missionáři noci a k večerím v nočních kavárnách a k noční lásce prodajných děvčat?“

Zatím pomalu to ztichlo v dlouhém sále s nízkým stropem. Hřmot a mluvení, křik a smích zmlkly, a při stolech se tázali druh druhá, kdo jest onen řečník.

„Ronge, studující matematiky,“ prohlásili někteří. Jiní vypravovali se zřejmou důležitostí u vědomí lepší informovanosti, že to je „mladý spisovatel Hermann Ronge, který zrovna vydal knihu nákladem P. G. Philipsena.“

Vyslechli řečníka nejdříve mlčky a s jistou sympathií, avšak bez veliké pozornosti. Ale teď počínali napínati sluch; nahoře při stole honorací předklonil se předseda poslouchaje; poslední Rongova slova vyvolala kolem ironické pokašlávání, a jakýsi vtipkář zvolal naň žertovně:

„Ale zapomněl jste na ponocné!“

Řečník však pokračoval:

„Dobře vím, proč páni chtějí mne přerušiti, a schvaluji jejich vtip, ale nemohu za to — připadá mi, že je to přec tolik podivné a smutné, že my všichni, kteří chceme přinést světlo do kraje, všichni tito jsme přátelé dne a žáci Luciferovi, když všichni jsme se stali zádušnými tmáři a schlíplými lelky. Veliký pěvec svobody, jehož hymnu zpívali jsme dnes večer, hodlá se státi ředitelem nějakého variété, a přísný moralista užitečnosti přešel k bohémě a k nadlidem. Nic to není platno, že mne vypískáte, neboť to musí být jasno, den a světlo byly nám slibovány, ale dostali jsme pouze temnotu a noc!

A já jsem nocí tak unaven a rozbolestněn, a již nechci nic s nocí míti! Neboť nocí jest vše to, co je nepřirozené, vše to, co je lží, vše to, co je nemocí, smrtí a hnilobou. A hnusí se mi toulati se s vlkodlaky a strašidly; toužím opět jedenkrát spatřiti živoucí lidi s vřelým srdcem a ne pořád blaseované příšery. Noha má už jest znavena cestami noci, které jsou tak kluzké, jako hadi a plži, chce-li po nich někdo jíti, a oko dychtí spatřiti světlo i slunce i den! /

Ach, jen se mi nesmějte! Vždyť jsou tu v sále mnozí, kteří zrovna tak cítí jako já. Což jsme o tom mezi sebou mnohokrát nemluvili a sobě svou omrzelost nesvěřovali, když pozdě večer chodili jsme sem a tam po ulicích a žádnému se nechtělo říci „Dobrou noc“ a jíti do své smutné osamocenosti! Hleďte, už brzy se rozbřeskuje jitro a veliké město probudí se k svému špinavému životu v zimě. Pojďme pryč, daleko od něj, dejme se po ušlechtlejších dobrodružstvích, hledejme příhody, které jsou důstojné naší duše! Studenti, přátelé, pojďme pozdravit jitřní červánek, naléztí den!“

Hermann Ronge se rychle posadil. Neslyšel bouři pískání a smíchu, která propukla, neviděl zlých pohledů, jimiž jej pozorovalo jeho sousedstvo. Seděl zcela tiše na své židli, a měl pocit, jakoby klesal hloub a hloub dravým proudem. Ponenáhlu přišel opět k sobě, dopil svou sklenici, a brzy na to zmizel. Venku v předsíni přeplněné převlečníky a klobouky vzal si své věci a odešel.

*

*

(Část tato vzata jest z velkolepého románu Jana Jörgensena „Naše Milá Paní Dánská“, který, bohužel, až na poslední díl není do češtiny přeložen.)

MODLITBA LODNÍKOVA.

Když ruka moje z jitra veslo noří
v vod spousty, šeptám Ave maris Stella;
když nad hlavou hvězd čarojas mi hoří,
mně zdá se, šat že víla rozestřela,
v němž z perel nápis: Ave maris Stella!

Když víry běsné lodicí mou hrají,
dím z hloubi srdce: Ave maris Stella,
a když již stojím zkázy na pokraji,
tu prosím Tě, bys nad žitím mým bděla
a zpívám zbožně: Ave maris Stella!

Když tiše člun můj houpá vlnka hravá
já vzdychám k Tobě: Ave maris Stella,
když k chyši pluji, v níž mě očekává
choť milující, touhou rozechvělá,
Tě vroucně vzývám: Ave maris Stella!

EVJA:

U BLEDU.

Dojmy a vzpomínky.

Krásné jezero Bledské, perla Goreňska. jak je nazývají, dřímá dole pod námi. Čekáme na vlak, a se stanice značně vysoko nad jezerem v zeleni se krčící vysíláme poslední pohledy do údolí. v němž naskytá se zrakům užaslým obraz úchvatný, nezapomenutelný.

Slunce sklání se k západu, k stěnám Triglavským, a neodráží se již prudkým odleskem poledním od zelené, pohádkově zelené hladiny jezera. Všude zeleň, zeleň živá a svěží, i ve vodě, i kolem ní, kam až oko dohlédne, až k pustým, holým stěnám horských velikánů s vážným vzezřením starců, v jichž žilách ještě koluje čilá krev. Těsně u jezera bělejí se ve stínu stromů villy a letohrádky, poněkud dále domy a domky prostší, a sem tam na bližších pahorcích malé, z dále titěrné, idyllické chaloupky slovinských sedláků a pastevců.

Sráznou, téměř z vody vystupující skálu v levo od nás korunuji zdi a věže bledského hradu, který by snad jinde vzbudil respekt, zde však u porovnání s obrovitým, vrásčitým stolem, který mu vzadu dělá majestátní dekoraci, vypadá jako hračka pro děti.

Půvabný kraj, velebné hory, nejkrásnější však střed toho všeho, tiché, snivé jezero s ostrůvkem, zelení věnčenou a po něm plující bílou labutí. Jak příjemné sídlo má tam Boží Máti, v tom bělostném kostelíku! Kol ticho, klid a mír, v němž jezero spřádá svou sladkou, věčnou dumu. O čem as? Snad o tom dobrém lidu slovinském, jeho děvuchách a jich sladkých písních, plných ohně i něhy, o mužích statných jako sosny a jako ty hory tam vzadu. o modrém nebi, k němuž jest odtud tak blízko?

Neviděl jsem dosud nic krásnějšího, úchvatnějšího. Terst upoutá, Miramar zjasní zrak i líc a plně uspokojí, v Benátkách tajíš dech a žasneš, ale bledská pohádka tě rozradostní až k slzám a povznáší tě až nad ty ohromné hřbety, které opodál majestátně trčí do téže oblohy, jež se zhlíží v zeleném křišťále jezera.

Jaký kontrast! Tamhle mohutný, gigantický boj massy Triglavské se spoustami par a mraků, zde klid, dřímota, tichý ser. Onde velebná,

hrozná epopeja, zde líbezná idylla ráje. Kontrast, a přece úplná harmonie. Jako bys četl bukolickou báseň pečlivý pastýř Triglav česá svým hřebenem vlnu bílých beránek, pasoucích se na nesmírné blan-kytné lučině, a pak je posílá do průzračné vody jezera, aby se vykoupali. Beránci plynou po hladině, shlíží se a skotačí v dováděném reji po slabě, slabounce zvlněném tekutém smaragdu s břehu na břeh, vynořují se z koupele a spěchají dále k východu, čistí a bílí. A zvonečky jim na krku klinkají, jasně a vesele . .

Tak jsem se již vžil do té pohádky, že i hlas zvonku, který se nese s vížky bílého kostelíka na ostrůvku, v souvislost pojím s bílými beránky. Zatím však některý výletník tahá za provaz zvonku a modlí se k Matce Boží, aby splnila jeho přání. Co proseb, modliteb a vzdechů touhy vzneslo se již ke klenbě této svatyně!

Také ve mně budí se touha podivná, snad i směšná. Jak krásné by to bylo, prožít celý svůj život zde, na březích tohoto jezera ve stínu velebných horských hřbetů a na úpatí lesnatých chlumů, pod modrou oblohou v zeleném ráji, někde v samotě s duší oddanou, prostou a krásnou, v jejím objetí z dále jen naslouchati za vlahých večerů měkkým zpěvům slovinským! Jak blažená byla by smrt v náruči této přírody za tichého soumraku, kdy růžové červánky krásí západ, hvězdy na obloze počínají planouti, kdy celá příroda mlčí jako v úžase krásna, strom nezašelestí, pták nezapěje, a duše volná se vznáší čistým vzduchem výš, výše ke hvězdám, k nimž zalétá odtud tak často zvonku hlas!

A potom spáti věčný sen hluboko na dně jezera v nerušeném klidu, a jasnou zelení vody zíratí vzhůru, kterak

rybky hravé blýskají se na hladině jezera,
tiché vlnky šepotají v jednom sboru za šera.

Za tichých večerů plynuly by lehce člunky nade mnou, obsazené kypící mládeží, která zpívá tiše a vroucně písně lásky. A snad by připlula také ona po tichých vlnkách, zaplakala, a věnec čerstvého kvítí spustila by ručka její na můj tekutý rov!

Zatím rozestřel se již úplný soumrak nad tímto kouskem pozemského ráje. Odpolední vánek zcela ustal. Obrisy hor vystupují hrozivě na obzoru, na tmavém modru večerní oblohy je již plno hvězd, nehybná hladina jezerní poseta jest nesčíslným jich odrazem. Místy jen vlní se povrch jezera nárazy vesel, zvlněné pruhy táhnou se od ostrůvku nebo k němu; v kostelíku stále cinká zvoněk. Všelike mušky a broučci poletují vzduchem slabě bzučíce, v okolním stromoví chvílemi něco zahouká, a zas vše ztichne. „Blaga prsa, blage noči!“

V dálce zapískl vlak; dva nebo tři zřízenci vylezli odkudsi, všechno se sbírá a blíží ke kolejím. Krásný Blede, buď s Bohem! Nebo raději na shledanou! Přijdu ještě někdy sem k tobě, přijdu k tvým půvabným břehům! Vždyť se tu tak krásně sní, jako nikde jinde.

EDITA KAIS:

KLEKÁNÍ.

Na čistém nebi vyšla hvězda bledá
a družky své si vůkol sebe hledá.
A slyš tu ve vsi zvuk se zvonku tratí,
to v duši mou se klid zas blahý vrátí.

OBSAH: Jan Maria Novar: Návraty do tmy. — Dlouhý pláč. — Ironická písnička. — Písnička. — Nižinský K. B.: Život. — V podzim. — Umíráček. — Št. Gabriel: Melancholie. — Cikáni. — J. Derrier: Ze Slováčka. — Hynek J. Smrk: Té, již jsem kdysi miloval. — Maria P.: Kristův květ. — Dítě milosrdenství. — Karpíšek J.: Klekání. — Horský L.: V zimním snění. — Z písniček. — F. H. Orlický: Zimní motivy.

JAN MARIA NOVAR:

NÁVRATY DO TMY.

Přeludy zdraví — přeludy zapomnění! Návraty vyhoštěných — obávaných. — Vítám vás — já žebrák — pod střechou chudou a proklatou. Vítám vás v tichých nocích, v nichž měsíc umlčuje duši, vítám vás i v nocích, v nichž bědný vítr krajem žaluje a pláče pod zamračeným nebem — — —

Vítám vás — já žebrák — znavený a kleslý na širokých, záhadných křižovatkách života, kdy každá cesta dlouhá, kdy každá stezka trnitá — kdy cesty do temnot se sbíhají a v ironických ozvěnách pláče Bolest — Vítám vás a zvu ke stolování s Bolestí a Žalem:

Můj stůl jest bohatý a bez konců. Jsou všichni pozváni — i ti, jimž radost stigma prokletí na čele vyžehla —

Hodovním šatem mých hostů je černý háv — v dlouhých, ztrácejících se závinech dolů splývající.

Hodovní obuví mých hostů je trní a kamení zaostřené v úhly posměchu a rouhání.

Hodovním květem mých hostů jest blín a potměchut natrhaná na hrobech zoufalců v záhadných půlnocích Tajemství —

Zdvořilým úsměvem mých hostů je tvář sešklebená v šílenství a rozrytá plamenem utrpení v zoufání — — —

Hosté jdou pak nezváni a sami jdou —

Já s tváří mukami popelavou a vlasem šedivým je poníženě vítám:

Zdrávi buďte do let dlouhých, zdrávi buďte mým celým životem — vy, hosté!

Sedněte za stoly mých bolestí a zoufání z večerů tichých dnů a připijte mi z pohárů smutku, připijte mi z číší steskem přelitých. —

Vezměte a jezte z darů duše mé: můj žal má příchut zjemnělou a slzy mé jsou vínem nejdražším. V nich uzříte i moje pohádky a zkazky lepších dnů, uzříte je při vyprázdňených do dna pohárech — až zatřpytí se němým zoufáním a vzlykem ve dno stlumeným —

Vezměte a jezte z darů duše mé?

Mé zoufání jest věčně mladé a pláč vždy stejně pohřební. Má pochyba je z výhně slita a ledem prolévané krve. — Je přesycena štavami a létem příliš horkým předčasně mi uzrála. —

Vezměte a jezte celou duši mou! —

Je otrávena záplavami lži a ubita při slunce západech. Změkčena je v žárech, které Smutek, Zoufání a Bolest rozžhavily —

Vezměte a jezte! — — — — —
Vítám vás — já žebrák — vítám! — — — — —
— — Přeludy zdraví — přeludy zapomnění! —

JAN MARIA NOVAR:

DLOUHÝ PLÁČ.

V hodinách večerního stmívání mi duše pláče. —

Pláče, že světlo umírá, pláče slzy, v nichž stlumeny sní báje
o světlech na západě — velikých a krvavých světlech —

Slzy její jsou třpytivé jak rosa ranních červánků a bolestné jak
rozloučení květů podzimních.

Hořké jsou jak vůně ocúnů na lukách šedivých a krvavé jak
stigma rozžhaveným železem do čela vtisknuté --

Mé jsou ty slzy —

Já v ně jsem vložil něhu svého života i pohádky, jež duše měla
v rozpuku. —

V nich stlumil jsem svůj vzlyk a prosbu úpěnlivě vzkřiknutou,
jim dal jsem zabarvení, přidech svého „já“ a duši jimi rozplakal. —

Duše plakala mé slzy hořkého svítání, jimi touhy říkala i utrpení
své, v nich o životě vyprávěla mrtvém, v nich naděje se křísila -- —

A dlouho — dlouho prosila — — — až slzy vyplakala a bídou
svojí zmučená, marným voláním stísněná zas umlkla — — — a mlčí
navždy — — — — — neboť není, kdo by ji vyslyšel — —
není, kdo dal by zapomenutí úsměvu —

Duše spí — — — vždyť rudá světla ve tmách pohasla a na bažinách
bludičky jen svítí — — — —

Duše spí — — má smutná duše spí — — a v spánku zapomíná.

Celé její štěstí: v spánku zapomenout — — —

JAN MARIA NOVAR:

IRONICKÁ PÍSNIČKA.

I.

Jen trochu pláče jizbou mi zavzlyklo —
jen trochu pláče a trochu slz —;
proradné zoufalství duši mi vykřiklo,
vykřiklo, zarylo záplavou slz — —

Jen trochu nevíry v duši mi zalkalo
jen trochu nevíry a trochu — smíchu.
Andante zmučené doprovod plakalo
o zvadlé květy, zlomenou pýchu — —

Dnes —? Již vše pohřbeno, pokryto hmotou — —
V plamenech duše, ztemnělých trochu,
chví se jen písnička výsměšnou notou —
písnička o lásce — bláhovém hochu — —

PÍSNIČKA.

II.

U kapličky stává,
bez slzí plakává
syneček — —

Nesmí už za milou —
za svojí jedinou
na dvoreček —

U kapličky stojí
a k Bohu se modlí
syneček —

aby směl za milou,
za svojí jedinou
na dvoreček — — —

NÍŽINSKÝ K. B.:

ŽIVOT.

Je život těžký
a bolu pln.
Nad mžikem štěstí
žel, moře vln.

Zaniká život,
ježž osud hnal .
A štěstí člověk
žel, nepoznal —

V PODZIM.

(Adě Dobříšské.)

Zvadlé listí padá se stromů,
plní cesty, po nichž chodíváš,
duše tvoje plna čehosi,
na co vždy jen ve snu myslíváš.

Tak ti teplo zdá se u srdce,
nevýslovně blaze v duši,
že svět celý bysi zulibal . .
Pro koho as tvoje srdce buší?

Zvadlé listí padá se stromů,
plní cesty, po nichž chodíváš,
duše tvoje plna čehosi
na co vždy jen ve snu myslíváš.

NÍŽINSKÝ K. B.:

UMÍRÁČEK.

(J. M. Novarovi.)

To v chladné šero rána kdysi
však v nevýslovnou duše slast,
cos vánek náhle odkuds snes
a navždy bol a věčná strast.

Přes střechy, pole, louky, les
se bouřným nesl echem,
a v dáli jako ozvěnou
to pustým znělo smíchem.

Pak zvolna žalmu chorálem
hlas stříbrného zvonku hrál
A v duši padl tichý stesk,
jak by kdos druhý umíral.

V ráz ustal tklivý zvonku tón
Zas ticho, klidno kolem,
jen v duši cosi zůstalo,
a slza tryskla bolem.

ŠT. GABRIEL:

MELANCHOLIE.

Hvizd táhlý severáku slyšet,
jak temnou hučí ozvěnou,
mé myšlenky s ním v dálku spějí,
ven ve přírodu umdlenou.

Tíž melancholie tě jímá
a steskem plní srdce tvé,
když vzpomínáš si, jak těž tobě
čas urval touhy mladistvé ,

Sám stojím tiše v zadumání
a hlavu chýlím, přemítám,
jak u nás doma v čase tomto
les, sady, louky, pole tam .

Ach, nevolej je, nechej spáti . .
co dávno přikryl času hrob,
už nevrátí se nikdy více
tvé štěstí prvních slunných dob

A stará alej . . , místa známá,
jež vždycky míval jsem tak rád,
jsou jistě holá, opuštěná
a chladný smutek k nim se vkrad.

Nač volat ještě zašlé časy,
co dávno dřímá smrti sen,
jsou sžaty klasy, pole holá . .
slyš nad nimi jen větrů sten.

A květy — dávno pohynuly,
list stromům vítr oderval,
sníh bílý objal sirou zemi
a beze stop vše pozavál

Hvizd táhlý severáku slyšet,
jak hučí temnou ozvěnou,
šer noci blíž jde, hlavu skláním,
svou mladou hlavu umdlenou . . .

CIKÁNI.

Po vodách oceánu
opuštěn pluje vrak,
hlubokou v boku ránu
a nad ním krouží pták.

Cikánů bludné plémě
bez cíle světem jde,
nikde své vlastní země
a klidu nenajde.

Vlnami, větrem hnaný
pluje a neví kam,
nikomu neznám, štvaný
kdes padá k hlubinám.

Bez těchy, lásky svitu
do světa vyhnáni,
těkáme bez soucitu
my bludní cikáni

J. DERNIER:

ZE SLOVÁCKA.

Moravské Slovácko vábí každoročně tisíce turistů svými přírodními krásami i rázovitostí svého lidu. Tento utěšený kraj, rozprostírající se od Klobouk u Brna až po uherské hranice mezi Hodonínem a Val. Klobouky a od Napajedel až po Břeclavu, jest protkán četnými toky, které se klikatí v malebných údolích mezi romantickými hřbety karpatských hor. Žije tu bodrý slovácký lid se zachovalou dosud svérázností řeči, zvyků, pestrých krojů a obydlí, jež vyzdobena jsou vzácnými lidovými malůvkami, výšivkami a starou keramikou.

„Moravské Slovácko a pestrý život lidu jeho poskytl nesčíslným malířům nejenom látku k nejkrásnějším obrazům, nýbrž tak mnohý proslulý umělec nazývá je též svým domovem. V první řadě sluší zde jmenovati velikého mistra Úprku, který se zrovna stal prorokem tohoto kraje a svými díly jeho krásu světu oznámil.“ Zvláště se stal Úprka „prorokem“ jednoho nepatrného slováckého městečka — Velké, „jejíž okolí patří k nejzajímavějšímu koutu Slovácka, poněvadž zde v horách zachoval si lid svoje zvyky, mravy a starý ráz co nejlépe“ (K. Junker). Marně ji budete hledati na menších mapách Slovácka, to si musíte vzítí podrobnější mapu a pak ještě sotva ji hned najdete; leží u samých hranic uherských, které jsou již za humny.

Není to podivným? Takové malé městečko se 2000 obyvateli a přece má tak veliký význam pro dějiny slováckého malířství! V jeho dějinách vždy bude jmenována Velká, neboť s jejím jménem jsou spojena jména nejlepších malířů slováckých: J. Úprky, Ant. Frolky, Cyrilla Mandela, J. Koudelky, Zd. Vorlové a Miloše Jiráňka. Velká jest po celý rok hojně navštěvována malíři, zvláště v prázdniny a proto nazývá se též „Slováckými Výmary“.

Úprka tu býval každý rok častým hostem i se svým bratrem sochařem. Z Velké čerpali a čerpají dosud oba mnoho námětů pro svou uměleckou tvorbu; poslední dobou však zanedbává J. Úprka Velkou, ale přece zajede si tam ještě a něco namaluje. Nejnovější obraz jeho vzatý z ní jest „Boží Tělo z Velké“, který byl vystaven na výstavě v Hodoníně r. 1913.

Kdo by neznal na Slovácku a zvláště ve Velké veselou figurku Jožky Úprky? Úprka jest na Slovácku všude znám a oblíben. Zvláště Veličané ho rádi vidí. Vědí, že jejich kraj a zvyky se mu líbí a že on má hlavní zásluhu o to, že Slovácko se začíná poznávat a oceňovat.

Kdo by neznal na Slovácku též „Velických studentů“? Lehce se s nimi můžete setkat v Luhačovicích, když hrají při nějaké slavnosti. Nejvíce se těší na Úprku studenti z Velké, kteří jsou s ním jedna ruka. Často chodíval Úprka do Velké, když se hrálo divadlo. Zašel si se studenty do hostince na pivečko, sehrál nějakou partii taročků, anebo šel k rodině Hudečkové nebo k Zemanům. a tam na dvorečku pod lipou hráli mu studenti jeho oblíbené písně. Milé jest dívat se na tohoto mistra, když si zatančí „sedláckú“ nebo „odzemek“ Nejmilejší jeho písni jest:

„Vesele, muziky,
vesele mně hrajte,
šak já vám zaplatím,
nic sa nestarajte.“

Anebo: „Zahraj mně, hudečku,
na tenkú strunečku
a já ti zazpívám
na pěknú notečku.“

Veličtí studenti jsou mu tak milí, že si je často k sobě zve do své villy v Hroznové Lhotě nebo do Kněžduba a tam mu vyhrávají a tančí. Jindy ve Velké dává si zavolat starého Trna, jenž velmi pěkně hraje slovácké písně, a poněvadž jest již starým muzikantem, zná správný nápěv mnohých písní slováckých, jejichž původní nápěv jest ne každému již znám. Tohoto Trna Úprka též vymaloval.

Nejvíce cizích návštěvníků jest ve Velké na hody, připadající na svátek sv. Maří Magdaleny. V ten den hemží se Velká cizím panstvem z Vídně, Prahy a jiných měst. Když jde lid z kostela, jest fotografován a malován. Rušno jest ve Velké též o „jarmarku“ po hodech, kde můžeš studovati kraj jednotlivých dědin z okolí Velké.

Končí se prázdniny, studenti rozjedou se do škol, cizinci vracejí se z letního bytu do měst — Velká stojí opuštěna a vrací se do starých kolejí. žije opět svým životem, tichým životem zapadlé dědiny slovácké, očekávajíc toužebně nové jaro a prázdniny, kdy se v ní rozproudí opět nový veselý život.

HYNEK JAROSLAV SMRK:

TÉ, JIŽ JSEM KDYSI MILOVAL.

Vše mrtvo již, už dávno Praha spí,
jen já bdím ještě teskně zaduman
a v rukou držím drahý obraz Váš
a srdce otevřel jsem dokořán
drásajícím a přec milým vzpomínkám.

Já vidím živě, jak by dnes to bylo, před sebou,
jak po prvé jsem spatřil v cizím kraji Vás
s tím svitem v očích Vašich záhadným,
v němž tichý úsměv hvězdami se trás
a jak rosa svlažil pusté svahy duše mé.

Pak jednou v parku za vláhého večera
jsem otevřel Vám rozbolněnou duši svou,
a Vy jste pochopila všechny její bolesti,
a srdce naše rozpěla se písní jásavou;
tehdy po prvé jsem retý Vaše políbil.

A potom odešel jsem nerad do hor vzdálených
a v touze dopis Váš jsem týdně čekával,
Vy kráčela jste se mnou na všech cestách mých
a sdílela jste všecku radost, všecek žal,
až pak jednou dopisů jsem Vašich nedostal.

— — — — —

A dnes? Snad dávno už Vám lhostejna
ta chvíle, kdy jsem po prvé Vás políbil,
kdy v mé jste náruči se zachvěla,
a Vaši drahou hlavu na prsou jsem skryl!
Vše mrtvo již, už dávno srdce spí?

KRISTŮV KVĚT.

Do češtiny upravila Maria P.

Počínal svítati památný den smrti Páně — „Velký pátek“. Lesem, obestřeným kouzlem probouzejícího se jara, plížil se nuzný dřevař, by ukradl smrk, aby o svátcích žena aspoň chudý oběd dětem upravila. Světla stále přibývalo. — Když slunce vzešlo a růžovou září zaplavilo oblohu, tu dřevař náhle pocítil lítost nad hříchem, kterého se chtěl dopustiti a klesnuv na kolena, v opuštěném lese se vroucně modlil. Náhle utkvěl jeho zrak na zářící květině, která v hustém křoví rostla. Při pohledu na ni bylo mu tak blaze i pravil: „Přinesu ji svým dětem, nikdy jsem takového květu nespatrił.“ A utrhnuv ji, bral se vesele k domovu provázen zpěvem ptactva.

Když vstoupil do světnice, matka s dětmi se modlila růženec.

„Pochválen buď Ježíš Kristus!“ pronesl otec a přistoupil k dětem. Když se obrátily, k svému úžasu nespatriły ničeho, než překrásnou květinu vznášející se ve vzduchu a zářící jako slunce. Děti zděšeně vykřikly a svoje hlavičky rychle schovaly pod zástěru matčinu, která chvějíc se na celém těle zbledla, neboť myslila, že to přízrak, který věští nějaké neštěstí.

Tu otec rozhorlen zvolal: „Což nepoznáváte otce?“ Ale děti i matka děsily se ještě více. I domyslí se otec, že květina jej činí neviditelným a proto vložil ten podivuhodný květ do nádoby za okno. V tom okamžiku žena i děti spatřily svého otce.

Květině za oknem dobře se dařilo. Ale když tloukla hodina třetí, a vesnicí ozval se smutný zvuk řehtaček, tu květ svěsil kalich — a uvadl. Ale štěstí kvetlo nadále v chatě, ve které odkvetl na „Velký pátek“ Kristův květ.

Z HERDEROVÝCH „LISTŮ Z MINULOSTI“

Z něm. přel. Maria P.

DÍTĚ MILOSRDENSTVÍ.

Když chtěl Všemohoucí člověka stvořiti, shromáždil nejvyšší anděle kolem sebe.

„Nestvoř ho!“ pravil anděl spravedlnosti; „on bude nespravedliv ke svým bratrům, ukrutným, tvrdým k slabším.“

„Nestvoř ho!“ pravil anděl míru; „on bude zemi lidskou krví mrviti; prvorozený jeho rodu bratra zavraždí.“

„Tvou svatyni lží znesvěťí,“ pravil anděl pravdy, „i když mu svou věrnou podobu v obličej vtiskneš.“

Ještě hovořili, když Milosrdenství, věčného Otce nejmladší a nejmilejší dítě, k trůnu přistoupilo a kolena jeho svatá mu objalo. „Stvoř jej, Otče,“ prosilo, „dle svého obrazu a učiň ho miláčkem své dobroty. Když všichni sluhové Tvoji jej opustí, chci já ho vyhledati a k dobrému vésti. Srdce jeho chci naplniti láskou a milosrdenstvím. Když proti míru a pravdě se prohřeší, když spravedlnost Tvoji urazí, kéž následky toho samy jej zpět přivedou a on poháněn lítostí a láskou opět Tebe nalezne.“

Otec lidstva stvořil člověka. Omylné, slabé stvoření, jehož chyby dobrota, láska a milosrdenství Boží omlouvá .

Uvažuj tedy často o svém původu, když tvrdým jsi a zatvrzelým. Milosrdenství to bylo, které tě k životu povolalo a totéž spojené s láskou první na tebe v hrudi mateřské čekalo.

KARPÍŠEK JAROSLAV:

KLEKÁNÍ.

V dáli zvonek zní, tichem hlas se nese
ozvěnou skal, hustou lesa změtí,
teskný strásá tón v chabém slunka jase —
ve stínů říš duše moje letí.

Smutně zvonek lká v čaruplném hlase,
kovový žel na mysli mi tane —
dávno, dávno již v podvečerním čase
ve srdce mé smutné sloky vane.

V dáli zvonek zní, krajem hlas se nese
ozvěnou skal, hustou lesa změtí,
bolestný ach tón rozléhá se zase —
ve hvězdnou říš duše mŕoje letí.

LUDĚK HORSKÝ:

V ZIMNÍM SNĚHÍ.

Zbloudili jsme, zbloudili jsme,
ve snách mládí, do pohádky —
v teplé šero, vonné kraje —
jdeme někam — někam zpátky.

Do minula v dětská léta —
v horečných snů zlaté svity,
náruč touhy rozepíatou,
poklady kde bájně skryty —

A jak světlou nocí jdeme
za vsí, cestou zasněženou —
vracíme se někam zpátky
s duší v dětství pohrouženou . . .

LUDĚK HORSKÝ:

Z PÍSNIČEK.

Nezacházej, můj měsíčku,
sviř mně pěkně na cestičku,
ať nezbloudím za svou milou,
na cestičku sviř mně bílou

Doprovod mě přes doliny,
přes lesy a přes pastviny,
se mnou pojď tam do daleka,
kde mé děvče milé čeká.

Pojď jen hvězdnou se mnou nocí,
buď mi v cestě ku pomoci —
vždyť tys tulák a já taky,
neskrývej se v bludné mraky —

V letním chladu půjdem spolu,
nepadnu pak do výmolu,
veseleji za mou milou
pak se půjde cestou bílou . . .

Sviť měsíčku — nezacházej,
k mé milé mě doprovázej —
až s ní budu venku státi,
nám se můžeš, víš, pak smáti — — —

F. H. ORLICKÝ

ZIMNÍ MOTIVY.

I.

Kam dohlédneš, pláň nesmírná
se bělá, táhne ku horám,
tak v slunci plna nádhery
od lesů v dol až k zahradám — — —

Všad smutek leží na kraji
té smrti oddech mrazivý,
až v duše kout se připlíží
jak svědomí hlas vášnivý.

A prsa ztíží pojednou
tím steskem, pro nějž není slov,
jenž neznámý je, bez hrází,
leh' na prsa jak těžký kov.

Teď želiš nejvíc illusí
kams padlých v marna do moří,
za těžkých písní pohřebních,
než na dno v nic se ponoří.

Teď trpět musíš, zatesknit
po všem, co bylo, kvetlo v snech,
ve snivé duše zahradě
na prostých v máji záhonech.

A je tak smutno pojednou,
máš touhy mlžné plnou hruď,
po čemsi ruce vztáhnout chceš,
však zmrtven duše každý úd.

A jdeš tak sám, teď chceš jít sám,
bez přátel, lásky, soucitu,
víc drásáš ránu zjitřenou,
máš adost zřít ji rozrytu.

Však hned zas hotov někoho
jsi sevřít v náruč a mít rád,
tak neskonale, vášnivě,
jej mocí na rty zulíbat

Ó duše, pláň jsi nesmírná
a plna bílé touhy třpyticí,
až zraky slzí znavené
nad perel hrou tou jiskřicí.

V té chvíli zimní měníš se
ve sfingu jistě hrozící —
to když já v zimní večer sám
jdu sám tak sněžnou silnicí

II.

To zlaté lilje hvězd rozkvetly na nebes
tajemné, modravé svítící zahradě
a měsíc mystický, vesmíru zahradník,
se ztrácí nad lesy černavém západě.

V odlesku mámivém liljí těch svítících
požárem světelným vzplanula celá zem
bělostná, jiskřící v sněhové robě své
se stuhou stříbrnou proudných řek nad pasem.

Rybníky vzhořely modrá jak jezera
sevřeny v ledové, mrazivé objetí —
majestát ticha jde měkkounce po sněhu
přes luka, pole, les, dechem je posvětí.

Usnula vesnice. — Oslepla okénka. —
Dumavá samota. — — U mlýna do ticha
hučí splav — zpívá si — zhluboka smutně tak
a noc jde nad krajem, k ránu blíž pospíchá.

OBSAH: F. H. Orlický: *Fragmenty a skizzy*. — F. Přibozský: *Svátek duše. Co člověk chtěl. Život*. — Z básní M. Hovorkové. — K. V. Lingr: *Dvě básně v próse*. — Dolenský: *Jaro se vrátí zas!* — N. N. Ze Slovenska. — A. Žal: *Epigramy*. — V. Zeman: *Tři písně*.

F. H. ORLICKÝ

FRAGMENTY A SKIZZY.

(Příteli Fr. Hezinovi.)

STAVBA VILLY.

V rozkošném, mystickém kraji, na blízku hlubokých černých tůní, na nichž voněly sněžné kalichy vodních růží, rostla ze země, jako nádherný květ, pohádková, z růžových kamenů snů a visí rozblouzněné duše stavěná — bílá, útulná villa. Taková, jaké možno vídati na břehu stříbrných jezer u paty horských velikánů, v zemi, kterou prochází se Krása — korunovaná laurem nedostižnosti a velebnosti. — Samota, sladká a krásná milenka, procházela se po březích spících vod v onom kraji a střežila, bděla nad poupětem kouzelného díla. — Když večer skláněl se nad zemí, již učinil Pán — s touhou hořící náručí rozevřenou na duši melancholickou a nyjící, v zahradách modrého snění čekala, — polibky vášnivými, vonícími něhou, vykřikujícími úděsem nezměrné lásky ji zasypávala. Pak ruku v ruce procházely se bílými stezkami v hřející mlčení pohroužení a pod dotekem hebkým majestátního ticha, sedávaly vedle sebe.

Tehdy duše v nevystihlém a mocném výkřiku tvůrčí síly, vyhledávala bloudící skryté atomy Světla a věznila, shledávala je, by sjednotila je ve veliké Dílo Myšlenky.

Ložiska otevřená nacházela a bílé, růžové kameny snů lámala, tesala, v lomech báječných, světu neznámých horách a údolích. — Stavěla — — —

Dlouhá léta nosila, kladla kámen na kámen, až kteréhosi dne štíhlé věže podobající se rukám vztaženým a ukazujícím do výše, rostly již do úžicích se hrotů, stalo se něco neočekávaného, hrozného. —

Dodnes ztrnul celý kraj duše v úžasu a dusno zavládnuvší po výkřiku démonické zkázy zmrtvilo, naplnilo její prostory. — —

Navštívil ji osamělou neznámý, cizí chodec, host neočekávaný. — Soumrak právě kladl se nad zemí — duše otvírala se jak lotosový květ — a v také chvíli zaklepal on předstíraným přátelstvím a láskou na dveře uzavřené komnaty, kde pohroužena v hebké, hladící ticho, odpočívala.

Vešel — — — Seděli spolu . . . A přišla chvíle, kdy sami vodíme cizince do drahých nám intimních budoárů, a jako dítě ukazujeme, co nám nejdražší a svaté. — Tak stalo se — — Chodili, důvěrně rozmlouvajíce v zahradě modrého snění, kam hosta zavedla duše neznající lsti a klamu. — —

Černé mraky přihnaly se nad obzor, kupily se, houštly v mohutné děsivé útvary podobající se chapadlům Medusy. — Rostly — — Černaly se — — Až bouře zasoptila. Zkáza zabouřila vítěznými blesky nad vznešeným, májovým prostorem, prolomivši hráze posvátného klidu . .

Rozmetal, znesvětil zákoutí zasvěcené nejvyšší Touze s drzým pohledem vítěze odchází. — — — — —

— — Z růžových kamenů večerních snů a visí nemá již sílu stavěti villu N o v é i d e e do závratné výše se vypínající. — Umírá a zemře opovrhována, zapomenuta — — —

Tam toužil jsem, kde nový život vzkvétá
ranním červánkem,
jenž růže hází v cestu ohnivě,
nachem hořící!
Tam toužil jsem, kam přicházejí blažení,
by slavili své krásné večery před svátkem duše,
by zaplesali v objetí vytoužených chvil
v zahradách rozkoše
kvetoucího života!

V nadějích vidí zářivou hru exotických květů,
jež na neznámých ostrovech
zázračnou rozkvetají silou světla,
a zpívá o pohádce lásky
v tklivých, táhlých akordech,
jak v tichém šeru letních nocí měsíčních
zpívají hvězdy.
A cítí příchod blízký mladé Vesny,
jež půjde pod zářící klenbou azuru
za deště květů

Jest život krásný — když slaví svátek duše ..

FERD. PŘÍVOZSKÝ:

CO ČLOVĚK CHTĚL.

Chtěl zpívat hymnu o nádherných drahách hvězd a nespatriil jich světlo,
neb v zraku bledém, umdleném mu svítila mrtvá noc;
chtěl mluvit s Vesmírem o nadlidských triumfech tvoření a zániku,
o dešti tajemných hvězd v neznámých polohách,
jež v horizonty žářem vyprahlé
padají oživující,
a neznal sílu jasných zázraků;
chtěl projít stínem světa k ráji, kde postavil své bohy,
jim klaněl se, když v krvi západu
rozkoš zpívala

Chtěl Slunce uzdravující žár
zachytit v bolest svého oka,
a neznal bílých zpívajících pozdravů jarních paprsků,
bloudíval v soumraku polárních krajín;
v podzimních nocích příčinu chtěl hledat
tajemných smutků měsíce,
jenž v bílé páry spících lesů
jak v lehký závoj zahalil své vnady;
chtěl v tichém, melancholickém letu
večerních ptáků, které vyplašily jeho kroky nejisté
v rákosí klidných jezer, osudy čist blízkých nadějí,
budoucích směrů lidstva na cestách širokých
v krajinách osvětlených čistým jitem.

Chtěl bořit chrámy, které vystavěla Láska
— ten zákon odvěký, jež Nejvyšší dal lidstvu —
a v troskách jeho viděl příští stopy slávy,
však zapomněl, že volnost jemu spíala ruce v chladné řetězy.
V závratí grandiosních pohledů
s gotických věží štíhlých se zlatým symbolem
budoucí slávy nových vzkříšení,
svítícím v mračen stíny záhadné,
chtěl shlédnout vření v světa atomech,
vítězná vojska věky očekávaná
v ulicích osvětlených měst,
navracející se s jásotem
v krajiny zaslíbené.

Chtěl v světech kosmu poznat pramen života,
však tento vyschl silou vystřelených šípů Slunce,
když stálo bílé v žárném zenitu.
A člověk poznal se, když věčný Úděl podal mu
svou neviditelnou ruku

FERD. PŘÍVOZSKÝ

ŽIVOT.

Tvé záhony tak zřídka dají vykvést květu,
jenž z tvrdých hrud se tlačí ke slunci,
tvé večery se nevyjasní žhavou písní —
jen bolest šumí křídlem v chladném ptáka letu

Snad navždy jeseň zničila ty barvy, vůně,
jež v mladé duši láskou klíčily?
Což marně hledá útěchy
to srdce, které touhou šílí, steskem, výčitkami stůně?

Ó zapomeň! a zaleť v květné sady,
kde extase ti svítí v temném snu,
tam život zavře chladné brány
a radost života ti duhu sklene čisté vnady

Z BÁSNÍ M. HOVORKOVÉ.

1. TUCHA JARNÍ.

Zda vrátilo se jaro k nám?
kol příkrovy jen ledové
a slunce ještě mrtvé tak,
v přírodě ticho hrobové.

Jen stromů holá ramena
se chvějí větrem studeným
a marně trochu zeleně
bys hledal zrakem zemdleným.

A přece — dobrý pozor dej!
Ta divná vůně, znám ji, znám —
to voní země, drahá máť,
to vrátilo se jaro k nám!

2. BLUDIČKY.

Bludičky tancují po bahně,
klamně ven do noci svítí —
oj, kolik poutníků zavlekou,
kolik z nich vyssají žití!

Bludičky v rozmilých sukénkách,
s světlými zraky a vlásky —
běda, kdo lapit se jimi dal
v čarovná osídla lásky!

Zavlekou, ošálí, obludí,
do žalu hluboko vloudí,
nad mrtvým štěstím pak tančí dál
a srdce ve zkázu loudí

3. FANTASIE.

Když krutý osud raní mne,
v sluch výsměchem mi bije —
tu divoce jak na křídlech
má dme se fantasie.

A strasti všechny opustím
i lidské zlobné zmije,
jen do dálav se nechám nést
tím křídlem fantasie.

Ať srdce moje zdupáno,
ať v žalu tichém nyje,
do končin světů rozkošných
má prchá fantasie.

Tam lepší žití poznám hned,
jak zná je fantasie,
a když se vrátím na svět zas',
hrud' odpuštěním bije.

4. NÁLADA.

Za tichých večerů vždy bolně dumám
o bezprávích, jež jsem dřív utrpěla,
o lidech, jež mi ukřivdili kdysi,
ti lidé, svářící se ustavičně
ve divém sváru a též lítém hněvu.
Tu zrak můj vždy se k nebi toužně nese

Nahoře hvězdy svítí stříbrojasné,
jsou vzdáleny a přece mnohem blíže.
než ideál, ježž duše moje sprádá
o míru, lásce v celém širém světě,
o nezištnosti, pravdě mezi lidmi

K. V. LINGR:

DVĚ BÁSNĚ V PRÓSE.

1. P o p r v é.

Byl večer v pozdním létě, když po prvé jsem doprovázel svoji
Mílu. Šli jsme spolu po kostrbaté dlažbě venkovského města, tichými
ulicemi, v nichž tu a tam chvěla se světla sotva rozžehnutých, blíka-

vých lamp. Byl ještě soumrak, slunce zacházející za hory dosud polévalo sytou červení štíty starých domů.

Šli jsme mezi zahradami a sady mlčícími a dýchali jsme vlhký vzduch večerní, jež sytila těžká vůně dozrávajícího ovoce. Domy řídly. Záhy otevřel se zraku široký úval, samá temně zelená luka, v dálce lemovaná pouze téměř černým hřebenem lesů. Prostředkem šuměla Orlice, po obou březích zvedaly se mlhou neurčité silhouety dlouhých topolů. Přešli jsme po dunivých trámech dřevěného mostu a pozorovali jsme poslední odlesk západu na šumících vlnkách. —

Nedaleko usínalo město. V nastalém soumraku rozžihala se na všech stranách světla v oknech, jako chvějící se bludičky, z dálky po dlažbě rachotily těžké vozy nákladní.

S Mílou tenkrát šel jsem po prvé, po prvé zahleděl jsem se v její hluboké zraky. Dosud vzpomínám si na tu chvíli. Její oči zářily jak zbloudilé hvězdy a černá kadeř, v nastalé tmě, upomínala na rusalku.

Po prvé stiskl jsem její ruku a ptal jsem se, kdy se opět uvidíme

— — — — —
V tom tichém večeru po prvé rozkvetla naše láska

2. Orlice.

V úvalu pod lesnatou strání teče Orlice. Prastaré borovice odrážejí své klikaté větve v hlubokých tůních, vymletých v modrošedé opuce a uprostřed proudu tyčí se balvany, zelené mechem a obalené bílými květy lakušníků. Dnes šumí Orlice jen svou starou monotonní písničku, dnes bublá a šeptá

Však před věky byla mocnou vládkyní kraje. Divoká, krásná, mohutná Orlice. Hýčkala v klínu husté lesy, svými rameny objímala celý kraj, časem zabouřila svými zelenavými vlnami a zpívala svým vílám a vodníkům píseň věčného života a mládí. Napájela hluboké bažiny v mlčelivých houštinách, vodila bludičky za jarních nocí, kdy vše kvetlo, dýchala mlhou za jeseň a byla bílou královnou v sněhovém hávu, protkaném sytou zelení lesů.

Byla krásnou a něžnou královnou celého kraje, byla první rusalkou a královnou rusalek. Vládla staletí, staletí zpívala svou něžnou píseň...

Avšak záhy přišel člověk, začal mýtit její lesy, počal rušit její šťastný klid a jeho poesii. Dlouho to Orlice snášela. Když však přivedl sobě druhy, když všichni začali zakládati pole na místě vypálených lesů, pak rozhněvala se nadobro...

Jednoho krásného jitra, z jara, když lidé počali pracovat na nových polích, pozvedla najednou své zelené vlny, zahučela zbylými lesy hroznou písní zkázy a zmaru a smetla proudem všechna pole a vetřelce pohřbila ve svých bažinách

DOLENSKÝ

JARO SE VRÁTÍ ZAS .

Kytičko vonná, vzpomínky mládí,
zlatitou září svítíte šerem,
v útulek váš vždy poutníka svádí
únavný život po boji sterém.

Dětství, ach, dětství, lákáš mne v žití,
přinášíš touhu, zveš dál a dále,
namlouváš srdci, slunce že svítí
s úsměvem týmž vždy, věčně a stále.

Pohádka žití, dětská vy léta,
kouzelné čáry ryjete v nitro,
po těžkých bolech, starostech světa
v pomněnkách svítá májové jitro.

Zklamání když pak člověka pálí,
hladiš mu rány tiše a jemně:
„Trp jen a snes, vždyť dřív jsme se smáli,
nehleď teď v život příliš zas' temně!“

Vrátí se jaro, Bůh sám je vrátí,
zaplaší boly do říše stínů,
u trůnu Jeho budem si hrát
veliké děti věčnosti klínu!

N. N.

ZE SLOVENSKA.

I.

Probouzeje se slyšel jsem zvonky všech možných tónů zníti. Slabounké hlásky malých zvonků rychle poletovaly, vážně jimi procházely se hlasy větší. To stáda ubírala se z vesnice do hory na pastvu. Ovce mečely, bič praskal. Slunce oknem květinami vnikalo do světnice a rozjasňovalo jizbu. — Vyšel jsem ven. Po vrcholu kopce táhla se mlha. Rosa ve slunci jako démanty zdobila údolí, stráň, stromy i trávník, na němž chundelatí psi se proháněli. Shlédnuvše mne, přiběhli se polichotiti.

„Jdú dněskaj s nama na Marzátku na seno!“ Žebříňák už stojí připraven. Tož rychle ještě do jizby a pak na vůz. — Stoupáme příkře. Stromy v údolí se stále více shlukují, až tvoří jedinou plochu. Pastýř dole na pasinku vyhlíží už jako hračka. Kopce, jež dříve zdály se vysoké, zůstávají pod námi. A když konečně „Marzátko“ se objeví, jaký rozhled! Až za Váh jest viděti. — Kopaničáři už se činí se senem. Zatoulali jsme se po hoře. Hora dubová, buková, země listím pokrytá, místy černou zvěří rozrytá, skvrnitě zbarvená sluncem. Popínavé křoví pne se nahoru, kde jest nejkrásnější mosaika. — Zdáli zaznívá zpěv. A ozvěna opakuje dlouze: „Hore dolinami!“ — — —

Až do večera touláme se po hoře. A večer ve stáji čekáme na mléko. Stáda z hor se vracející zvoní. Vyjdeš. Ovce některé výstražně zamečí, jiné udiveně si tě prohlížejí. Psi hned napadají přiblíživší se. — A když už všude jest ticho, ještě večer a dlouho do noci rozléhá se zpěv. Hora ho vrací, až chlad zažene zpěváky.

II.

Vcházíme do trenčanského hradu. Na nádvoří čeká už veselá společnost z Moravy, od Buchlova. Starý dědoušek, bydlící v hradě, nás provází. Ale jak mluvit? Slovensky, maďarsky, německy? Maďaři nechtějí rozuměti slovensky! Smluvíme se konečně, aby mluvil německy a tak rozumíme všichni.

Hází do „studně milenců“ pochodeň. Zvolna padá oheň, až konečně osvětlí splounající vodu na dně, prý vodu z Váhu. — Vystupujeme na věž po hrozně vyšlapaných schodech. Octneme se na dřevěném roubení věže. Jaký pohled se rozevřel! Celé své knížectví snad mohl kdysi Čeák Trenčanský, „slovenský kníže“, přehlédnouti. Rozsáhlé rozvaliny vysoko vznášejí se nad městem roztáhlým po rovině. Rovina na jih sevřena jest bechovským zámekem. Váh nesčetnými rameny proplétá se rovinou a leskne se v slunci. A tam dál na sever nad Váhem posvátná Skalka, sídliště kdysi sv. Svoráda, patrona slovenského — — —

Oj Povážie naše, ty rajská dolina!
Kdo ňa len raz videl, věčně ňa vzpomíná!

III.

Jedeme na Vršatec. Sedíme v košině na dně ve slámě. Hned jedeme v ní do předu, hned do zadu. Časem vystupujeme a koně ještě sotva vlekou vůz. Projíždíme vesnicí roztáhlou na úbočí, rozsetou mezi stromy, podél potoka. Pak na chvíli v údolí dole, v levo, objeví se stěnami sevřen, Křivoklát. Vysoké jalovce sahají až nad vůz. Chvillemi přejede nás růžový keř, až se skrýváme v košině. Za lesem na druhé straně jest viděti Červený Kámen. Kopec, jenž před chvílí byl pravidelný kužel, protáhl se, jiný se snížil, jiné se objevily. Povází jest stále níže. Pruská na úpatí hřebene hned se skrývá, hned se objevuje. Vršatec a Podhradské skály svítí ve slunci do dále. A už Podhradí nás jímá ve svůj chudoučký klín.

Vedou nás nahoru. „Tam hen húj rastl tis; ale kedysi se chlapi vsadili s nezdoby, že ho podrúbajú, a taky ho jeden podrúbal.“ Trneš opravdu, jak na tu stěnu se mohl někdo dostat. — — Už rozevřel se úchvatný pohled! Všecky kopce jsou pod vámi, jen ty stojíš nahoře nade vším tak volný, volný! V mlze parného dne prosvítá chvillemi Trenčín. Váh proplétá se rovinou zamlženou do dále. — — —

Jsi povznesen, volný, cítíš radost. Země zdá se krásnou jako nikdy a chce se žít! v tu chvíli žít! Jak krásný zdá se život! — Však dlouho krásný obraz nepotrvá! Po Váhu blíží se bouře. Jinovec za Váhem jest již zasřen, Trenčín již bouře zahalila a ve skalách to „hrmí“!

Ukryjeme se v Podhradí. Nevědí ani, jak s námi mluvit: Až když vidí, že mluvíme slovensky, začnou důvěrněji. Ptáme se na školu. „A terajšie učiteľka niezna ni mluviť so Slovákom. Keď prišla do Podhradie, rok nikto nevedel s ňou promluviť, Až teraz, keď deti trochu maďarsky hovoria.“

Se zvláštním pocitem opouštíš Podhradí. Vršatec svítí ve slunci už zase, skály jakby na stráži stály nad tím krajem slovenským, tak krásným, ale Maďary tak zotročeným. Kéž „už Slovensko vstáva, púta si strháva!“

A. ŽAL:

EPIGRAMY.

Zemřel jest Ostwald, do urny dán,
sirotci po něm zůstali:
Ethika s Uměním — proč, nevím sám,
od lidí jméno dostali.

Když bohém nemá v kapse nic, jak lev je rozlícený,
však jen se k žlabu dostane, hned zkrotnou jeho stěny.
Tak žitím divně vlečem se s tím nakažlivým hříchem,
že nezbyvá než odplivnout a vyplakat se smíchem.

NA VĚJÍŘ.

Čekanky modré na cestě
vy snivé oči máte —
ale ty oči nepoví,
nač vy je upíráte.

TŘI PÍSNĚ.

1. BABIČKO MÁ!

Babičko má, babičko má,
ach, už se mi nevrátíte,
ach, už nikdy neuvidím
vaší tváře, stářím zryté!

Na hřbitově v křížů lese
tiše nyní spočíváte,
do výše se kupí na vás
první listí s olší svaté.

Každý večer, každé ráno
mlhy hrob váš oblékají —
zdaž se vám tam v siré zemi
smutné sny o jaru zdají?

Jistě zdají! V duchu zříte
ve smaragdu tonout stromy,
a jak v prvním teplém slunci
křehký led se ve kry lomí.

Ve sluch zní vám hymnus jara.
šumí lesy zadumané.
ach, co kouzla, ach co krásy
za jeden den všady vstane!

Netruchlete, bol jen dusí,
teď je u nás sních a zima,
ptáci, lesy, keře, stromy,
všechno těžce v šeru dřímá.

Netruchlete, bol jen dusí,
přijde, přijde jaro zlaté!
Dnes vy sama, babičko má,
nejkrásnější v srdci máte

2. LABUTĚ.

Labutě bílé u mých nohou leží,
ty, které denně po rybníku pluly,
teď čekám marně, že se ke mně stulí,
a kolem rtů mých chladný smutek běží.
Jsou mrtvé teď, krev barví šíj jich svěží,
kdos' dýkou křídla prořízl jim v půli,
ach! vzpomínám, jak před se jimi snuly,
a vztekem dýchám proti vrahů stěží!

Labutě bílé! Zda znáš krasší ptáky?
Já každý den je krmil drobty v pýše
a dojat zíral v tmavé jejich zraky.
Jsou mrtvé dnes. Ó často zatnu pěsti
a co se na ně rozpomenu tiše,
zas v duchu uzřím bílé svoje štěstí

3. POSLEDNÍ DOPIS.

Já nechápu, proč tvrdě dlíš teď v tiši
a nechceš víc má chtivá líbat ústa,
a co má vášeň krvaví a vzrůstá,
ten první dopis ve chvatu Ti píše.
Ó vrať se zpět! Tu dopij lásky číši,
vstup v duši mou, ať není již tak pustá,
a líbej zas, však vřeleji a zhusta,
jsem bledý tak a strachem sotva dýši!

Ó vrať se zpět! Chci něžný být a dobrý,
Tvých vlasů jen chci dotknouti se zticha,
jež ovíjí se kolem rtů jak kobry.
A můžeš jít a navrátit se zpátky.
Z nich život zas v mé žíly vzpruhu zdýchá
a zabaví mne na okamžik krátký

JITRO

PŘÍLOHA „STUDENT. HLÍDKY“ čís. 8.

OBSAH: V. Orlický: Máky. — J. Znorovská: Matka. — N. N.: Touha. — Míra H.: Za kamarádem z dětských let. — Václav Zubr: Ballada jarní. — Boleslav Prus: Stíny. — Míra H.: Věrnosti! — J. Kladenský: Epigramy. — Ch. Dickens: Mílosrdenství (přel. M. Peterková). — J. Rejl: Duše. — Al. Z. Raclavický: Večerní dumka. — Eda Orlik: Odkud přišly, kam jdou?

V. ORLICKÝ:

MÁKY.

Na západě, nad modravými chlumpy, poslední záblesky slunečního ohně dohořívají. Ticho majestátní, sladké a hebké klade se do zahrady, do polí, kde voní obilí a máky odkvétají. — Mám je rád ty záhonky kvetoucího máku, když z bílé záplavy planou ohnivé, rudé květy, vykřikující svými plamennými korunami sílu a moc Krásky, — zapalující v očích jiskřivou žádost po něčem také tak suggestivním a opojivém.

Tak ke mně hovoří záhonky makových květů, když dívám se se strání nad utichlým údolím ke statkům a zahradám, kde hoří mezi zrajícím obilím jak J a r o a M l á d í života. A lituji, želim jich, když vítr odkvetlé, opadlé lupeny roznáší do hustých trav a po cestách je nastýlá, by večer měkčeji na nich spáti mohl.

Tak také bělovlasý stařec dýchá vůnižití v podvečer svého života z rudých máků, kvetoucích na tvářích jeho vnoučat, kol něho pobíhající v jiskřivém smíchu...

J. ZNOROVSKÁ:

MATKA.

Kratinké jen slovo,
co však lásky značí,
že jí sotva místo
v dětském srdci stačí.

Kratinké jen slůvko;
se rtů zvoní sladce,
když se dítě vine
s láskou v náruč matce.

Kratinké jen slovo,
co však blaha skýtá,
že jím dětské oko
divnou září svítá.

Kratinké jen slůvko;
v duši sladce zvoní,
že i velké děti
při něm slzy roní.

N. N.:

TOUHA.

Tma, mlha. Cernavé květy stojí u cesty. Mlhou a tmou ubírá se duše. V dálkách mlhavých svítí mystická světla. Duše však cítí mučivou něhu, zklamání duší, nepokoj a zášť duší roztrpčených — — — tesknou.

Vzpomínání. — Na ironický úsměv červených růží v magickém světle, záhadu noci černavé, melancholii noci prosněné a touhy marné, sladkou únavu vzpomínky. Odloučení, ironický úsměv růží.

Melodie zpívá vítr, ironické melodie o štěstí duše červených růží . . . Nad krajem fantasticky sšeřeným mraky se vlekou . . . Duše se chvěje Na perutích snů pošetilých blíží se k ní nejkrasší růže, jichž vůni pouze tuší — — —

MÍRA H.:

ZA KAMARÁDEM Z DĚTSKÝCH LET.

Odešel's daleko, daleko v svět,
vzpomínka za tebou vzpíala se v let,
odešel's do světa, Pánbůh ví, kam —
maně mi napadá, jdeš-li snad sám?

Odešel's, vzpomínku zůstavil's jen,
vzpomínku matnou jak růžový sen,
přes mlhu vidím tě ještě tak stát,
v záplavě slunce si se mnou tu hrát!

Vzpomínám, úsměv mi do tváře sed',
tobě vždy překrásným jevil se svět —
teď jsi v něm zapadl, Pánbůh ví, kam!
Kéž ti jen nebe dá, bys nešel sám

VÁCLAV ZUBR:

BALLADA JARNÍ.

Za mořem bouřným v daleku
měl kouzelník zlý říši,
ten bydlel v hradě ze zlata,
jenž skryt byl v samá poupata
a jenž spal stále v tiši.

Kol něho byla zahrada,
v ní květů pestré kštice,
kdo jednou se v ní zahleděl,
ten sladkou touhou po ní mřel
a nevrátil se více.

Tam dceru svou měl ukrytu
i něžnou její druží,
by nikdo mu ji nevzal ztad',
svým černým proutkem švil' ji rád
a změnil v bílou růži.

By nerval stesk ji divoký,
skyt' zábavy jí mnohé,
dal slavíka jí, skřivánky,
sny čarovné, hor červánky
a víly lehkonohé.

Když o tom všem se dověděl
princ jeden z dálné říše,
hned na cestu se dlouhou dal,
by kouzelníku dceru vzal
a utekl s ní tiše.

Lvů nedbal, kteří u vchodu
jak samum v poušti řvali,
ni draků divých s tlamou zlou
a dál šel síní nevlídnou,
co řev jich zmíral v dáli.

Juž v bílé stanul zahradě,
zřel růži, vskřik' a jásal,
když kouzelník jak bouř se hnal,
nad hlavou mečem zamával
a ze rtů oheň střásal.

Boj strašný hned se rozpoutal,
krev tekla proudem v travu,
princ dlouho marně zápasil,
až kord svůj z pochvy vytasil
a v ráz mu srazil hlavu.

Hned divů vstalo na tisíc,
zem' celá změnila se,
květ každý hned byl člověkem,
kež domem v tvaru odvěkém
a všichni pláli v kráse.

Jen růže bílá zůstala
a duch zlý kouzelníka,
jenž z těla vznes' se do výšin
a za princem šel jako stín,
se zrakem jako dýka.

Princ růži vzal a odcházel,
kam vstoup', tam divy vstaly,
zem' na ráj hned se změnila,
nechť zima zlá jí bouřila
a vánice ji rvaly.

Nuž' světem bloudil napořád,
žel, kouzelník zlý za ním,
rok každý růži v snu mu krad'
a princ zas musel bojovat,
co růže mřela lkáním.

Když princ ji měl, svit slunce plál,
hned stala se z ní Vesna,
když kouzelník ji uloupil,
po žáru mráz hned nastoupil,
po jaru zima děsná.

Tak žijí v boji odvěkém,
ten zkázu, ten ráj budí,
kdo o růži svou zvítězí,
rve protivníka řetězy
a žal neb radost v hrudi

Ach, Vesno zlatá, vítej nám,
vstříc každý tobě mává!
Rej bujný víří do kola,
rád každý k slunci zavolá:
„Jen ty, jen ty, buď zdráva!“

BOLES LAV PRUS:

STÍNY

Z polštiny přeložil N. N.

Když dohasínají záře slunce, ze země se vynořuje soumrak. Soumrak — veliká armáda noci. V tisíci neviditelných kolonách a miliardách žoldnéřů. Mocná armáda, která od nepamětných dob zápasí se světlem, prchá každého jitra, vítězí každého večera, panuje od západu do východu slunce. A ve dne zdržuje se poražena ve skrýších a čeká.

Čeká v horských propastích a městských sklepech, v houštích lesa a v hloubi černých jezer. Čeká, kryjíc se v jeskyních země, v dolech, ve stokách, koutech domů, záhybech zdí. Roztroušena a zdánlivě nepřítomna vyplňuje přece všechny úkryty. Jest v každé štěrbině kůry dřeva, v záhybech oděvu lidského, leží pod nejmenším zrnkem písku, lne k nejtenší niti pavouka i niti člověkem vyrobené. Vyplašena z jednoho místa, přenáší se na jiné, těžíc z možnosti vrátiti se tam, odkud byla vyhnána, vetřítí se na místa zabraná a zalíti zemi.

Když hasne slunce, armáda soumraku hustými řadami vylézá ze svých útočišť, tichá a ostražitá. Naplňuje chodby domů, síně i špatně osvětlené schody; zpod skříní vylézá doprostřed pokojů a usazuje se na záclonách; otvory sklepů a tabulemi okenními sune se na ulice, v hluchém mlčení útočí na stěny a střechy, a utajena na lomenicích čeká, až na západě zblednou růžová oblaka.

Ještě chvíli a náhle vzchopí se ohromný výbuch, sahající od země do nebe. Zvířata skryjí se po doupatech, člověk uteče se do domu; život, jak rostlina bez vody, krčí se a počne usychati. Barvy i podoby rozplynou se v nic; strach, klam a hříšnost zapanují nad světem.

V takové chvíli ukazuje se na pustnoucích ulicích Varšavy divná postava lidská, s drobným plaménkem nad hlavou. Rychle mihne se přes chodník, jakoby ji stíhaly temnoty, při každé svítilně zastavuje se na okamžik a rozsvítivši veselé světlo zaniká jako stín.

A tak každého dne v roku. Ať na polích Vesna dýše vůní květin, ať zuří červencová bouře. Ať rozzuřené na ulicích podzimní vichry metají oblaka prachu, nebo ve vzduchu se zmítá sníh — on vždy, sotvaže nadejde večer, se svým plaménkem přebíhá městské chodníky, rozsvěcuje světlo a potom zaniká jako stín.

Odkud se béřeš, človče, a kde se skrýváš, že neznáme tvých rysů ani neslyšíme hlasu? Máš ženu, nebo matku, která čeká tvého návratu? Nebo děti, které postavivše v koutě tvoji svítilnu, utíkají se

ti na kolena a objímají tvou šíji? Máš přátele, kterým svěřuješ se se svými radostmi i žaly, nebo aspoň známých, s kterými mohl bys si rozprávěti o denních příhodách?

Zda vůbec máš jaký dům, v kterém tě možno nalézt? Jméno, kterým bylo by tě možno zavolati? Potřeby a city, jež by tě činily takovým člověkem jako jsme my? Nebo jsi bytost beztvárná, mlčící, jež ukazuje se toliko za soumraku, rozsvěcuje světlo a potom zaniká jako stín?

Odpověděli mi, že je to skutečně člověk, ba také udána jeho adresa. Šel jsem do naznačeného domu a tázal se domovníka: „Bydlí u vás ten, jenž zapaluje svítilny po ulicích?“ „U nás.“ „A kde?“ „V tam té komůrce.“ — Komůrka byla zamčena. Podíval jsem se oknem, ale spatřil jsem toliko pryčnu u stěny a vedle ní na vysoké holi svítilnu. Rozsvěcovače tam nebylo. „Povězte mi, jak aspoň vypadá?“ „Kdož pak ví?“ odvětil krče rameny domovník, „sám ho ani neznám,“ dodal, „ve dne v jizbě nikdy ho není.“

V půl roku přišel jsem po druhé. „Není dnes doma rozsvěcovač?“ „Oho,“ řekl, „není a nebude. Včera ho pochovali; umřel.“ Domovník se zamyslel. Zeptav se na některé podrobnosti, šel jsem na hřbitov. „Ukažte mi, kde tu včera pochovali rozsvěcovače!“ „Rozsvěcovače...?“ odvětili. „Kdož pak ví. Třicet bylo pasažerů včera.“ „Ale jest pochován v oddíle nejubožších.“ „Takových zemřelo pětadvacet.“ „Ale on ležel v nenatřené truhle.“ „Takových bylo šestnáct.“

Tak nepoznal jsem ani tváře, ani jména, ba ani jsem neviděl jeho hrobu. I zůstal tím po smrti, čím byl za života: osobou viditelnou toliko za soumraku, němou a prchavou jako stín. — — —

V soumraku žití, kde tápaje bloudí nešťastný rod lidský, kde jedni rozbíjejí se o překážky, jiní padají v propast, a pevné cesty nikdo nezná; kde člověka pronásledovaného předsudky honí zlá náhoda, nouze a nenávist: po temných scestích žití rovněž ubírají se rozsvěcovači: každý nese plamének nad hlavou, každý na své stezce rozsvěcuje světlo, žije nepoznán, namáhá se neoceněn a potom zaniká jako stín. — — —

MÍRA H.:

VĚRNOSTI!

Věrnosti, ty květe z rajských luhů,
posmívána, tupena dnes býváš,
v prostých pouze srdcích, v prosté duši
nalézt lze tě, tam své sídlo míváš!

Marně tebe hledám v drahých robách,
v krajkovině, hedvábí a zlatě,
spíše, nežli u těch nádherných a šťastných,
naleznu tě pošlapánu v blátě

Věrnosti, ty chudých lidí štíte,
věrnosti, ty těcho v lidském pláči,
andělem buď stále srdcí prostých,
jenž před skutky jejich tíše kráčí.

JAR. KLADENSKÝ:

EPIGRAMY.

ČESKÉ UMĚNÍ.

Kdo talentem svým v českém umění
chce bájně plát,
ten umělcem též ve hladovění
se musí stát.

SNĚNÍ.

Svoje verše básník nazval: Snění.
Proto div to jistě žádný není,
když i čtenář usne při jich čtení
to jen theorii v praxi změní.

REK PRAVÝ.

Víš, nad sklamáním lkát
zná každý, to bych řek',
však bolesti se smát,
to umí jenom rek!

RADA.

Dřív než počneš verše psáti,
velmi dobře rozmysli si,
na papír co musíš dáti,
na obsáhlé rukopisy.

Když pak poznáš, jak se cení,
až bys někdy na kornoutky
prodával jej, na balení,
ihned pohřbíš zbrklé choutky.

CH. DICKENS:

Přel. M. Peterková.

MILOSRDENSTVÍ.

(„HOUSEHOLD WORDS.“)

Když jsem dlel návštěvou v měsíci květnu u faráře Mr. Leytona, vypravoval mi laskavý hostitel následující příběh.

Myslím, že znáte staré městečko Lamborough, které ponořeno až v nápadný klid prožívá s lhostejnou tvářností dny svého bytí. Za mé paměti bylo jen jedenkrát mocně rozrušeno a to při příležitosti polapení obávaného zločince, jménem Johna Westa.

Právě v čas soudního řízení stál opodál na vršíku malý hoch. Zraky jeho plny úzkosti a strachu těkaly po shromáždění před soudní budovou. Pojednou však přemožen úzkostí klesl bezvládně na hebký trávník. Byl to lupičův syn. —

Večer se již skláněl nad krajinou, když hošík probrav se ze mdloby, vstal a kolem se rozhlížel. Všude opět panovalo ticho, — jen

ob čas zahlaholily zvonce pasoucích se stád. Nemoha si uvědomiti, co se s ním před krátkou dobou dalo, rozpomněl se na svůj minulý život, kterak miloval svého otce, který, ačkoliv byl hrubé povahy, vždy laskavě s ním nakládal. Ani nyní nemohl pochopiti, co znamenaly jeho noční tajné výlety se záludnými soudruhy, kteří se u nich v chodbě scházeli, přinášejíce s sebou zbraně a škrabošky. Jako kouzelným proutkem dotknut, náhle si připomenul zajetí otcovo i strašný rozsudek doživotního vypovězení z vlasti, Cítil se docela opuštěným, vždyť ani svého nebeského, věčného Otce neznal.

Nesmírná zlost jím náhle zalomcovala. Jak hanebně byl otec souzen a jaký byl ten rozsudek, který jej samého zničil! „Však já vím, kde má svou farmu. Půjdu a zapálím mu střechu nad hlavou.“ Takto hovoře umiňoval si pomstíti otce na knězi Leytonovi, který dle jeho názoru zavinil otcovo odsouzení. „Tma již houstne a ves Millwood není vzdálená. Ano pomstím se!“ pokračoval hoch sám k sobě v hovoře.

Zaopatření krabičky zápalek nečinilo mu žádných obtíží.

Studená, podzimní noc nastávala. — Mrazivý vítr strhoval zbytek listoví s napolo holých stromů. George West se chvěl chladem, jsa chatrně zahříván zbylými cáry oděvu. Se zalíbením pozoroval zachmuřené nebe, těše se na úplnou temnotu, která bude vydatně jeho záměr podporovati. Pak pomalu kráčel k Millwoodu. —

Právě odbíjela devátá hodina, když malý George stanul před farářovou farmou. Rozhlížel se opatrně kolem a když zjistil, že ze všech oken zeje tma a že se nikde nic neozývá, tu mrštně přešel plot a opatrně se plížil k domu hustým houštím, kterým byla prostora mezi stavením i plotem osázena. V tom neopatrným krokem šlápl na suchou větvíčku, která silně zachrastila a tím opodál v budce spícího psa probudil. Ten čenichal po zemi a za okamžik našel chlapce a zuřivě na něj počal štěkati. George se zastavil. Pln strachu přemítal, kterak by jej utišil. Neodvážil se ani pohnouti míně, že psa tím umlčí, což se mu též podařilo. Co měl počíti? Má od záměru svého upustiti a vrátiti se do svého nového domova? Žena, u které nyní bydlí, mu rozhodně natluče, když přijde tak pozdě. Ten neblahý pes jej při každém dalším kroku prozradí. Avšak děj se cokoliv, čin svůj dokoná. Bdělý strážce, jsa již unaven čekáním, odplížil se do boudy a hoch těsně přistoupiv ku zamčeným dveřím pokoušel se rozžehnutou sirkou zapáliti práh.

Práce jeho však neměla výsledku. Pes opět, pobouřen zápachem doutnajících sirek, poznovu na hochu vyrazil. Onen se strachem zpozoroval, že hospodář štěkotem vyrušen ze spánku rozsvítil ve světnici světlo, které úzkým pruhem padalo oknem do tmy. Již zaslechl, kterak se klíč v zámku otáčí; avšak běda, s druhé strany naň dorážel pes a útěk mu znemožňoval. Farář stanuv na prahu, uchopil pevnou rukou hochu úzkostí nehybného za límec a vtáhl jej do chodby.

Pak vedl jej do skrovného pokojíka, opatřeného prostým nábytkem. Při mdlém svitu lampy prohlížel si Mr. Leyton soucitným zrakem skleslého George, který se v duchu divil, jak tento tak dobrotitivě vyhlížející muž mohl býti příčinou hrozného osudu jeho otce. Nenávist hochova vůči hledě mizela.

„Jsi celý zkřehlý,“ hovořil Mr. Leyton, „přístup blíže k ohni, aby ses ohřál. Chci se tě na něco zeptati, ale odpovědi tvé nechť jsou pravdivy, nebo tě trest nemine.“

Avšak odpověď žádná se neozvala. Knězi se hocha zželelo, i usmí-
vaje se laskavě, počal opět mluvití dobráckým hlasem: „Nechci ti
ublížiti, můj ubohý hošíku; pohleď na mne a neboj se přec. Pověz
mi něco o bídě svého minulého života, chci ti vše ulehčiti, bude-li mi
možno.“ (Pokračování.)

JOSEF REJL:

DUŠE.

Sv. Tomáš představuje si stvoření světa jako
procházku Boha prostorem, kde v každé jeho
stopě povstal svět. Duši lidskou stvořil však
speciálním aktem k svému obrazu a podoben-
ství. (Z exercicií.)

Ve světlých stopách Tvých povstala řada světů
a hvězdy rozžehals svým pouhým pohledem,
komety řasnaté jsi určil k jejich letu
Svou pouhou myšlenkou. I naši malou zem.

Oceán obrovský jsi skalinami hradil
kývnutím maličkým, jen chvilku hledě naň,
do vod i do vzduchu jsi pestrý život vsadil
a pod Tvým úsměvem rozkvetla země pláň.

Však duši člověka, ó Pane, duši naši
jsi s láskou obzvláštní k Své určil podobě.
Dnes lidský umělec část nitra v dílo vnáší,
že Ty jsi život dal hliněné nádobě.

To, Pane, velké jest: svou duši vnášet v dílo!
To, Pane, slavné jest: svůj hmotě dáti dech!
Však všeho největší chtít, by se očistilo
vždy znova dílo Tvé v Tvé lásky plamenech!

AL. Z. RACLAVICKÝ:

VEČERNÍ DUMKA.

(Připsáno VI. S.)

Pláč houslí zmlk' . . . Jen smutné finále
se tichem nočním něžně tráslo.
kraj celý spat šel v touze zoufalé
a ve všech oknech světlo zhaslo.

Jen to mé srdce nemůž' jíti spat,
jen to mé srdce láskou dýchá,
v to očí Tvých svit čarovný se vkrad'
a zatím jde teď maně zticha

EDA ORLÍK:

ODKUD PŘIŠLY, KAM JDOU?

M. B. věnováno.

I.

Josífek a Mančinka byly dvě roztomilé, baculaté děti. Josífek vy-
cházel ze statku s cihlovou střechou uprostřed vesnice, Mančinka
byla sousedovic. Vodívali se za ruce, chodili pomalounku a vážně.

Malí jejich vrstevníci pohlíželi za nimi, drobné prstíky na červených rtech, s jakousi úctou a závistí, staří se usmívali jejich pětileté, nerozlučné lásce. Nikdo je nikdy neviděl hašteřiti se na návsi s ostatními dětmi, nikdy nekřičeli a neskotačili pod lípou u kapličky. Chodili jen spolu, mlčky a jaksi udiveně, kdeže se tu vzali oni dva andílkové z toho nebe, jehož modř utkvěla jim v blankytu oček. Jenom někdy odhrnula Mančinka pečlivě a vážně Josífkovi s čela několik dotěrných světlých kadeří, Josífek se pomalounku, láskyplně usmál a podíval se na ni vděčně.

Málo kdo pamatoval, že by byli kdy promluvili spolu slovíčko. A k čemu také? Jejich mladé dušinky si porozuměly beze slov, vidělať jedna druhou v modrých, velikých očkách. A jako se ctili ti dva drobečkové neuvědoměle a jaksi samozřejmě navzájem, tak mimoděk vážil si jich každý pro to jejich zvláštní, sladké, nezemské dětství, nikdo jim neublížil a nezkalil jejich čistého, bílého čela.

Starý Brázdil, nevlídný výminkář, který si houkl na každého, kdo okamžitě nevyhnul jeho trakaři, když jel ze mlýna nebo odněkud, zastavil a počkal, šel-li proti němu Josífek s Mančinkou. Děti pod lípou přestaly dovádět, jakmile spatřily oba nerozlučné, hleděly dlouho za nimi a vracely se ke svým hrám teprve po chvíli, váhavě a nesměle. Hostinského pes Kuráž nepropustil žádného kolemjdoucího bez pekelného rámusu a štěkotu; stichl však okamžitě, když se blížil Josífek se svou družkou, vrtěl ohonem, šel kousek za nimi, očmuchával rozpačité půdu a několikrát se k nim ještě rozběhl, než zaujal opět své obvyklé místo u vrat. Jednou ho Josífek pohladil. Od té dohy vážil si Kuráž drobného mlčelivého filosofa více než svého vlastního pána a nedal by mu ublížit.

Když jednou veliký houser výbojně proti dětem zasyčel a Mančinka bázně se přitulila k svému rytíři, rozehnal se pes proti houseru a nebýt mohutných rozmachů jeho křídel, když o překot opouštěl bojiště, byl by ho zle doškubal.

(Pokračování.)

EDA ORLÍK:

Z OHLASŮ.

I.

Dívča moje, duša milá,
proč pak tys mě opustila?
Tak sem já ta zlúbil sobě
duša milená!
Včil už roste na tvém hrobě
tráva zelená.

Ptácci hrob tvůj oblétají,
kvítky na něm rozkvétají,
a keď večer na zem padne,
keď jde slunko spat,
chodím já sa na tvé chladné
srdce vyplakat.

Zašlos, dívča, zašlos v mladě,
jako bílá růže v chladě;
červenavé líčko zvadlo,
zhasl oček svit,
srdéčko tvé věrné zchladlo,
přestalo už bít.

OBSAH: K. V. Lingr: *Dvě básně v próse.* — M. Olšovský: *Za zemřelým otcem.* — L. Zvíkovecký: *Radost.* — Ch. Dickens: *Milostdenství* (přel. M. Peterková). — Jar. Janský: *Staré zvuky.* — Mar. Něvská: *Tmou k slunci.* — E. Orlik: *Odkud přišly, kam jdou?* (Dokonč.) — J. Bartoš Hájenský: *Západ.* — Andrej Živan: *Ko-pretiny.* — P. Bor: *Nadšení.* — V. Leskovan: *Cyrril Mandel.* — J. K.: *Kouzlo vzpomínky.*

LINGR K. V.:

DVĚ BÁSNĚ V PRÓSE.

1. PASTEL.

Na dlouhé louce objevili se jednoho jitra časně z rána sekáči. Slunce ještě nevyšlo. Na východě rudly lehké beránky, když zabořili lesknoucí se kosa do porosené, šfavnaté, vysoké trávy. Za prvním řadem rostl pomalu druhý těžký řad. Na dolíkách vznášela se mlha, vzduch byl těžký a vlhký.

Pomalou, ale stejnoměrně nořily se kosa do zeleného travnatého moře, klesaly kvetoucí lodyhy s květy zavřenými, se svislými, sevřenými lístky a se slzami rosy na jejich pouchu. Padaly jedna za druhou z klidného spánku teplé noci vyburcovány lesknoucím se kovem, jež hluboko ryl do jejich šfavnatých těl. Padaly, aby zhynuly, aby neprobudily se více pod polibkem teplého slunce červenového a aby z nich zbylo zelené vonící seno; místo jejich mládí, místo jejich květů.

Slunce vycházelo... Zdálky ozval se chrástal a objevily se červené šátky žen nesoucích snídani...

Bylo mi smutno. Po dlouhé době viděl jsem zase život i smrt náhle pospolu.

2. USCHLÉ KVĚTY.

Před měsícem asi zemřela mi náhle. Snad nesmím ji již ani nazývat svou.

Vzpomínám na ni a lituji jejích šestnácti let.

Měla vlas plavý a jemný, oči jako studánky, v nichž zrcadlí se temněmodré nebe. Doprovázel jsem ji často domů za letních večerů. Západ ruměnil její bledé tváře, v jejích oddaných očích zářila láska, sladká, bílá láska ke mně.

Chodili jsme spolu po zrosených stezkách mezi vlnícím se obilím za soumraku a za noci... Líbal jsem její rty, hladil vlásy a díval se do jejích zraků.

Měl jsem ji rád...

Přišly prázdniny a my se více nesešli. Ulehla a dlouhá smutná nemoc plicní připravila ji do hrobu. —

Probírám se v chrpách, jež natrhala kdysi večer mezi chýlicími se klasy a jež byly tehdy modré jako její oči. — Probírám se v uschlých květech a ptám se sám sebe, zdali smím ji ještě milovat?

A je mi smutno, nemohu, nemohu! Musil bych nenávidět smrt, jež ji skosila, a již já nyní miluji, jež dýše i z těch uvadlých, uschlých květů, jimiž se probírám, hrozně unaven žitím — —

M. OLŠEVSKÝ

ZA ZEMŘELÝM OTCEM.

Klid a věčný mír též snivý
chtěl by každý v duši svírat
a jít v kraj, kde v dálné nivě
ticho zříš se rozprostírat.

Kdo však přec by v touze vřelé
najít chtěl míru říší,
snad ji najdeš, ale smělé
srdce musíš mít v té tiši!

Avšak nikde místa není,
kde klid vlád' by ve samotě,
všude v posled na tě cení
spár svůj svět a táhne k hmotě.

Všude bolest, všude rovny,
palčivý žár srdce zrývá,
a z těch rovů mramorový
pomník v bolest tvou se dívá.

Klid jen, klid a ticho smavé,
ku hrudi se hlava kloní,
smutně zní Ti v duši „Ave“,
avšak i zde hrany zvoní.

L. ZVÍKOVECKÝ

RADOST.

Zvuk radosti vždy přes ret hbitě běží,
když snaha s štěstím splyne v celý čin,
a červeň skráně mluví barvou svěží
jak rudé ráno něhou do hladin,
jež při olšinách vážných klidně leží.
Ta radost žití úspěchu je kyn
a s ní jde naděj', která stoupá k věži
jak ptáci, kteří letí do výšin.

CH. DICKENS:

Přel. M. Peterková.

MILOSRDENSTVÍ.

(Dokončení.)

George, který po řadu let nezaslechl ničeho, leč hrubých nadávek, nejstrašnějších proklínání a neslušných žertů, nemohl snésti dobrotivých slov z úst svého nepřítele. Nejsa svým dosavadním okolím úplně zkažen, klesl na kolena, nemoha ze sebe slova vypraviti, jen slzy lítosti kanuly mu po tvářích.

Malý zločinec byl již zcela podmaněn tímto laskavým počínáním. Je to onen muž, kterého chtěl zničit? Onen, o jehož život usiloval? Však což má-li v úmyslu na něm zpovědi podrobnějších zpráv se dopátrati, by i jeho mohl odsouditi tak jako nebohého otce? Jakmile však pohlédl do farářova upřímného obličeje, byl neschopen takto jej podezřívati.

„Přistup blíže a řekni mi všechno,“ — povzbuzoval jej opět Mr. Leyton.

Náhle ozvaly se kročeje za dveřmi a žena farářova vstoupila do jizby, udiveně patříc na plačícího hochu. Pak tázala se, jaký byl výsledek manželova rozhovoru s odsouzeným lupičem.

„On nepřál si ničeho,“ odpověděl Mr. Leyton, „želel jen osudu svého syna, který jej trápí více než jeho trest. I prosil mne, bych jej zachránil od takého života, jež vedl on sám. Udal mi jméno ženy, u které bych syna jeho našel, hledání mé však bylo dosud bezvýsledné.“

„A jak se jmenuje onen chlapec?“ zněla opět otázka panina.

„George West,“ zněla odpověď.

Při zaslechnutí svého jména hošík hlasitě zaštkal. Jak divnou mu připadala otcova vůle. Zdálo se mu, že musí prchnouti, dříve než farář pozná, kým jest. Při prvním pokusu byl však zadržen.

„Nemohu zde zůstat, nechte mne jíti, prosil hoch hlasem přerývaným štkáním. „Chtěl jsem zapáliti váš dům a tak pomstíti na vás svého otce. Nemohu snést vašeho dobrodiní.“

Po těchto slovech nastalo dlouhé mlčení. Na tvářích manželů Leytonových zračilo se veliké pohnutí.

Tu náhle malý George si dodal odvahy a počal vyprávěti o svém otci, o jeho zajetí, o soudu, o vlastní opuštěnosti a o zamýšlené pomstě.

Když dokončil, položil Mr. Leyton svou pravici na jeho ramena a paní promlouvala k němu vlídná slova. Pak mu byla připravena pohovka k posilňujícímu spánku, a dána mu chutná večeře.

Hoch zvykl novému domovu a přilnul láskou k těm, kteří se ho ujali v době nejkritičtější a pod vedením jejich vyspěl v řádného a poctivého muže.

JAR. JANSKÝ

STARÉ ZVUKY.

Ta sloka dávná nitrem mojím vane,
ta stará píseň, teskně naladěná,
v níž každá struna běduje a sténá
a oplakává štěstí zašlapané.
Jak pozdní záře do šera se lije,
když jasný den se kvapem šerí, krátí,
tak bylo mi, když uslyšel jsem hráti
ty tiché zvuky staré melodie.

Ta píseň dávno dozněla již kdesi,
v své bolesti tak sladká, roztesknělá,
jen touha zbyla, jež mě smutkem děsí.
A ta je silná tak, že ruce chvějné spínám,
z mých očí kane velká slza vřelá
a na vše kolem rychle zapomínám

MAR. NĚVSKÁ:

TMOU K SLUNCI.

Ó večere, pod tvoje křídla
má zneklidněná duše spěje
a v tichých k tobě rozhovorech
vše vypráví ti, co se děje.

Můj večere, a když jdu spat již,
ty zdáváš se mi tuze krátký,
že lítost mám, vím, slastné chvíle
se nevrátí mi více zpátky!

A připadám si malou muškou,
v té noci světa, jež nás halí,
v níž jako broučci svatojanští
jen mihnem se a již jsme v dáli.

Jen zablesknem se a v tom kmitu
má celá pravda skryta býti:
jsme bludičkami v širém světě,
my tmou jdeme tam, kde slunce svítí

ODKUD PŘIŠLY, KAM JDOU?

(Pokračování.)

II.

Cílem jejich vycházek byla neveliká loučka u potoka, kde v létě hospodyně bílivaly prádlo. Tam usedali oba pod vysokou olši na trávník, on si někdy podepřel bradičku drobnou rukou a vážně se díval na vodu, jakoby uvažoval, že tak jako ta voda uplyne jeho čisté dětství, a Mančinka plna úžasu hleděla na jeho rozumný, kulatý obličej. Kdo ví, co se dělo v těch malinkých hlavinkách? Šťastné děti!

Matky bávaly se s počátku o své drahé, nevyrovnatelné děti a mnohokrát je odvedly od bublavého, olšemi a vrbami obrostlého potoka. Ale když viděly, že dětem to místo zvláště se líbí, že děti nikdy neskotačí a k vodě nelezou a že stále tam někdo je, buď některá hospodyně nebo starostovic chůva, Cilka, s hospodářovými caparty a s housaty, nebránily jim tam sedati a sníti o rájích a zahradách, odkud vyšly a kam celou svou bytostí patřily.

Chodíval kolem starý pan učitel, vychovatel třetí už generace ve vsi, dobrý znatel dětských povah. Zastavil se vždy, pozoroval je, kýval hlavou a odcházel hluboce zamyšlen. Tyhle děti ho spletly.

Také pan farář někdy tam zašel s hůlkou v ruce a s černě vázanou knihou pod paždí. Pohladil Mančinku po červených tvářičkách, pohladil Josífkovy světlé vlásky a požvatlal si trochu s dětmi, sám dobré, šedivé dítě. O mnohé jablko nebo hrušku se dělival Josífek s Mančinkou, když tam přišel pan farář. A mnohdy farská hospodyně, slečna Tóni, udiveně kroutila nad dobrým starouškem hlavou, když přišel domů s vlhkýma očima, celý šťasten stále si šeptal: „Pak prý není nebe, není Bůh, nejsou andělé! Tomášové, Tomášové, proč nejdete mezi děti?“

III.

Byl krásný, vlahý letní podvečer, pozdní odpoledne. Slunce stálo ještě hodný kousek nad obzorem, nepražilo, jen mile hřálo. Dozrávající obilí vonělo s polí, pod čistou oblohou znělo na sta různých zpěvů, v trávě, na stromech, ve vzduchu, všude samý zvuk, pohyb a život. Příroda se radovala ze svého mládí.

Josífek s Mančinkou byli na svém oblíbeném místěčku. Měli plné klíny kakostů, čekanek, sedmikrásek a měsíčků, jichž hojně kolem rostlo. Zdobili si jimi šatečky, zaplétali si je do vlasů a jeden se usmíval na druhého, jak jim to sluší. Tak si hráli celé odpoledne, usmívali se na sebe, na celou přírodu, sami z úsměvů jejich nejkrásnějších. Cilka opodál opatrovala děti a dohlížela na housata. Zeleným údolem zaznívala její táhlá, smutná píseň. Zpívala nějakou lidovou balladu o Panně Marii a o dušičkách dětských, které vítá do ráje.

Pojednou změnil se její klidný, ponurý zpěv ve hlasité pronikavé volání. Zděšeně ukazovala s malého pahorku, na němž usedla se svými svěřenci, dolů k vodě. Sbíhali se lidé a s úzkostlivým chvatem běželi po břehu potoka, na jehož hladině občas ukázala se malá ručka nebo zavířil kousek šatu. Vytáhli brzy oba utonulé — Josífkou s Mančinkou.

Drželi se kolem krku, šťastný úsměv na drobných, svěžích rtech. Odešli se světa bez úzkosti, bez výkřiku, zcela klidně, jakoby se to rozumělo samo sebou. Nebeský mír zářil z jejich tváříček, nesmírná něha spočívala v jejich mrtvém gestu. Dušičky jejich ruku v ruce odešly, aby dosnily v kraji lepším, pro ně vhodnějším, svůj pozemský, ale nezemský sen.

Jak se dostaly k vodě, jak to, že do ní spadly? Cilka to nevěděla, jiného na blízku nebylo. Uzřela už jen zmítající se tílka, spatřila květiny, plynoucí po vodě.

Nesli je do vesnice. Kde kdo přiběhl, všichni plakali. Zvláště matky jejich, ty nebylo možno utěšit. Lkala celá vesnice, slzeli muži, naříkaly ženy, kvílely děti. Pan farář plakal jako dítě, on, který již tolik jich ve vsi pohřbil, zaslzel i starý pan učitel, kterému již mnoho žáků odešlo ze školy jeho i životní tam na věčnost,

IV.

Dali je do společné rakvičky, tak jako spolu chodívali, ruku v ruce. Děti je pokryly obrázky a kvítím. Po celý den stálo jich tam mnoho a mnoho, a pohlížely opět závistivě na Josítku a Mančinku. Do všech těch dušek vkrádalo se upřímně míněné, zcela opravdové přání, zemřítí také tak krásně, dátí se tak ozdobit a oplakat jako ti dva.

Ke čtvrté hodině přišel pan farář s ministranty, pan učitel se zpěváky a všechny děti v bílých šatkách. Pak je vynášeli na hřbitůvek za vesnicí. Průvod byl nepřehledný, přišli i lidé s dětmi ze vsí okolních a přifařených. Byl nádherný den, příroda v nejpůsobnějším svém hávu se loučila s Josítkem a Mančinkou. Skřivanci se všech polí provázeli malé dušičky do pravé jejich vlasti.

Průvod stanul u hrobu. Pan farář vykropil rakev a pak mluvil, mluvil dlouho a pomalu, pokud mu toho pláč dovolil. Tak neviděli vesničané ještě svého šedivého pastýře plakat, ani ti nejstarší, tak ho ještě neslyšeli mluvit. Celý hřbitov rozléhal se pláčem, když pan farář vypravoval hlasem třesoucím, že Pán Bůh poslal ze svého ráje dva andělky mezi nás hříšné lidi, dvě kvělinky z nebeských niv, dva paprsky věčné záře. Ty děti nebyly tu odtud, nepatřily sem, byly tu cizí. Co jiného ten údiv v jejich očkách, ten úžas v jejich tvářinkách, než údiv někoho, kdo probudí se z blažených snů, někde uprostřed nevlídného, sobě nepřiměřeného okolí? Pán Bůh si je musel vzít zpět do ráje, kde jediné takové dušky prospívají a jsou doma; zde by vadly, toužily a se trápily. —

Za hlasitého pláče přítomných zapěli zpěváci dojemnou píseň, rakvička spuštěna do hrobu, hroudy zaduněly, jakoby ty dušičky klepaly na nebeskou bránu. Dětské ručky posílaly za nimi své poslední pozdravy, promísily hlínu kvítím a kynuly naposled, naposled — — —

Večer toho dne a dlouho ještě potom dívávaly se děti z celé vesnice na tmavomodrou, hvězdami posetou oblohu. Hledali Josítku a a Mančinku, šťastné děti.

JOS. BARTOŠ HÁJENSKÝ

PŘI ZÁPADU.

Věnováno J. K.

Tak s klidem v duši hledím v obzor smavý,
kde slední paprsk slunce zemi zlatí,
kde oranž s nachem jemně zříš si hráti —
však pruh to pouze, nad ním mrak je tmavý.

Ach, krásu — poesii — ideály
tu zříš a duše touhou Tobě plane
to všechno cítit, v srdce rozjásané
by ústa rozkoš čistou tuto ssály!

Zde najdeš pokoj, klid, lék srdce svého,
a duše Tvá, byť extase šla plna,
byť zoufalství ji zachvátila vlna
zde zpita krásnem dojde cíle svého.

Byť kleta byla, hadem záští v nitru
a obsahujíc vše svým chladným duchem,
nechť žití své by sklála sledním echem,
tož přece v novém pozdraví Tě jitra!

ANDREJ ŽIVAN

KOPRETINY.

Bylo letní, červnové odpoledne . . . Vzduch prosycen byl těžkou
vůní pestrých, lučních květů, neproudil, stál . . . nehybně stál nad zemí,
jako stojí voda v černých hlubinách horského jezera.

Bylo mrtvé, parné, fádní odpoledne bez života, jakoby vše oddalo
se sladkému, hlubokému spánku. Ba i ty květiny znaveny nudou let-
ního odpoledne kladly již pestré hlavinky k zemi, jakoby je chtěly
ukrýti před žhavými paprsky slunečními. Příroda spala, jen žhavé slunce
jakoby se mstilo, vysílalo ohnivé šípy na ubohé oběti a zdálo se,
jakoby při tom jásalo, jakoby páslo se ještě na bolesti raněných obětí
— mlčky trpících — pozvolna kladoucích hlavinky na bok umíra-
jících .

Po zaprášené okresní silnici, vedoucí do královského města K . . .
ubíraly se dvě mladé dívky ne více než 16 jar čítající. Kráčely zvolna
a ohlížely se za sebe, jakoby někoho čekaly, chvílemi se zastavujíce.
Bylo viděti, že nemají naspěch, spíše se zdálo, že se vracejí s pro-
cházky za městem.

„Maryšo!“ oslovila Boženka svou přítelkyni, „hleď, tam kvetou
kopretiny! Nenatrháme si jich?“

Ještě nedořekla a již seskočily obě rázem se silnice a jako srny
hnaly se za velikými, bílými těmi květy.

„Zeptáme se bělostných květů, budeme-li šťastny.“ prohodila na-
polo žertovně a se smíchem na rtech, napolo vážně Boženka a první
utrhla lístek, bělounký lístek krásné veliké kopretiny. „Ano — ne, ano
— ne, ano — ne, — — ano — ne!“ Poslední slovo řekla šeptem, jakoby
se nechtěla svěřiti žádnému, ani své přítelkyni, že bude nešťastna

Oko její, které dychtivě a radostně čekalo na výsledek, zesmut-
nělo, ústa, kol nichž pohrával úsměv bezstarostného, žádným bolem
nezkaleného mládí, zmlkla, tvář ožehnutá červnovým sluncem zbledla,
tak podivně zbledla a zbledla ještě více, když zaslechla zvonivý smích
své přítelkyně, již kopretina věštila štěstí . .

Oko její se zajiskřilo závisí, ústa oněměla . . .

Uplynulo léto, chmurná jeseň prchla za bílé hory a udeřila tuhá,
ostrá zima . . .

V městě bylo živo. Mládež vesele skotačila a proháněla se zasně-
ženými ulicemi, slečinky promenovaly se po korsu. Byla radost podívat
se na červené, zdravé ty tváře bledých dříve dívek, útlých dětí, přiko-

vaných ke školním lavicím; lidí neduživých, nesoucích na tváři znak příští choroby. Odevšad ozývala se radost, na všech tvářích bylo ji viděti; jen tu a tam zaleskly se uslzené oči dítěte, obyčejně po úderu, padla-li některá tabulka při „kulování“. Než i tato tvář se brzy vyjasnila, tak jako se vyjasní dubnová obloha po dešti.

A když přišel večer a zahalil celé město v jemný černý závoj, bývalo v městě ještě veseleji, zvláště na kluzišti. Po skelné hladině ledové proháněli se velcí, malí. Byli tu úředníci, advokáti, professori i se svými ženuškami a dcerkami, přišli i studenti. Oči všech zářily radostí při pohledu na tu ladnou směr

Prim drželi ovšem studenti, kteří hleděli za každou cenu upoutati na sebe pozornost malých dam. A bruslilo se dlouho — dlouho do noci . . .

Na kluziště za městským parkem chodívala také Boženka, dcera zámožného soudního úředníka. A nescházela nikdy. Každého dne proháněla se po ledě sama i se studenty, každého dne kreslila dovedná, útlá její nožka kruhové ornamenty po hladkém ledě. A nožka její byla tak svižná a půvabná, tak elegantní. Nebylo tedy divu, že oko tak mnohého jinocha zadívalo se za ní, zatoužilo po černých její očích a nemohlo pak dlouho, dlouho usnouti.

Božence to lichotilo, viděla-li, jak se za ní točí oči studentů, jež očarovala svým zjevem, jimž popletla hlavu a odňala spánek. Radovala se z vítězství a toužila po nových vavřínech. Tak zapomněla na vše, i na kopretiny, na ty bílé kopretiny, jež ostrým trnem zabodly se do jejího srdce. Tvář její dříve melancholicky zladěná se vyjasnila, jako se jasní nebe po bouři, slunce osvítilo temnou její duši, vlilo nový život a ona se cítila šťastnou, tak šťastnou, jak snad ještě nikdy nebyla . . .

A tak mnohé oko družky jí závidělo, zahořelo hněvem

Krátké zimní dny plynuly rychle . . . led povolil, roztál a všechen rušný život přešel s kluziště na městské korso, kde dlouho do noci promenovala honorace venkovského města.

K večeru každého dne chodívala Boženka na procházku za město, kde nebylo tolik hluku a vzduch byl zdravější. A když jednoho únorového večera se vrátila z procházky a znavena chtěla ulehnutí do měkkých podušek, proud červené krve vyřinul se jí z úst a zbarvil do nachova bílou, čistou podušku — — —

A od té doby slábla a vadla jako květinka za letních večerů. S ubývajícím silou mizela i radost mladé útlounké té dívky, ustupující smutku, jako ustupuje den tmavé chladné noci

*

Jaro usmívalo se nad krajem . . . Za jedinou noc rozkvetl šerík v zahradě pod okny a rozléval omamnou vůni po okolí, rozkvetla i jablon čistým, bílým květem s růžovým nádechem v lupenech. Ba i stará hrušeň rozkvetla ještě, jakoby nechtěla sama zůstatí za jinými pozadu. V opojnou vůni zahradních květů, šeríku a kvetoucích stromů vmísila se i ostrá, uspávající, omamující vůně bílých květů jasmínu, kvetoucího v koutě u zdi. — —

Ranním, vůní květů prosyceným vzduchem zašveholily vlaštovky, v zahradě pod okny zazpíval kos, ale tóny tak smutnými, tak nevýslovně smutnými, jakoby tušil, že nedaleko odtud umírá mladý život, zhasíná dohořívající svíce . . .

Vydechla naposled, těžce vydechla a černé oči její se zavřely, něžné, elegantní nožky ztuhly na vždy

Když druhého dne rozezvučely se zvony na štíhlých, vysokých věžích kostela a zvonily hrany, tak mnohé oko zarosilo se slzou, a když pak nastala noc, dlouho, dlouho nemohlo usnouti vzpomínkami a když již usnulo — vidělo ještě před sebou něžné, elegantní nožky, kroužící po ledě a černé, jako uhel černé — oči . . . — a zase tak mnohá tvář se vyjasnila . . . oko zaplálo radostí . . . škodolibou radostí — smíchem, plným sarkasmu a ironie, že vyzvánějí hrany královně ledu . A když třetího dne spouštěli rakev, ověčnou nádhernými květy vesny do hrobu a první hroudy těžce dopadaly na víko rakve a zaduněly, vzpomněla si u hrobu klečící Maryša na kopretiny, veliké bílé květy kopretin u bílé silnice.

Osud ?

P. BOR

NADŠENÍ.

Nadšení, nadšení, síla tvá veliká,
síla tvá veliká před světem utíká.

Neví, kde konec je, kam přijde v zápětí,
kam přijde v zápětí, letem kam doletí.

Prchá a probloudí nivami mladých let,
nivami mladých let probíhá celý svět.

Doletí, doletí ke hrobu snažení,
ke hrobu snažení klesne i nadšení.

J. K.

KOUZLO VZPOMÍNKY.

(Sl. M. Netrůfalové.)

Snad zbloudil luny čarovné kdys v šeru svit
a stopil se tak v tůni temných, smavých zraků,
zkaď prškou zářivou mi svítl v duše mraku;
ta nyní v něm jen blaho hledá, v něm chce žít!

A komu vřelý dík za úsvit ten má klást,
jenž kouzlem svým ji vyrval z nudy mdlého klína,
že na trudy již nikdy, nikdy nevzpomíná,
však zná teď krásných vzpomínek jen tichou slast?

Čí v červáncích jen vidí ruměn svěžích lící,
v svitu hvězd čí pohled jásající,
jenž svatě zůstal v jejím nitru plát?

Ach, lehká odpověď; — tu srdce tiše dává,
když vzpomínka si s myslí hraje sladká, smavá,
ta vzpomínka, již tolik mám teď rád!

OBSAH: Leskovan: Cyrill Mandel. — A. Hrdý: Opozděným pěv-
cům. — Vlasta Lešková: Z mého denníku. — Jar. Janský: Z básní
— Abiturus: Žebří — F. Bílý: Z cyklu „Hovory“. — F. Masařík:
Z poesie F. Mistra. u. — Ž. K.: Má láska. — M. Peterková: Rabin-
dranath Tagore. — Ad. Szymański: Z novelly „Dvě modlitby“ (p
N. N.).

J. LESKOVAN:

CYRILL MANDEL.

Často zalétám v duchu na velický hřbitůvek — s rozpadávající se zíd-
kou, se zapadlými a travou porostlými hroby — a zrak můj za-
bloudí k jednomu hrobu pod lipou, opuštěnému, jen několik trsů růží,
zasazených před lety, jest jedinou jeho ozdobou. V tomto opuštěném
hrobě dřímá věčný svůj sen Cyrill Mandel, malíř slovácký a nadějný
žák Úprkův.

Málo let uplynulo od jeho smrti, ale zdá se již jakoby nikdo
o něm nevěděl, ani na Slovácku, neřku-li v širší veřejnosti. Lito jest
mi vždy tohoto nešťastného umělce, kdykoliv si na něho vzpomenu.

Cyrill Mandel narodil se r. 1873 v M. Vrbce, nepatrné slovácké
dědině u Velké; gymnasiální studia konal ve Strážnici, avšak pro cho-
robu brzy je musil opustiti. Již jako gymnasista jevil neobyčejný talent
kreslířský a později na akademii pražské ještě více se zdokonalil. Na
pozoruhodného umělce vyvinul se vlivem a školou J. Úprky, jehož
příkladu následoval i v životě tím, že se trvale uvolil k vesnickému
životu, usídliv se ve Velké v těsném spojení se svými modely a v tě-
sném styku s krajem slováckým, čerpaje umělecky i z krás rasy i pří-
rody. Umělecká tvorba jeho zanašela se náměty figurálními i krajin-
nými, čerpanými z okolí Velké (Písmák, Vyšivačky, Ovčák a j. studie
kroje velického). V Ottově N. slov. charakterisují jej takto:

„Vliv Úprkova umění byl v Mandelových pracích patrný, ale
barva jeho je ztlumena, vše obestřeno lehkou mlhou, která dodává
barvám stříbrného přísvitu a jenom v některých aquarellech, podo-
biznách a studiích děvusek slováckých zastkví se barva živěji. Studie
krajinařské a figurální maloval pod vlivem Úprkova díla jako moderní
malíř „pleinairista“. Četné obrazy jeho budily pozornost na výstavách
v městech moravských zvláště v Hodoníně; několik jeho obrazů viděly
i rudolfínské výstavy v Praze.“

Mandel žil a vyvíjel se v neutěšených poměrech životních, byl
povahy samotářské, zamlklé, ztěžka přístupné; umění svému však byl
vášnivě oddán. Poslední dobou věnoval se kresbám genrovým, od
kteréhož směru se mnoho očekávalo, avšak předčasná smrt r. 1907 ve
Velké pochovala všechny naděje v něj skládané.

Postavy byl Mandel prostřední, pěkně urostlé; rád chodil v kroji
a se zvláštní zálibou nosil krbce, které lid již přestával nosit. Byl ve-
líkým přítelem dětí, s kterými si rád hrával a je hostil, jak mohl. Sám
jsa chud, byl štědrým podporovatelem nuzných. Byl samotářem, za-

mlklým, často býval v truchlivé náladě a rád zpíval elegické, teskné písně slovácké, odpovídající jeho povaze. Jeho nejoblíbenější písní byly „Stesky poddaného“

„Bože můj, otče můj!
jak je ten svět zmotaný!
Co vystojí, čo vystojí
chudobný poddaný!

Každý ho sužuje,
nik nepolutuje;
veď sa nazdá, že na veky
panuje, panuje.“

Cyrill Mandel zemřel předčasně — smrtí náhlou — tak že zpráva o jeho úmrtí každého překvapila. Pochován jest na velickém hřbitůvku; hrob jeho jest opuštěn, zapomenut, není na něm postaven ani nejjednodušší kříž — dřevěný! Přál bych si, aby se mu tam postavil slušný, Mandela důstojný pomník, kterého si zajisté zasluguje.

A. HRDÝ

OPOZDĚNÝM PĚVCŮM.

Tam na nebesku z říše bludných mraků
se vymanivši luna stříbro sije
a líbá pěvce, který v struny bije
své lyry k počtě děvy tmavých zraků

A ten již dopěl. — Ty však, dnešní reku,
se nedej zmámit luny mrtvým svitem!
Jak tobě sluší, s mládí žhavým citem
jen směle pusť se do života jeku!

Je pravda sic, že Hádes neodvratný
jak Dionys svůj peníz daně žádá;
však na to čas! Když osud v náruč skládá

ti lásku, s vděkem líbej krásné líce,
neb miluješ-li, co chceš ještě více?
Nech romantikům přisvit luny matný.

VLASTA LOUCKÁ:

Z MÉHO DENNÍKU.

— — Hle, první svit jara vniká do pokoje. Svazek zlatých paprsků padl vysokým oknem na stůl, na knihu i mne. Zlato jejich líbá celý pokoj, proniká každý zšeřený kout. A v mé duši se zjasnilo, cosi se v ní rozežrálo. — —

Jsou ty paprsky jako mé sny. I ony jsou jasem mého bolu, mých marných snah, i ony časem v to temno mého žití přinášejí chvíle, jež mne blaží. Snad tím ta bolest zvolna — zvolna vybledá, snad se jednou vysní — — —

Ale kdo psal by o bolesti, když venku jara svit a zlato hraje na mém čele? Za chvíli paprsky zmizí a nepřivoláš je, marně bys po nich náruč rozvíral! Nepřivoláš, nepřivábíš! — — S jasem přišly, potěšily, ale odlétnou — odlétnou. Nezachytíš jich! Zůstaneš sám se svou bolestí, a v pokoji smutno, temno!

A moje sny? — — Nejsou-li právě tak prchavé jako ony zlaté šípy? Není-li po nich v duši ještě temněji? — — —

Paprsky mizí s čela, se stolu i s knihy. Pokoj už se nekoupá ve zlatě. Zase to původní ticho a šero — — —

To ticho v mé duši — resignace — — A sedím v šerém, ztemnělém pokoji, přede mnou kniha — a ptám se sebe, proč bylo před chvílí jasno a teď stíny a tma? — — —

Nikdo mi neodpovídá.

Nad mým ložem visí Kristus. Bílý, mramorový, na pohled nehybný. Jen to jeho rudé, sametové pozadí rdí se jako krev. Od jara do zimy zdobí ho zelená chvojka jehličí, a moje ruka denně stírá se zmučené hlavy prach.

A když se kladu za šera a ticha ke spánku, když ukládám hlavu znaveně a vysíleně na lože, když moje ruce zlomí se v bezděčném hoři, tu zrak bolestí zamžený padne na korunu, která vráží se svými nemilosrdnými ostny v Kristovo svaté čelo.

S té jeho tváře a rysů bolestí zbrázděných a z jeho očí v strasti a bolu zkalených spadá do duše cos, co sotva dává rozuměti bolesti, veliké, nezměrné, neobsáhlé bolesti jeho.

A ten můj malý, malicherný bol skrývá se zticha v záhyby duše. Červené sametové pozadí rdí se jako krev, krev z ran bolesti jeho — Krista. Zelená chvojka zavání vůní lesa, který svým dechem uklidňuje.

Zvolna spadá na víčka měkký sen a uspává svým tichem poslední můj vzdech:

„Kriste, sílo v utrpení, boji!“

Hu — jak příšerné a hroživé je město za noci! Stíny kladou se na střechy a věže domů a kroky opozděných zvolna vznikají — rostou — duní prázdnou ulicí, a zase zvolna zapadají a se tratí — — — Lampy na rozích stříkají svým žlutým světlem v temné a křivé ulice zapadlé čtvrti chudiny a ozařují hrbolatou dlažbu.

A dál — pyšné světlé paláce a výstavné domy, plny soch a balkonů. z nichž voní letní Flora. Mezi těmito dvěma kontrasty kostel rýsuje se ostře a výstražně svou šedou věží na rudém večerním nebi, na němž zhasíná den. Poslední jeho svit rozlévá se magicky po schodišti a plíživě, jako had, pne se po zábradlí. A ticho v městě, příšerné ticho — jenom ty kroky duní a odkudsi z ulice vynořil se obraz, děsný obraz bídy. Žena prací strhaná vleče se těžce, v náruči děcko, a ještě tížeji za ní muž, otec rodiny. Utýrán, ztrmácen potácí se a vede za ruku jiné dítě. Ale kroky jejich nezapadají ve čtvrt chudiny. Snad ani tam není pro ně místa. Dunivě zní mimo paláce a doznívají až u chrámu, který výstražně tyčí se na temné, hroživě temné nebe.

Zde, na tvrdém kameni schodů sklání své utýrané hlavy a se rtů děcka neplyne ani otázka: „Proč zde?“ Vždyť tvrdý, necitný život umlčel každou otázku, odvykl ptát se.

Usnul den, usnulo město, usíná, těžce usíná bída na tvrdé podušce kamenné. Nad ní tyčí se výstražně chrám a svítilna na rohu šlehla po ní svým matným červeným světlem — — —

Proč, můj Bože, proč je tolik bídy na světě?!

Z BÁSNÍ JAR. JANSKÉHO.

1. KVĚT.

(Věnováno sl. M. P.)

Ach, odpusťte té snivé duši mojí,
cos divného vám volá v ústřety,
vždyť sladké je snít v bouřném žití boji
a prosit vroucně lásku o květy.

Však přijměte i prostou tuto sloku,
již ze strun mých den stmělý zašeptal,
toť ozvěna všech tichých lásky kroků,
než v krutou dál mě osud upoutal.

Vše vzali mně — i slední narcis bílý,
tož bojím se k vám o jediný lkát,
stesk v hrud' mou pad' — se hlava k ňadrům chýlí,
snad řeknete i vy: „Je škoda květ ti dát!“

2. PÍSEŇ OSAMĚLÉHO.

Péče matky v hrob je sváta,
její smích již dávno ztich,
v rukou cizích moje chata,
v níž můj zvonil dětský smích.

Otce krutá nouze štvála
s houslemi v ten širý svět,
opuštěn jsem, jak ta skála,
na niž vítr bič svůj splet!

ABITURUS:

ŽEBRÁK.

(Báseň v próse. Příteli A. V. věnováno.)

Bílá mlha něžně obejmula svět. Na ulici osvětlené zelenavým světlem lamp belhal se žebrák s opuchlou tváří a očima červenýma. Přistoupil jsem k němu se svou pitomou a zvláštní otázkou: „Proč vlastně se tak uboze belháš, starče?“ Pohlédl na mne, zář jeho očí vypravovala o něčem, čeho má duše neznala. Bylo tolik sladkosti v těch červených očích — a pravil svým skuhravým podivným hlasem: „Víš, co je spravedlnost? Nuže, toto jest nejvyšší spravedlnost. A víš, co je milosrdenství? Toto jest nejvyšší milosrdenství.“ „A co činíš, když už nemáš ani, kam by ses dobelhal?“ dolehla má otázka. „Víš-li, co je milost, víš, že toto jest nejvyšší milost, a tehdy se kleká a děkuje.“

F. BÍLÝ:

Z CYKLU »HOVORY«.

I.

Po stráni šli jsme v zářném jase
alejí starých jabloní,
jež v bílé svého šatu kráse
šuměl v tiše, měkce v ní.

A vidělas, jak v němé touze
tvé krásy kouzlo v sobě mít
uvadlý květ jich žloutl v strouze
zlobou, již nelze ukojit?

II.

Pojď z města do polí,
zde světél rudá zář
nám pranic platna není.
Buď temno jakkoli,
vždy vidím tvoji tvář,
jež duše noc v den mění.

A měsíce mdlý jas
že nezříš nebem plát?
Jen pojď, my nezbloudíme;
vždyť věčné lampy v nás
dál budou plápolat,
a stezku uvidíme.

III.

A nemám někdy co ti sdělit ani,
když ruku tvou chci ve svou brát,
když nachýlen nad tvoji bílou skrání
zřím tebe vesele se smát.

Však v duši cítím blízký příchod jitra,
jež budí v srdci štěstí cit . . .
„To snad jen chtějí rozjařená nitra
o lásce vítězíci snít.“

Z POESIE F. MISTRÁLA.

Prósou přeložil Fr. Masařík.

1. VZÝVÁNÍ DUCHA PROVENCE.

(Calendal.)

„Duchu mé vlasti, Ty, jenž jasně svítáš v jejích dějinách a v její řeči, Ty, jenž jsi vzbouřil všude proti černým jezdcům obyvatele Marseille a děti Avignonu, když šlechta z Picardie, Němec a Burgundska svírala Toulouse a Beaucaire.

Ty, jenž v nás živiš naději, mohutností vzpomínek — jenž v mládeži, té vroucí a nejkrásnější, na vzdor smrti a hrobníku znovu dáváš oživnouti krvi otců, jenž inspiruješ sladké troubadoury stejně jako mistrál dáváš na konec hřmíti hlasu Mirabeaua! Neboť věků vlnobití i bouře jejich a hrůzy, marně národy mísí, tvoří jen hranice, mateřská země, příroda, živí povždy syny své, stále stejným mlékem, její tvrdý prs vždy dávatí bude něžné plody oliv.

Duchu věčně se obrozující, duchu svěží, věrný a čilý, který šumíš v hukotu Rhôny a ve vichru duchů lesů plných harmonie, kalank plných slunce, zbožný, svatý duchu vlasti, Tebe vzývám! Vtěl se v mé verše provençalské!“

2. PÍSEŇ O KALICHU.

Provençalové, hle! kalich, jenž přichází k nám z Katalonie; nuže kol do kola pijme pospolu čisté víno našeho vzrůstu!

Kalichu svatý a přetékající, naplň číše a vlej v nás vlny entusiasmů a energii činů! My jsme snad koncem národa starého, věrného a svobodného; a padnou-li felibrové, padne naše národnost.

Jsmen snad prvními výhonky račy, která okřívá; jsmen snad pilíři a vůdci vlasti.

Vlej v nás znalost pravdy a krásy i vznešené radosti, které se nebojí ani hrobu.

Vlej v nás poesii, abychom opěvovali vše, co žije, neboť ona jest ambrosií, která přetváří člověka v Boha.

Pro slávu vlasti, vy také, naši soudruzi, Katalonci, z dálky bratří,
spojme se všichni navzájem.

Kalichu svatý a přetékaající, naplň číše a vlej v nás vlny enthu-
siasmu a energii činů!

Ž. K.

MÁ LÁSKA.

(Sl. L. J.)

Za slzou slza z oka splývá,
a srdce bolem krvácí,
mře touhou vroucí duše snívá,
stín světem se jen potácí
mé bytosti.

Jen po lásce mé srdce touží
jak poutník k smrti znavený,
když s prahlým rtem se pouští plouží
a klesá, zraky zkaleny —
jen pít by chtěl.

Ký div, že místo k vodě čisté
i ke kalu svůj skloní ret,
kde mor a smrt jej čeká jistě?
Ký div? Vždyť pro něj celý svět
je bez ceny.

Ten doušek vody zakalené
mu slzy zase navrátí,
svět rosa jich mu připomene,
jej touha žít dál uchvátí
— však umírá.

Má duše moje také píti
ten jed, jenž všude připraven?
Mám hříchem zkalit svoje žití
a klesnout k smrti unaven
již v mládí mém?

Ne, nechci s hříchem jíti světem,
žít budu touze, lásce jen.
Mé srdce, těš se jejím květem,
snad přivábí ti lásky sen!
Pak budu spokojen.

MARIA PETERKOVÁ:

RABINDRANATH TAGORE.

Rabindranath Tagore jest u nás posud dosti neznámým básníkem,
ačkoliv mu byla loňského roku udělena Nobelova cena.

Svou literární činnost, korunovanou nevšedními úspěchy, započal
již v šestnáctém roce svého života. Když dospěl věku dvaceti let, ode-
bral se do Anglie a studoval práva, která však nedokončil, otráven
evropským způsobem života.

Z doby šťastného manželství mezi 25. a 35. rokem pochází sbírka
básní milostných, zvané „Z a h r a d n í k“. Později, zdrcen smrtí milo-
vané choti, stává se mystickým a v této kritické době píše básně
k Bohu, zvaná „G i h a n d ž a l i“. Originál těchto knih jest psán sladkou
řečí bengálskou a autor sám je později přeložil do angličtiny.

V poslední době vyšla v Londýně kniha z Tagorova pera obsahu
filosofického, zvaná „S á d h a n á“.

Myslím, že dle níže stojící básně si čtenář alespoň částečně učiní
úsudek o subtilní a čistě orientálské duši básníkově.

ZE SBÍRKY „THE GARDENER“

63.

Poutníče, musíš odejít?

Noc temná nad krajem se dosud vznáší.

Lampy září na balkonech, kde květy vydechují vůně své. Oko ještě
čilé po spánku netouží.

Poutníče, což přišel čas tvůj,
že musíš odejít?

Hle, brány jsou dokořán. Kůň tvůj osedlán na tebe u plotu čeká.
Ne ruce naše spiaté tebe zdržují,
ne slova naše, ale je to píseň prosby, již v očích nám čteš.
Však marné všechno, tebe nezdržíme.
Jen horké slzy brázdí naši líc.

Jak žhavě tvé zraky planou?
Jaký to zimniční chvat koluje krví tvou?
Kam volá tě temná touha?
Jaké to tajemné pozvání četl jsi ve hvězdách na báni nebes, které tak
mocně tě volá?

Ty toužíš po klidu. Hluk společnosti tebe tíží. Nuž shasneme lampy a
stíšíme harfy své.
Stichneme ve tmě, naslouchající šumění listí a bledý měsíc zasvítlí do
tvých oken.
Ó poutníče, jaký to bezesný duch z hluboké půlnoci se tě dotekl?

ADAM SZYMAŃSKI:*)

Z NOVELLY: DVĚ MODLITBY.

Přeložil z polštiny N. N.

Dávno, velice dávno jest tomu — přirozeně, pro mne, když dnes jak mlhami pamatuji se na ty časy — v jedné z největších svatyn Podlesí, po prvé v mém životě uslyšel jsem libozvučný a mocný zpěv mužského sboru. Svatyně naplněna massou lidu, plna písně splývající s kůru lavinou, ozývala se hlasem velikým, přecházejícím ve lkání, zmírajícím v tichém, stále tišším, posléze sotva slyšitelném úpěnlivém nářku.

Drobné moje tě o chvělo se jak v zimnici, rozpálené čelo přikládal jsem k chladné podlaze skládaje a vztahuje ruce k Bohu, prosil jsem, aby ztlchl ten nářek, rvoucí mé dětské srdce, aby ti lidé na kůře nezpívali tak žalostně, aby jim veseleji i radostněji bylo na světě. „Smiluj se nad námi, Pane!“ opakoval jsem s takovou vírou a nadějí, že po každém vzývání se zatajeným dechem očekával jsem, že už, už zahřmí hlas hromu podobný a přehlušuje modlitby úpěnlivé, ztlší bolestný pláč a radostná píseň Narození, triumfující „Alleluja!“ Veliké Noci balsamem splyne s kůru na zástupy modlících se lidí.

Už ztichly poslední steny; poslední vzdechy tisíce prsou stlumenou ozvěnou z pod vysokých klenutí spadají na hlavy modlících se, súčasněných tíže všeobecného bolu. Hlav lidských není viděti ve svatyni, jen tisíce očí z těch hlav vpíjejí se v obraz Boha a vznášejí poslední, němou prosbu k Němu.

Nejslabší ozvěny modliteb a vzdechů lidských hynou ve vysokých klenutích a ticho hrozné, ticho hrobové, zdá se, že zavládne ve sva-

*) „Hluboký dojem, jakým působí náš národní chorál, nikdy snad nenalezl silnějšího výrazu, jako právě zde v té skizze, posvěcené vzpomínkou autora z dětských let.“ (Prof. J. Wiśniowski.)

tyni a věrných tisíce, jejich steny a prosby, stanou před prázdnotou, rozplynou se v nic — — — zhynou — — — neslyšeny — — —

Ve strašné té chvíli bojí se člověk a konejšivými zvuky hudby udržuje své slabé síly; mlčí ústa sevřená, sevřená prsa již nevznášejí vzdechy, ale tam — — — nahoře — — — rozléhají se měkké, lahodné tóny a vlní se ve vysokých sklepeních, tlumené oddechy lidskými scházejí dolů, podobné hlasům živých. — I stená a pláče kov mrtvý pod oživujícím dolknutím prstu lidského a zvukům vydaným z prsou silnějších než jsou prsa zástupu, naslouchá ten zástup jako svým vlastním. úpí a prosí s novou nadějí a ukojený uměním umělce, silný novou vírou slzy konečně vylévá a v slzách těch úlevy nalézá.

Na tu chvíli jak kdyby čekal chór zpívajících: neboť zjeví se na tvářích lidských perly neštěstí lidského, sotva zalesknou se na slunci svou čistotou nezkalenou, mocná žaloba bije znovu k nebesům, pálí srdce novým plamenem. — A znovu stenají ústa lidská, koří se čela a chýlí k zemi tlačena tíhou stenů z prsou zbolavělých. Stenám i já s nimi, modlím se ještě vroucněji, ještě prosebněji vztahuji ruce k Bohu přísnému, ještě déle zadržuji oddech, očekávaje zřejmý zázrak; ale mlčí Bůh, mizí naděje dětinné a chór vyzývá do nové modlitby. pálí ještě silnějším plamenem.

„Bože můj, Bože! kdy už se skončí ta modlitba krutá?“

Cítím, že síly mne opouštějí, že déle se tak modlití nemohu. Vedle mne modlí se otec milovaný, tulím se k němu víc; on mne, jako vždy, potěší! Ale otec, ač se ke mně naklání, nevidí mne, patrně, neboť po tváři jeho slzy plynou, a já naslouchám toliko a slyším šepot vroucí: „Modli se dítě! modli se a nezapomeň té modlitby veliké!“ — A chór nevidí mne a stená, pláče novým bolem. Modlím se tedy znovu; veškeru svou mysl i cítění kupím na prosbu jedinou; pot v krupějích vystupuje mi na čelo, zdržuji dech ještě déle a čekám — — — čekám — — — marně! — — — Bůh mlčí, a chór začíná novou za obu. — Strašně mně nyní jest, i dusno i horko neobyčejně!

„Bože můj, Bože, proč neslyšíš nás tak dlouho?“

Plane jak v ohni hlava má; zpěv chóru, zvuky varhan, steny a vzdechy lidské slévají se v uších mojích v šum chaotický, bezladný. Šum ten přechází zvolna v jakýsi mírný hukot, s počátku volnější, pak rychlejší, s počátku bližší, později vzdálenější, podobný šumotu křídel velikých ptáků; sírový dým kadidla červená se mi v očích a pomyšlení, že prosby naše nedochází Boha, jasným paprskem osvítlí mou zmučenou hlavu. Zvednu oči a s křikem se vrhám k otci.

Tam nahoře, zdržované vysokými klenutími svatyně, jako stádo ptactva, sbírajícího se k odletu, shromažďují se a rozléhají prosby; úzkými okny svatyně prodírají se pruhy světla slunečního a k nim tisknou se v zástupu červenavé, krvavé steny a boly lidí — — —

„Otče, otče, pojďme modlití se — — — tam, do slunce, tam uslyší nás Bůh veliký, tam nic nezadrží prosby naší — — — —“

